B
197
BRABANT STRIP MAGAZINE

Stripwinkel Adhemar
Kammerstraat 25, 9000 Gent

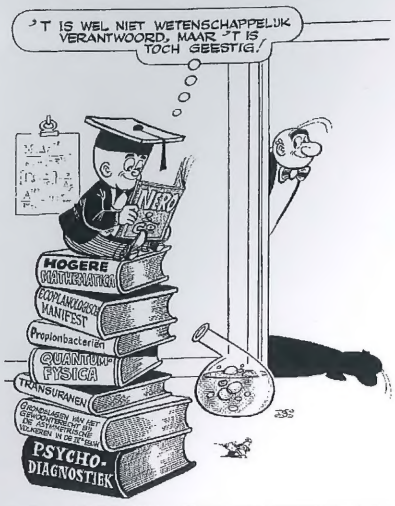

HET BESLOTEN LAND

STRIPS-COMICS-COOL MEDIA

Parijsstraat 16 Leuven
016-225840
info@hbl.be
www.hbl.be

Stripwinkel TISTJEN DOP
www.tistjendop.be

Patersstraat 96 - 2300 Turnhout
0475.379968 - info@tistjendop.be

Ruime keuze in Engelstalige strips:
graphic novels, klassiekers, manga, humor
en underground.

De Striepclub

www.striepclub.be
Regelmatige updates met een stripveiling, promoties, acties, activiteiten, speciale uitgaven, posters en prentkaarten, enkel te verkrijgen in of via De Striepclub.

Schrijf je in op onze wekelijkse nieuwsbrief via info@striepclub.be

TWEEWEKELIJKSE STRIPVEILING!

De Striep Brugge, Katelijnestraat 42, 8000 Brugge
De Striep Oostende, Paulusstraat 36, 8400 Oostende

STRIPWINKEL WONDERLAND

wonderland productions

Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

Gilbert Declercq
'50 jaar kunstenaarschap'
STRIPPAKKET
sept. 2012

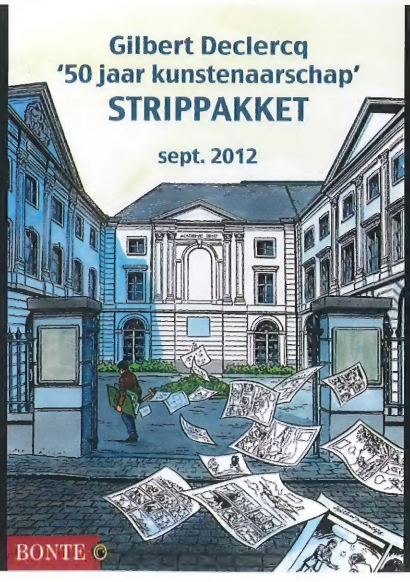

BS
BRABANT STRIP MAGAZINE

nr 197 (4) van 18/10/2013

Gratis voor leden van Brabant Strip vzw, vereniging van stripliefhebbers van 9 tot 99, en van de Reclamestripclub.
Wordt niet los verkocht.

Bestuur
Joeri Delamane, Etienne Hauwaerts, Yves Kerremans, Jean Smits

Werkgroep
Joppe Broeckhoven, Marc de Lint, Kurt Morissens, Philippe Mouvet, Hendrik Neyts, Jozef Peeters, Roger Philippot, Yves Pieters, Bertrand Van Herp, Johan Van Ransbeeck, Patrick Vranken

Redactie en medewerkers
Gert Bussens, Karin Ceulemans, Yves Declerck, DannY De LaeT, Felix De Keye, Léon den Hartog, Jeroen Denters, Willem Gay, Willy Geets, Jean-Pierre Legein, Jan Magito, Chris Mouton, David Steenhuyse, Marc Van Lint, Ine en Martin van Meenen, Tom Vermeeren, Stephen Windross

Eindredactie
Kurt Morissens

Layout
Jeroen Denters

Cover
Hermann

Auteursrechten
Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Copyright van afbeeldingen of foto's berust bij de diverse auteurs en uitgeverijen.
Alle Kuifjeafbeeldingen: copyright Hergé/ Moulinsart 2013

Lidgeld
Lidgeld 2013 B & NL: 25 euro
Rest van de wereld: op aanvraag
(B): 001-2980926-95
BIC GEBABEBB
IBAN BE76 0012 9809 2695
(NL): Giro 7616528
(altijd deze naam gebruiken: Brabant Strip vzw)

Verantwoordelijke uitgever
Brabant Strip vzw, Dewandelaerstraat 8, 1930 Nossegem

NIEUW E-MAILADRES
brabant.strip@gmail.com

www.brabantstrip.be

Oplage
1.500 exemplaren

Schotse rokjes

Vreemd toch wat een nieuw avontuur van de bekendste strippende Galliër Asterix teweeg brengt in de wereld. En ja, 'de wereld' is hier correct neergeschreven want de creatie van Uderzo en Goscinny is een wereldwijde hype. In het nieuwe album krijgen Asterix en Obelix het gezelschap van de Picten, een oud Schots volk dat rokgewijs en geschminkt door de geschiedenis liep. Weerom geen Gallische avonturen bij de Batavieren dus. Nederland zal nog even moeten wachten tot de Gallische striphelden hun vereren met een bezoek. Zo'n nieuw album brengt wat teweeg, stelde ik al. Vele gewone stripliefhebbers kijken gewoonweg uit naar het nieuwe album. De critici en sceptici daarentegen scherpen nu al hun pennen en trachten het album vreemd genoeg nu al af te breken. Lelijke cover, de verhaalstijl van Goscinny zal nooit overtroffen worden, commerciële bedoening, Ik zou niet graag in de schoenen van het nieuwe auteursduo Didier Conrad en Jean-Yves Ferri staan, die toch al hebben laten verstaan dat ze de snelheid van de mallemolen in Asterix-land best wel hadden onderschat. Ik kijk ondertussen uit naar het nieuwe album. Benieuwd of ze de miskleun, die het vorige album toch was, kunnen doen vergeten. Dat respect verdient een klassieker als Asterix.
Uw 'Bij Toutatis'-roepende hoofdredacteur,

Kurt Morissens

Inhoud

4 In de schijnwerper
6 Hermann
29 Koffieklets
32 Vandersteen 100
43 Acte de Présence
54 Giulio De Vita
59 Robbedoes 75
62 Uitgelezen
66 Asterix
68 Scheepsjournaal
71 Nero
74 BS Nieuws
77 BS Agenda
78 Zetduivel

BS SCHIJNWERPER

Of je nu voor- of tegenstander bent, niemand kan ontkennen dat naar het nieuwe *Asterix*-album wordt uitgekeken. Het 35ste album verschijnt in oktober – nu dus, terwijl u dit artikel aan het lezen bent – en krijgt de titel *Asterix en de Picten* mee. Tot grote spijt van het grootste deel van de Nederlandse bevolking die toch wel heel graag de Gallische helden eens op bezoek zou krijgen. Zo ook de Nederlandse stripauteur Gerben Valkema die in een cartoon waarin zijn stripheldin Elsje de hoofdrol opeist, een verklaring geeft voor de afwezigheid van Asterix en Obelix op Nederlands grondgebied.

DE WARE REDEN WAAROM ER GEEN 'ASTERIX EN DE BATAVIEREN' IS

DOOR **KURT MORISSENS**

Gerben Valkema: Wanneer ik tijdens een werkdag een pauze neem van de *Elsje*-sneltrein, schets ik graag andermans stripfiguren. Het is een erg leerzame oefening en vooral leuk om te doen. De laatste tijd duiken er op internet geregeld plaatjes op van de nieuwe *Asterix*, die mijn hartslag doen versnellen. Een schets waarin ik Elsje naast Asterix zette, ontaardde vrijwel meteen in deze cartoon. Elsje als Bataaf kennen we natuurlijk ook uit het tweede Elsje A4-album, met de grappen uit de *Eppo*, dus het was meteen logisch om het zo te doen.

Wat denk je, gaan Asterix & co ooit Nederland aan doen?
Misschien, na 10 albums, komt er eens een Asterix in Nederland. Ik denk echter niet dat Nederland erg interessant voor ze is. Bovendien, vertaal onze – onverdiende! – reputatie maar eens naar een *Asterix*-album: Een volk dat continue high van de softdrugs is en al knabbelend op kaasblokjes op klompen langs molens loopt? Ik houd mijn hart vast. Eric Hercules had naar aanleiding van deze tekening echter al een idee voor een heel album liggen: *Asterix en de Batavieren*, met als hoofdthema de Hollandse tolerantie... dat klinkt al een stuk interessanter.

Klinkt goed! Word jij nog enthousiast van zo'n nieuw *Asterix*-album?
Asterix is de laatste jaren langzaam afgegleden naar een saaie herkauwing van bestaande ideeën. Ook het tekenwerk miste de pit die Uderzo in zijn glorietijd in elke pagina, elk plaatje en elke plooi of rimpel kon stoppen. Ik kocht ook elk later album trouw uit interesse, maar werd er niet meer erg warm van. Tot ik hoorde dat Conrad het ging tekenen. Dat is een zeldzaam goede tekenaar, en ik was ineens weer geïnteresseerd. De plaatjes die ik al langs zag komen, zagen er ook fijn uit.

En je favoriete *Asterix*-album is?
Asterix en de Batavieren. (*lacht*)

En waarom?
Door het leuke bijfiguurtje Elsjix, dat steeds met Obelix ruziet en aan het eind van het album Idéfix cadeau krijgt. Zonder gekkigheid, er zijn teveel leuke Asterixen om te kiezen. Bijna alle Goscinny-scenario's zijn fris, origineel en grappig, en het tekenwerk is overal steengoed. Maar als ik moet kiezen, is *Asterix en het Eerste Legioen* wel een topper. Of *De Lauwerkrans van Caesar*. *De Intrigant*. Vanaf de Noormannen was het tekenwerk lekker plastisch en cartoony, tot ongeveer de Ziener, die dus allemaal ook. De mooi geschilderde cover van *De Koperen Ketel*. Pff, daar ga ik al. Ik kan niet kiezen.

Zou jij zo'n reeks overnemen? *Asterix* of een andere stripicoon als *Robbedoes*, die je de laatste tijd ook regelmatig tekent.
Conrad is betrekkelijk jong en tekent nog wel eventjes aan *Asterix*, dus die is voorzien. *Robbedoes*, dat is een jeugdheld! Maar Yoan doet dat ook al zo mooi, ik heb liever dat hij blijft werken. Maar tegen een one-shot of kortverhaal van Robbedoes zal ik geen nee zeggen. Alsof Dupuis me dagelijks plat belt, ha (*lacht*)!

Blij zijn we dat er binnenkort weer een nieuw album van *Elsje* verschijnt. Wat mogen we verwachten, Gerben?
Wat we van Elsje kunnen verwachten: Eigenzinnige reacties op de wereld om haar heen, compromisloos enthousiasme en dingen die hopeloos ontsporen. Grappen van één strook, maar ook langere verhaallijntjes waar we veel energie en plezier in hebben gestopt. Tel daarbij een ontvoering door gorilla's bij op, een Elsje in de Tachtigjarige Oorlog en veel meer leuke wendingen, en je hebt een nieuw *Elsje*-album.

Het is ondertussen al het zevende album dat verschijnt. Word jij daar nog steeds emotioneel van, je heldin in albumvorm te zien verschijnen?
Het allereerste album was ronduit magisch, om echt gebonden drukwerk van je eigen figuur in handen te hebben. Dat gevoel blijft nog steeds, pas als het gedrukt voorje ligt, bestaat zo'n strip écht. Het is natuurlijk al eens in de krant gedrukt, maar die liggen inmiddels allemaal in de kattenbak. De albums – hopelijk – niet. Dat blijft. Overigens Kurt, de volgende keer beter tellen, makker.

Euh. Nu vraag je me wat, Gerben.
Dit wordt weliswaar het zevende album met krantenstrips, maar vergeet je de twee albums niet met de gags uit de *Eppo*? En ons one-shot *Oenk!*? En de drie oblongboeken in het Gronings, Brabants en het Engels? *Elsje* claimt zo langzamerhand haar eigen plank in de boekenkast.

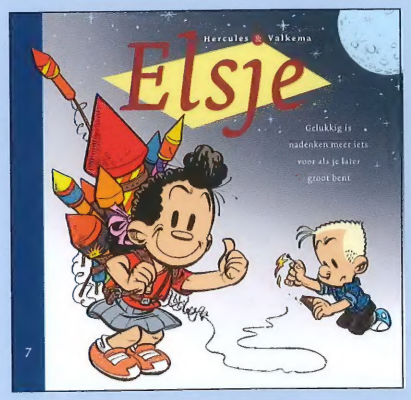

Ik had inderdaad ook al gehoord dat veel Elsje-fans verhuizen naar grotere huizen om alles te kunnen plaatsen. Maar hoe zie jij Elsje nog groeien?
We hebben nog veel meer ideeën die we kunnen uitwerken: een langer verhaal dat als ruw idee op de plank ligt, korte verhalen die verteld moeten worden, cartoons, pagina's, noem maar op. Maar ja, gebrek aan tijd, hé. Hopelijk gaat *Elsje* zich ook meer naar andere media begeven. We zijn al met een nieuwe cartoon-app bezig, maar er is ruimte voor nog veel, veel meer. Disney, lees je mee? We willen wel een animatiefilm! Of een animatieserie! Een kledinglijn! Een pretpark!

Verder nog toekomstplannen, Gerben?
Ik weet niet wat de toekomst brengt, maar Elsje zal doorlopen. In de weinige tijd die overblijft, hoop ik gelegenheid te zien om te kunnen werken aan een aantal eigen ideeën die al veel te lang liggen. Ik ben nog lang niet klaar, wees gerust.

Dat stelt me gerust.

75 JAAR hermann

HET AANTAL ALBUMS DAT HERMANN DE VOORBIJE 45 JAAR HEEFT GESCHREVEN EN GETEKEND IS NOG NAUWELIJKS TE TELLEN. BIJZONDER PRODUCTIEF IS HIJ VOOR EEN MAN DIE OP 17 JULI JONGSTLEDEN ZIJN 75STE VERJAARDAG MOCHT VIEREN. BRABANT STRIP MAGAZINE VIERT GRAAG MEE EN POLSTE BIJ VERSCHILLENDE COLLEGA'S VAN HERMANN WAT ZIJ AAN HEM WILDEN VRAGEN. WE KREGEN HEEL VEEL RESPONS VAN ZOWEL NEDERLANDSTALIGE ALS FRANSTALIGE KANT. MET SOMS EEN BEST VERRASSENDE RESULTAAT.

DOOR **TOM VERMEEREN** EN **GERT BUSSENS**

Philippe Jarbinet

"Hermann heeft mij meer dan wie ook beïnvloed. Het is door zijn verhalen en niet te imiteren stijl dat ik zelf zin kreeg om strips te maken."

De vragen van Olivier Brazao

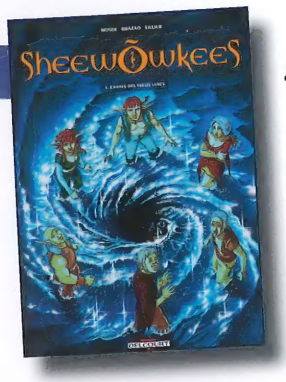

Hoe ben je in de stripwereld terechtgekomen?
Hermann: Dat is een lang verhaal. Ik hield niet echt van school en had vooral problemen met te autoritaire leerkrachten. Ik had er ook weinig vrienden. Op mijn dertiende besloot ik dan maar om een echte stiel te leren. Ik wilde meubelmaker worden. Na enkele aanpassingsproblemen, slaagde ik er toch in om op mijn zestiende mijn einddiploma te halen. 's Avonds volgde ik ook nog een cursus architectuur en binnenhuisdecoratie. Heel even heb ik als meubelmaker gewerkt. Ik vond meer mijn gading bij een architectenbureau. Zo werkte ik ondermeer mee aan het Solvay-paviljoen van Expo 1958. Maar toen de eigenlijke expo startte, was ik al naar het Canadese Montréal vertrokken. Mijn zus was geëmigreerd naar de andere kant van de oceaan. Ik had echt een droombeeld van Amerika voor mijn vertrek. De werkelijkheid viel echter tegen. Ik ging er aan het werk in een klein tekenatelier. Overuren deed ik er niet, maar ik verdiende meer dan mijn boterham. Nadien ben ik ook twee maal naar New York geweest maar strips tekenen was toen nog niet aan de orde.

Wat bracht je ertoe om uiteindelijk naar Europa terug te keren?
Ik voelde me meer dan ooit Europeaan. Ik hield van onze rijke voorgeschiedenis. Amerika kwam mij veel te uniform over. Zo kwam ik in Brussel terecht. Alhoewel de stad veranderd was tijdens mijn verblijf in Amerika en Canada, vond ik hier toch niet meteen de grote liefde voor onze hoofdstad. Maar ik leerde er wel mijn échte grote liefde kennen. Door contacten met Philippe Vandooren, broer van mijn latere echtgenote, ben ik in de stripwereld terecht gekomen. Vandooren vond dat in mijn grafiek best wel wat potentieel zat om strips te maken. Vrij snel was ik verplicht om mijn dagen op te splitsen tussen mijn werk als architect en mijn stripwerk.

Wat waren uw eerste stripcreaties?
Philippe Vandooren was hoofdredacteur van *Plein Feu*, een Belgisch scoutsblad. Aangezien Vandooren zelf als illustrator te veel werk begon te krijgen, gaf hij een deel aan mij. Greg kreeg één van die eerste verhaaltjes te zien en polste onmiddellijk of ik bij hem in de studio wilde komen werken.

Wat zijn je grootste invloeden binnen de stripwereld?
Bij aanvang van mijn carrière, keek ik enorm op naar Jijé. Ook voor Giraud is Jijé altijd een voorbeeld geweest. Je kan zijn *Blueberry* zien als een voortzetting van *Jerry Spring*. Giraud is geboren in hetzelfde jaar als ik maar stond toch al verder. Zijn tekenwerk vertoonde al meer maturiteit dan mijn tekeningen. Giraud heb ik altijd bewonderd. Hij ontwikkelde niet alleen die unieke dubbele stijl onder zijn andere pseudoniem Moebius maar koos er steeds voor om zichzelf in vraag te stellen. Hij experimenteerde erop los, ook al had hij niets meer te bewijzen. Dat vond ik fantastisch aan hem. Ik was zwaar onder de indruk toen ik voor de eerste keer zijn pagina's zag. De filmische opbouw van zijn pagina's en de manier waarop hij als een volleerd regisseur en cameraman met perspectief speelt, waren onvergetelijk. Op dat moment vond ik dat mijn werk niets meer voorstelde.

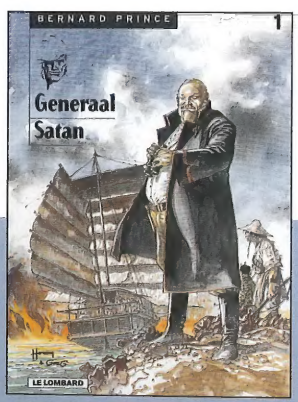

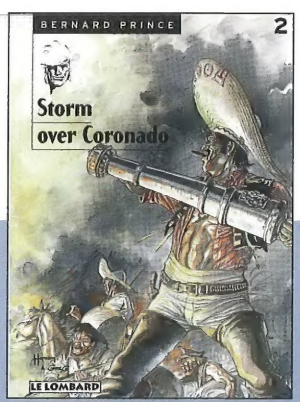

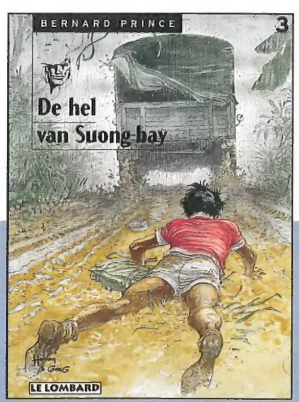

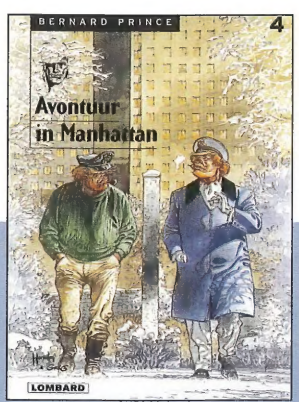

Yves Sente

"Ik bedank Hermann voor de talloze spannende uren die ik tijdens mijn jeugd heb beleefd door de albums van Comanche en Bernard Prince te lezen. Mijn scholing binnen de stripwereld is sterk beïnvloed door deze reeksen. Het was dan ook een privilege om vele jaren later één van Hermanns uitgevers te worden."

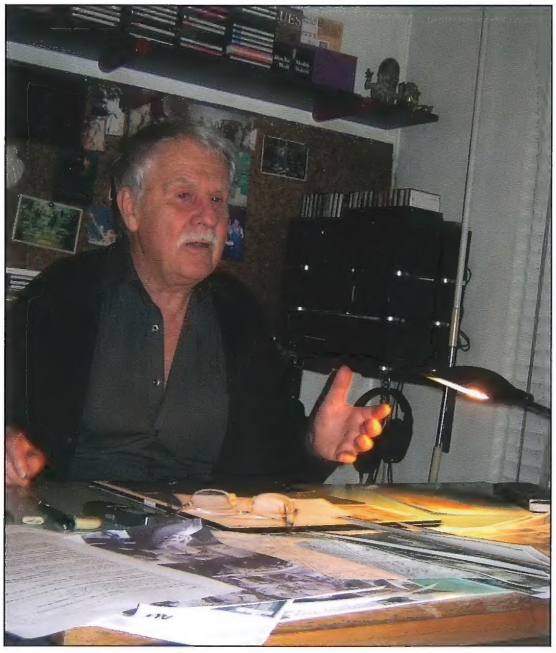

"Opgeven stond en staat gelukkig niet in mijn woordenboek anders had ik waarschijnlijk alles opgegeven en een frituur geopend."

Ik zag me niet in staat om maar in de buurt van de kwaliteit van zijn tekeningen te komen. Gelukkig ben ik altijd een doorbijter geweest. Opgeven stond en staat gelukkig niet in mijn woordenboek anders had ik waarschijnlijk alles opgegeven en een frituur geopend *(luide lach)*. Ik ben ook een groot bewonderaar van het werk van François Boucq. De souplesse van zijn tekeningen is ongezien. Zijn *Bouncer* vind ik minder goed. Ik heb het meer voor de absurde verhalen van *Fré van der Mugge*. Ook het werk van Emmanuel Lepage vind ik heel sterk. Zijn kleurgebruik is gewoon fantastisch. Prachtig hoe hij met zijn aquareltechniek er telkens in slaagt om de juiste sfeer te scheppen.

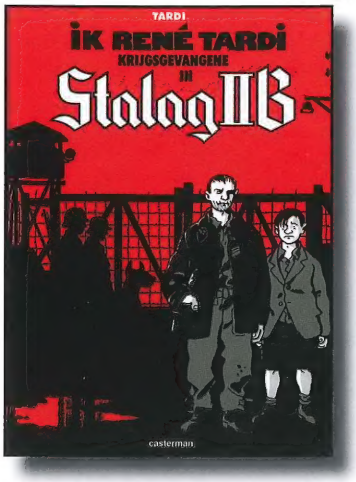

Van welke strip heb je onlangs enorm genoten?
Het meest recente album van Tardi over het leven van zijn vader tijdens de oorlog, heb ik heel graag gelezen (het album verscheen eind vorig jaar bij Casterman onder de titel, *Ik, René Tardi, krijgsgevange in Stallag IIb*, nvdr.). Ik heb zelfs na het lezen van dit verhaal een e-mail verzonden naar Tardi om hem persoonlijk te feliciteren. Al verwacht ik niet meteen een antwoord van hem. Tardi voelt zich nogal verheven boven alles en iedereen. Maar van een Parijzenaar kan je dat wel verwachten, hé *(knipoog)*.

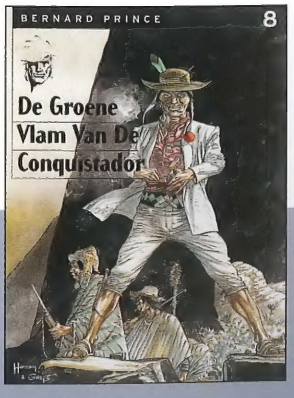

Olivier Grenson

"Delta en De winter van een clown, twee albums uit de reeks Jeremiah, zijn voor mij echte klassiekers."

De vragen van Derib

Je hebt al de meest uiteenlopende thema's behandeld. Zijn er nog bepaalde onderwerpen die je graag in beeld wilt brengen?

(denkt even na) Ja, toch wel. Ik denk er vaak aan om een verhaal te vertellen waar geen mensen in voorkomen maar enkel Afrikaanse dieren. Het zou geen sprookjesachtig verhaal worden met goede en slechte dieren. Dieren laten praten, wil ik ook vermijden. Het is uiteraard niet eenvoudig om op die manier toch een boeiend verhaal te brengen. Wie weet komt het er toch ooit nog eens van als ik een goede verhaallijn vind.

Zijn er bepaalde anekdotes die je je nog herinnert uit je samenwerking met Greg?

Anekdotes... *(denkt even na)* Oh ja, er is er toch eentje die ik best kan vertellen. Greg en ik stapten op een dag in Denemarken uit een restaurant. Op het moment dat ik de draaideur van het restaurant wilde openduwen, duwde een grote, gespierde kerel in een felrode salopette de deur open om naar binnen te gaan. Ik liet hem voor. Hij stapte op me af en duwde met zijn wijsvinger op mijn borstkas. Ik dacht dat er een knokpartij zou volgen maar niets was minder waar. Hij herkende me en hij vroeg of ik op zijn kleine bestelwagen een tekening wilde schilderen. Nu worden dit soort tekeningen en letters door computers gemaakt. Maar ik heb toen dus met de hand een grote tekening op zijn wagen gemaakt. Jaja, in de jaren zeventig was ik blijkbaar al een bekende 'smoel' tot in Denemarken *(luide lach)*.

De vraag van Paul Teng

Had je inspraak in de scenario's van Greg?

Niet echt. Er was heel weinig ruimte voor discussie. Toch heb ik hier en daar wat humor toegevoegd. Zoals de *running gag* van Barney die met zijn kussen rondloopt. Ook heb ik vrij snel mijn drang naar meer geweld kunnen opdringen. Het bekendste voorbeeld komt uit het *Comanche*-album *De hemel is rood boven Laramie*. Op de allerlaatste pagina wordt slechterik Dobbs in koelen bloede neergeschoten door Red Dust. Die scène is er op mijn aangeven gekomen. Greg had een waardigere dood voorzien. Dobbs zou tijdens een rechtstreeks duel worden neergeschoten. Dat wilde ik niet. Ik eiste dat hij ongewapend zou zijn en dat Red Dust hem zou afmaken als een hond. Daarenboven heb ik ook verkregen dat deze moord zich zou afspelen in een verlaten steegje tussen de vuilnisbakken. Alsof Dobbs zelf een stuk vuil was. Hij moest sterven in een omgeving waar hij ook echt thuishoorde. Dat was niet evident want ik heb veel slechte reacties moeten slikken nadat dit album verscheen. Zo herinner ik me een reactie van een van mijn neven. Hij zei dat hij na het lezen van dat album nooit nog een ander album van mij zou kopen. Hij was dan ook heel katholiek en vond een dergelijke scène onverantwoord. Ik heb hem rustig geantwoord dat een album meer of minder mijn leven echt niet zou veranderen *(brede glimlach en knipoog)*. Je ziet dat ook toen al een klein beetje de scenarist in mij de kop begon op te steken.

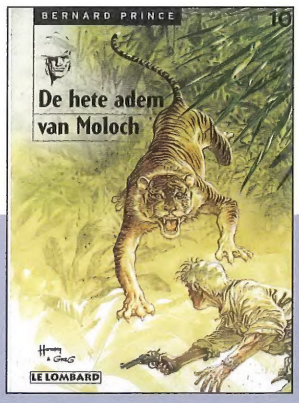

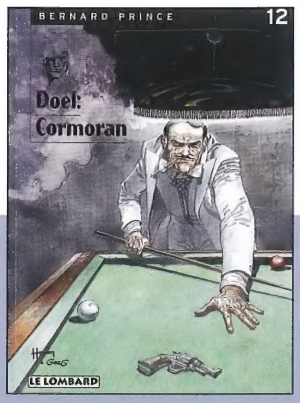

Béatrice Tillier

"Toen ik nog studeerde, nodigde tekenaar Lax me uit voor een gesprek. De eerste tip die hij me gaf was de volgende: als je een echte tekencursus zoekt, een magistrale cursus op vlak van anatomie en mise-en-scène, doe jezelf dan de integrale editie van De Torens van Schemerwoude cadeau. Alles wat je nodig hebt, vind je daarin terug. En dat heb ik dan ook gedaan !"

BANG BANG
HET IS AFGELOPEN !
LICHT ! MAAK LICHT !
DUST ! IK BEN HET, CAVENDISH ! ALLES GOED ?
JA, HET IS IN ORDE... NU WEL !
LEEG ! VUIL...
HIER BEN IK, DOBBS.
DUST... AH'N REVOLVER IS... LAAT MIJ GAAN... ZO ERNSTIG BEN JE NIET, DUST ?!?
...DUST.
NEE !
BANG BANG BANG
HET SPIJT MIJ, MISTER, IK WEET NIET WAT HIER ALLEMAAL ACHTER STEEKT, MAAR IK MOET U VERZOEKEN MIJ TE VOLGEN...
HINDERT NIET, SHERIFF. HET WAS EEN LANGE NACHT, MAAR NU HEB IK ALLE TIJD...
ERGENS IN DE STAD SPEELDE EEN MONDHARMONICA EEN MELANCHOLIEK DEUNTJE...
ER ZOUDEN GEEN VERHEVEN WOORDEN GEBRUIKT WORDEN ZOALS IN DE LIEDEREN W
GEVECHTEN VAN HET WILDE WESTEN BEZONGEN WORDEN. VOOR RED DUST STOND SLEC
PING VAST : DE "WOLF VAN WYOMING" ZOU GEEN ONSCHULDIGEN MEER VERMOORD
DE ZILVEREN COLT HAD ZIJN TAAK VOLBRACHT. BOVEN LARAMIE MAAKTE DE ZWAR
BLOEDIGE NACHT PLAATS VOOR EEN HELDERE DAGERAAD...

André Juillard

"Hermann wordt 75?! Eén ding is zeker: hij ziet er zeker nog niet zo oud uit, noch in het leven noch in zijn tekenkunst."

De vraag van Kris (scenarist)

Scenarist Kris (bekend van ondermeer *Moeder Oorlog*, nvdr.) looft het feit dat de personages in zowel *Comanche* als *Bernard Prince* slechts beetje bij beetje hun echte karakter tonen. Ze ondergaan een belangrijke evolutie doorheen de verschillende albums. Is dat de verdienste van Greg of ook van jou?

Van allebei eigenlijk. Weet je, in het begin zijn alle personages vrij simpel. Als je als tekenaar met een reeks begint, weet je zelf niet altijd goed welke richting je met je personages uit wil gaan. Je stopt er steeds meer van je eigen karakter in naarmate je meerdere verhalen hebt gemaakt of getekend. Dus je evolueert als tekenaar en scenarist mee met je eigen hoofdpersonages. Dat is een heel spontane en natuurlijke evolutie.

Hoe is de samenwerking tussen Greg en jou uiteindelijk geëindigd?

Toen Greg me uitnodigde om in zijn studio te komen werken, voelde ik me vereerd. Ik heb dan ook geen seconde getwijfeld. Ik heb wel meer problemen gehad om mij aan te passen dan voorzien. Greg stelde me voor om maandelijks een vast bedrag op mijn rekening te storten voor mijn werk als debutant. Greg was een echte professional maar geen pedagoog. Voor mij was het belangrijk dat er feedback zou zijn. Ik had die wisselwerking nodig. Discussiëren, uitleg vragen en krijgen... dat vond ik ontzettend belangrijk. En die kreeg ik niet. Na een lange periode van samenwerking konden de scenario's van Greg me niet meer verrassen. Dit is geen kritiek op het werk van Greg. Hij was een schitterend verteller en een uitstekend scenarist. Maar op den duur kon ik voorspellen hoe zijn volgend scenario eruit zou zien. Het voelde mij als iets machinaals aan. Daarom gingen in 1977 onze wegen uit elkaar. De spontaniteit en verrassing waren

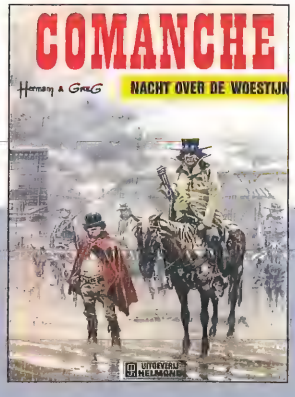

Kriss

"In mijn reeks Moeder Oorlog zitten veel invloeden die ik aan Hermann te danken heb. Ook voor tekenaar Maël is dat zo. Toen ik op zoek ging naar een tekenaar voor Moeder Oorlog heb ik er even aan gedacht om mijn scenario naar Hermann op te sturen om hem eventueel te vragen of hij voor het tekenwerk wou zorgen. Maar ik had het lef niet om hem mijn scenario op te sturen."

DOE MAAR GEEN MOEITE MEER MET CORA / EINDE VAN HET VERHAAL!
HU...EH...ZAL ZO WEL TERUGKOMEN...JE KUNT BETER VERDWIJNEN, VOORDAT IK JE ZIET, JOORE... K...K ZAL HEM NIET VERTELLEN...
LAAT DE PERSINGER VAN JE MAAR EENS VALLEN, VOORDAT HU NOG EEN KEER AFGAAT, ZOALS TWINTIG MINUTEN GELEDEN...
OH...GOED HOOR, JIJ BE ZIN KLEINTJE...
SYMPATHIEK VAN JE, MAAR TEGEN WIE HIER OP HEN WACHTEL,KAN JE NOG BETS DOEN!...
...MAAR JE HAD ER BETER NIET OM KUNNEN ZEUREN, EZELSVEULEN!
AHHH

weg. Toen ik daarover sprak met Greg, heeft hij me gezegd dat ikzelf nooit een goed scenarist zou worden. Tja, en dat moet je juist tegen iemand zeggen met mijn karakter... *(luide lach)* Toen wist ik meer dan ooit dat ik me wilde bewijzen als scenarist.

Hoe zou je de sfeer in de studio van Greg beschrijven?

Het was een echte studio. We zaten samen in een groot appartement. Het fotokopieerapparaat stond op de gang en de lichtbak in de badkamer *(lacht)*. We waren met zijn vieren of vijven: Dany, Dupa, Jean-Marie Bruyère en ik. De sfeer was er prima. Greg was niet alleen een uitstekend scenarist maar ook een begeesterd verteller. Maandelijks waren er dan bijeenkomsten met de grote baas van Lombard, Raymond Leblanc. Hij gedroeg zich echt als een kapitein op zijn schip. Wij hadden als tekenaars weinig of niets te zeggen. Gelukkig is die tijd ondertussen veranderd.

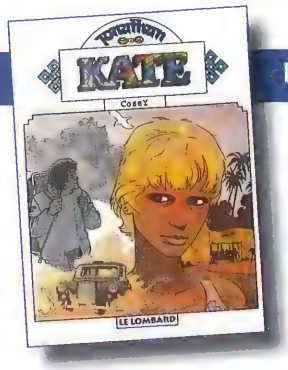

De vraag van Cosey

Wat is voor jou het allerbelangrijkste element in een strip?

Dat is moeilijk te zeggen. Ik vind zowel de tekening als het verhaal belangrijk. De echte magie bereik je pas als beiden hand in hand gaan. Er zijn vandaag veel goede tekenaars maar het loopt vaak mis in de verhalen. Er is te veel eenheidsworst. Ik krijg het benauwd als ik in een stripwinkel te gast ben of rondloop op een stripfestival en het overaanbod aan nieuwe titels zie liggen. Deze situatie is nefast voor de jonge stripmakers van vandaag. Hoe kan je ooit opvallen als beginneling tussen de resem nieuwe titels die om de twee weken verschijnen? Ik ben blij dat ik mijn ding kan blijven doen. Mijn lezerspubliek is er en blijft trouw. Voor debutanten is het een keiharde wereld geworden en verdomd moeilijk om blijvend voet aan de grond te krijgen.

De vraag van François Schuiten

Schuiten is zelf verzot op het werken in zwart-wit. Met allerlei technieken probeert hij zelf in zwart-wit tekeningen te evolueren. Hij vraagt zich af of jij er nooit aan gedacht hebt om meer te experimenteren in zwart-wit?

Ik heb in 2011 veel plezier beleefd met het tekenen in zwart-wit van het one-shot *Een nacht met volle maan*. Het album verscheen nadien

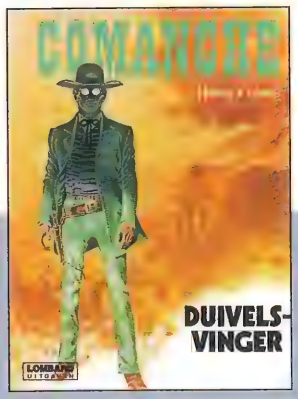

Olivier Brazao

"Ik heb Hermann leren kennen via de verhalen van Nick. Die werden tijdens mijn jeugdjaren voorgepubliceerd in het weekblad Robbedoes. Ik ontdekte veel van mezelf in het hoofdpersonage dat dol was op dieren, enig kind en erg dromerig. Nu heb ik de indruk dat ik mijn eigen zoon in Nick herken. Eén ding is zeker, sinds het lezen van Nick werd ik fan van het werk van Hermann. En dat ben ik nu nog altijd."

ook wel in een ingekleurde versie maar toch. Ik hou enorm van werken in zwart-wit. Het gebeurt wel eens dat ik mijn oude stripplaten van *Comanche* of *Bernard Prince* bekijk. Je kan inderdaad in zwart-wit ook veel tekenplezier vinden. Maar toch zie ik het niet zitten om meerdere albums na elkaar in zwart-wit te maken. Het zou me snel vervelen, denk ik. Na *Een nacht met volle maan* was ik blij dat ik weer met aquarel aan de slag kon. Afwisseling, daar draait het bij mij allemaal om.

De vraag van Ken Broeders

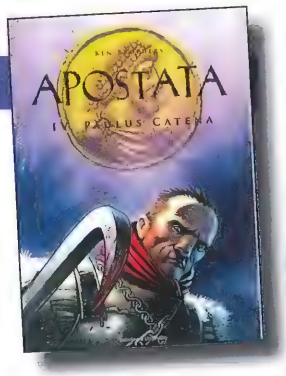

Op het moment dat Ken Broeders met zijn Romeins epos *Apostata* startte, wist hij heel goed dat hij zou moeten opboksen tegen andere series die zich in diezelfde periode afspelen zoals *Murena* en *De Adelaars van Rome* bij Dargaud. Niet de minste reeksen maar toch heeft Broeders doorgezet. Hij vraagt zich af of jij in je carrière ook voor dergelijke keuzes hebt gestaan?

(denkt even na) Hmmm, niet echt eigenlijk. Alhoewel... In de eerste verhalen van *Bernard Prince* was Prince in feite een agent van Interpol. Dat botste met die andere reeks van Lombard, *Rik Ringers*. Blijkbaar is er door Tibet of directeur Raymond Leblanc bemiddeld om Bernard Prince te laten evolueren naar een andere richting. Blijkbaar kon het niet dat binnen eenzelfde uitgeverij twee politie- en detectivereeksen zouden verschijnen. Greg en ik zijn dan maar naar de Belgische kust afgereisd om daar flink wat foto's te nemen van een bepaalde boot. Deze boot zou dan onze nieuwe vertrekpunt worden om onze personages te situeren.

De vraag van Charel Cambré

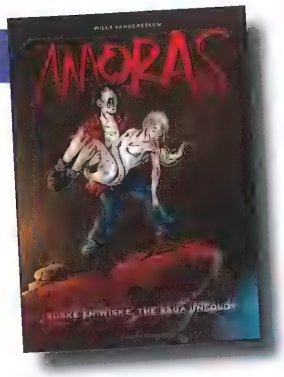

Heb je nu nog steeds het gevoel dat je manier van tekenen evolueert? Of bestaat er zoiets als een bepaald niveau behalen waar je nog onmogelijk boven kan?

Als je als debutant in de stripwereld terecht komt, ga je op de ladder van vaardigheden soms met vier treden tegelijk vooruit. Maar eens je een flink

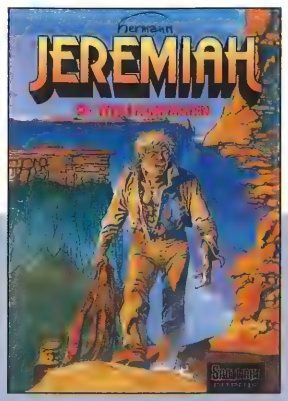

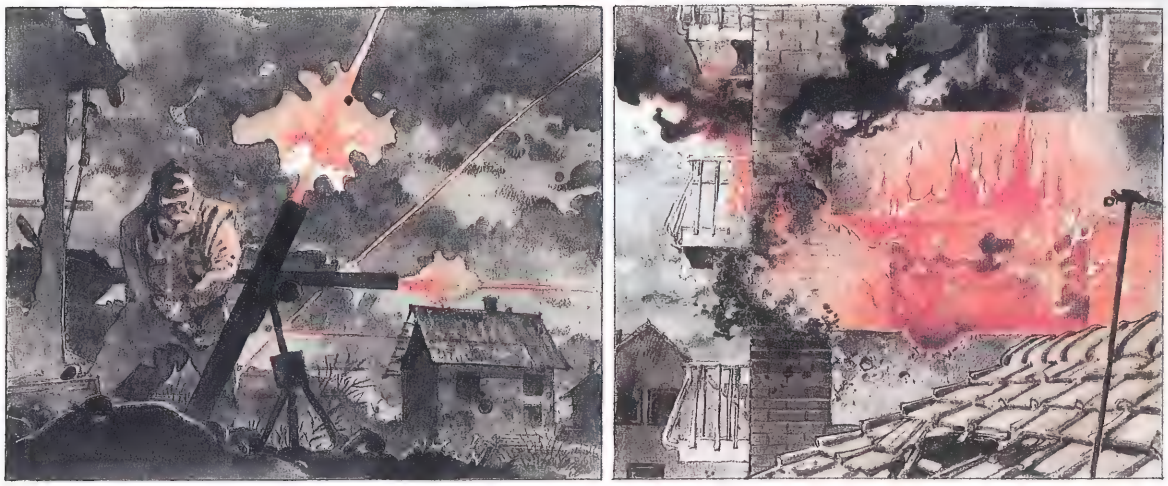

aantal jaren in het vak zit, is het veel moeilijker om nog beter te doen. Je kan maar heel kleine stapjes vooruit zetten maar vooruitgaan is toch nog altijd mogelijk. Zo probeer ik de laatste jaren aan twee zaken te werken. De anatomie van de gezichten van mijn personages probeer ik nog te verbeteren. Op een gezicht kan je zoveel emotie weergeven. Een bepaalde lijn anders plaatsen en je hebt een totaal nieuwe gevoelsexpressie. Vooral gezichten tekenen van jonge mensen, zonder rimpels, weinig of niet getekend door het leven, vind ik ook nu nog altijd lastig. En ik probeer ook meer tijd te steken in het tekenen van schoenen. Het kan banaal klinken maar schoenen tekenen vind ik moeilijk. Ik ben jaloers op hoe François Boucq schoeisel tekent. Hij is daar een echt meester in! Zo zie je dat ik werkpunten blijf zoeken. De perfectie bereiken kan volgens mij niet. Ik zou het ook nooit willen bereiken. Want wat is er daarna nog? Niets meer. Geen uitdaging meer. Als ik de perfectie zou bereiken, zou ik meteen ook al mijn motivatie verliezen.

De vragen van Ivan Claeys

In welke albums stond je op het hoogtepunt van je talenten?
Zoals ik net zei. Ik streef niet naar een hoogtepunt. Ik wil de perfectie niet bereiken. Maar er zijn best wel een aantal sleutelalbums in mijn oeuvre. Qua westernverhalen vind ik het *Comanche*-album *De hemel is rood boven Laramie* en mijn one-shot *Wild Bill is vermoord* de beste. Maar het grootste keerpunt in mijn oeuvre kwam er door het one-shot *Sarajevo-Tango*. Toen proefde ik voor het eerst van mijn nieuwe techniek van het aquarelleren. Het werken met een dergelijke directe inkleuring heeft me zoveel plezier verschaft, dat ik besloot om in deze stijl verder te werken. Ook mijn persoonlijk engagement, mijn manier om eens goed van leer te trekken tegen de oorlog in ex-Joegoslavië maakt dat dit album een bijzondere plaats in mijn hart neemt. Ik beschouw *Sarajevo-Tango* als een tijdsdocument. Over een aantal jaren zullen lezers dit verhaal kunnen gebruiken om te achterhalen hoe de oorlog is verlopen. Ik beschouw het als een volwaardige getuigenis van de oorlog, weliswaar in een gesimplificeerde vorm.

Je hebt verhalen gemaakt met en zonder hulp van scenaristen. Wat doe je het liefst?
Greg heeft me enthousiast gemaakt voor het beroep dat ik nu nog altijd met veel zin doe. Hij is een scenarist die kleur legt in zijn scenario's. Dat vind ik niet terug in de scenario's van mijn zoon en ook niet in het scenario van *Bloedbruiloft* van Van Hamme. Zij schrijven veel vlakker. Hun verhalen zijn klassiek van opbouw. De kleur in het verhaal moet ik er als tekenaar nadien zelf inleggen. Maar ik vind van mezelf dat ik wel dat talent heb. Dat heb ik zeker aan Greg te danken. Ik voel dat vooral bij het schrijven van mijn *Jeremiah*-albums. Maar ik houd van de af-

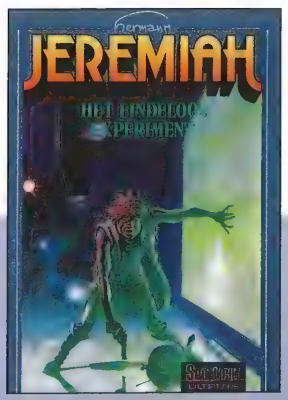

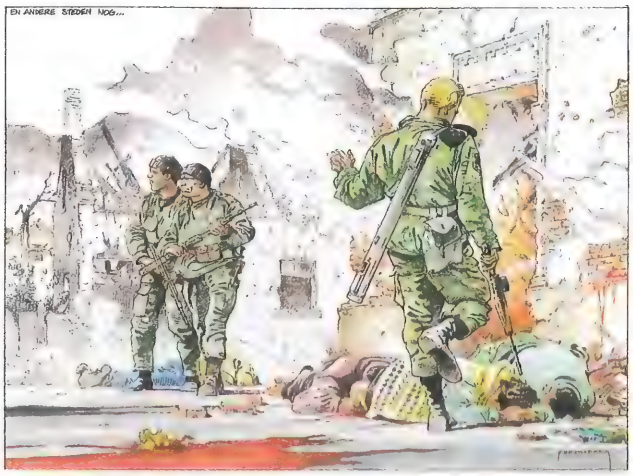

wisseling van te werken aan mijn reeks *Jeremiah* en de one-shots met mijn zoon. Ik vind het leuk om met mijn zoon te kunnen samenwerken. We hebben dezelfde smaak en staan dicht bij elkaar. In zijn verhalen zit bijna altijd iets van regisseur David Lynch. Werkelijkheid en droom in elkaar laten samensmelten. Daar houdt Yves echt van. Ik apprecieer dat enorm. Ik zou een dergelijk verhaal niet zelf kunnen bedenken. Het zou kunstmatig overkomen indien ik zo'n scenario zou schrijven. Bij mijn zoon is dat niet zo. Hij voelt dat gewoon aan. Het is leuk om in zijn wereld binnen te mogen stappen. Hij heeft de blik van een regisseur. Dat is dan ook niet toevallig. Hij heeft veel ervaring in de video- en filmwereld waar hij geleerd heeft hoe hij met een camera moet omspringen. Hij kan heel goed monteren en heeft echt wel talent. Dat bewijzen de verschillende prijzen die hij op nationale en internationale filmwedstrijden heeft gewonnen. Hij is dus geen professioneel stripscenarist. Hij is volledig autodidact. Zijn vorming is er vooral gekomen door zijn ervaring op cinematografisch vlak.

De vragen van Ferry

Vind je dat je voor jezelf een streng en veeleisend scenarist bent?
Best wel. Ik ben dan ook geen professioneel scenarist. Dat mag je nooit vergeten. Het kost me best wel moeite om een verhaal te schrijven. Het is ook niet zo dat ik in de samenwerking met mijn zoon de gemakkelijkste ben. Ook daar probeer ik wat van mezelf in zijn scenario's te stoppen. Ik ben ook niet dat soort scenarist dat lades vol heeft met onafgewerkte of half uitgeschreven scenario's. Ik weet dat sommigen van mijn collega's die luxe wel hebben. Ik niet. Ik zou dat ook niet kunnen. Als ik mijn ideeën in een of andere lade zou laten afkoelen, zou ik er nadien nooit meer zin in hebben. Eens ik mij op een verhaal heb gefocust, zit ik er helemaal in. Ik begin zelfs al met tekenen nadat ik van de eerste tien pagina's een découpage heb gemaakt.

Speelt je opleiding als meubelmaker en architect een rol in je leven als stripmaker?
Ergens wel. Als ik meubels of gebouwen teken, dan zou je die ook perfect kunnen maken. Dat kan jammer genoeg niet gezegd worden van bepaalde collega's. Als ik soms zie hoe zij bepaalde constructies tekenen... Die zouden gewoon in elkaar zakken. Soms zit het ook in kleine details. Mijn zoon had er bij een verhaal niet bij stilgestaan dat tafels aan boord van bepaalde schepen er helemaal anders uitzien. Ze staan vastgeschroefd op de plankenvloer en aan de tafels zitten randjes om te vermijden dat door de deining al het bestek en de serviezen van de tafels zouden glijden.

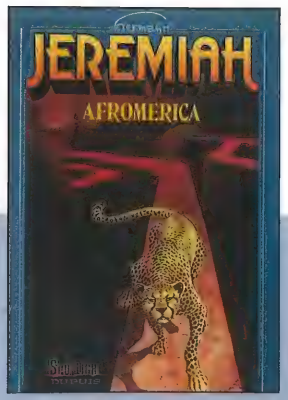

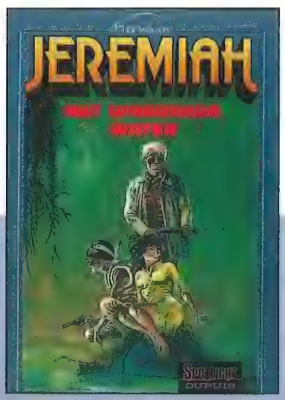

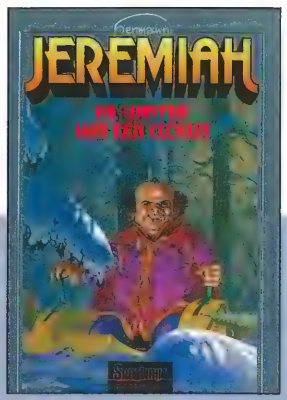

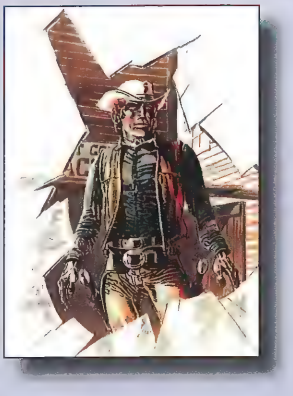

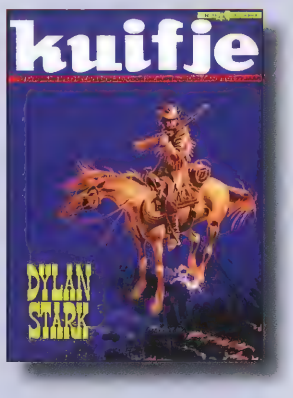

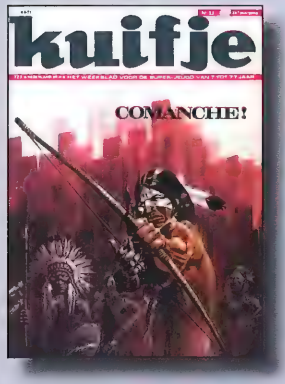

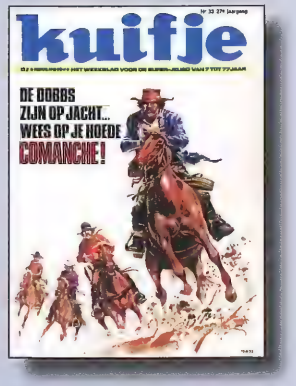

Covers voor Kuifje weekblad
Van boven naar beneden en van links naar rechts:

KWB 01-1969
KWB 42-1969
KWB 32-1970
KWB 16-1971
KWB 23-1971
KWB 30-1971
KWB 27-1972
KWB 33-1972
KWB 42-1973
KWB 38-1974
KWB 41-1975
Links: KWB 20-1969

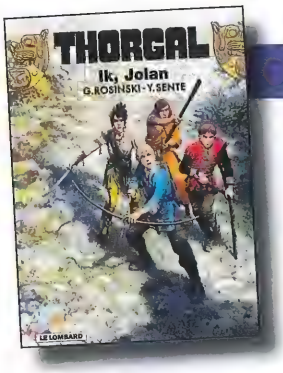

De vraag van Yves Sente

Toen Yves Sante bij Lombard de kans kregen om *Caatinga* uit te geven in onze collectie *Getekend*, voelde hij aan dat dit verhaal een Hermann *grand cru* was. Denk jij er ook zo over of kan je moeilijk kiezen tussen al je verhalen? Misschien is het zoiets als een vader vragen welk van zijn kinderen hij het liefst ziet?

Oh, ik ben best wel trots op dit verhaal. Toch heeft het niet opvallend beter verkocht dan mijn andere verhalen. Wat me wel is bijgebleven, is de reactie van een Braziliaan, die verwonderd was dat er in zijn thuisland gebieden waren die er zo dor en verlaten bij lagen als ik had getekend in *Caatinga*. Ik beschouw *Caatinga* niet als een politiek verhaal. Toch veel minder dan *Sarajevo-Tango*. Ik vind het vooral een sociaal-kritisch album geworden. Ik liep al een tijd met dit verhaal rond. Het fenomeen van de rebelse cangaciero's zit diepgeworteld in dit stuk geschiedenis van Brazilië. Vandaag is deze vorm van banditisme gelukkig zo goed als verdwenen. Maar toch blijft er nog veel onrechtvaardigheid in Brazilië. Ik heb bewust geen partij gekozen in dit verhaal. Er heerste in die tijd immers een traditie van geweld in dat land. Ik heb veel moeten opzoeken over deze periode. Een vriend in Brazilië stuurde me een zestal boeken over het onderwerp op. Alle boeken waren wel in het Portugees. Met een stapel woordenboeken naast mij, gecombineerd met mijn kennis van Spaans en Italiaans, ben ik aan de slag gegaan. Net als zo vaak, probeer ik een fictief verhaal te brengen in een historisch, realistisch decor. Dat was ook voor *Caatinga* het geval.

De vragen van Benoît Roels

Welk album zou je aan een lezer aanraden die je œuvre niet kent?
Ik zou hem of haar aanraden van enkele *Jeremiah*-albums te lezen. In die reeks stop ik immers het meeste van mezelf. Maar dan liefst niet een van de eerste tien verhalen. Toen was ik nog echt zoekende naar juiste invalshoeken. Ook het karakter van Jeremiah en Kurdy stond nog niet helemaal op punt.

Hoe ziet een werkdag er voor jou uit?
Ik ben heel strikt en houd van een vaste dagelijkse planning. Ik begin klokvast elke dag om 9u. 10 en werk tot vrij laat door. Dat kan soms tot elf uur 's avonds zijn. Uiteraard is er een pauze voorzien om wat te eten op de middag. Ik wil me niet vervelen. Stilzitten kan ik niet. Ik vind het nog altijd heel leuk om achter mijn tekentafel te kruipen. Dat is gewoon wat ik het liefste doe. Reizen doe ik niet graag. Mijn vrouw vindt dat jammer maar ik zie dat als een periode waarin ik dagenlang niet verder kan werken. Zo loop ik in mijn hoofd te veel achterstand op. Al ligt mijn werktempo heel hoog. Weinig collega's van mijn generatie brengen nog per jaar twee nieuwe albums uit. Dat besef ik maar al te goed maar ik ben nu eenmaal een workaholic.

In de jaren tachtig werkte je samen met een uitstekend inkleurder Fraymond voor de middeleeuwse reeks *De Torens van Schemerwoude*. Weet je wat er van hem geworden is?
Fraymond was inderdaad een heel begaafd inkleurder. We zijn als vrienden uit elkaar gegaan. Dat wil ik echt benadrukken. Hij was naast een uitstekend inkleurder ook een begaafd tekenaar. Hij is dan ook vertrokken naar de Benelux-afdeling van Walt Disney om daar meer geld te verdienen. Weet je, Fraymond was heel getalenteerd maar werkte traag. Hij wilde na zijn avontuur bij Disney terugkeren om met mij samen te werken maar dat kon niet meer want op dat moment had ik met *Sarajevo-Tango*

NIKS... ZELFS GEEN ZAKMES... EN DAT SLENTERT MAAR IN DE MANESCHIJN!
DOE JE ARMEN OMLAAG EN STA DAAR NIET MET JE KNIEËN TE KLAPPEREN! IK ZAL JE HEUS NIET OPVREten! IK HEB TENSLOTTE M'N MUILEZEL TERUG!
JIJ! ... JIJ
MIAAA?

zelf geproefd van het rechtstreeks inkleuren met aquarel. Dus kon ik onmogelijk de fakkel terug aan hem doorgeven. Maar hij verdient nog altijd auteursrechten voor de albums die hij heeft

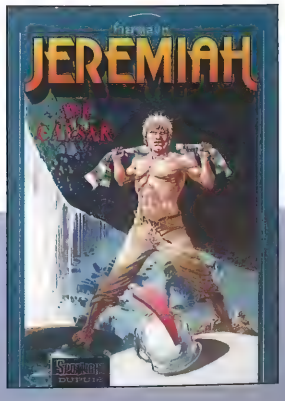

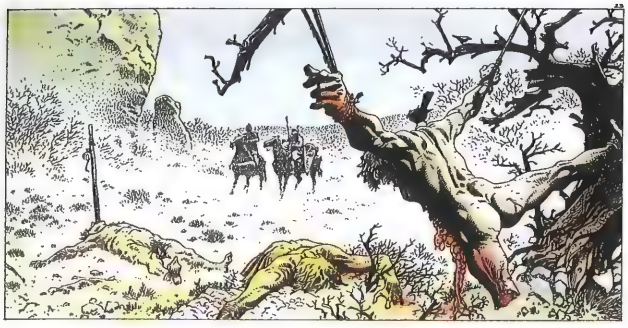

ingekleurd. Hij moet zowat de best betaalde inkleurder binnen de stripwereld zijn *(lacht)*. Nu ik er zo aan terugdenk, herinner ik me wel nog discussies over zijn gebruik van roze en groen in de albums van *Schemerwoude*. Ik heb er hem meermaals op gewezen dat mijn verhalen doordrenkt moeten zijn van een donkere sfeer. Bruine, zwarte en grijze tinten moesten overheersen. Maar hij kon het niet laten om er toch van die frissere tinten tussen te steken. Daar zal zijn homoseksuele geaardheid wel voor veel tussen zitten zeker *(bulderlach en knipoog)* ?

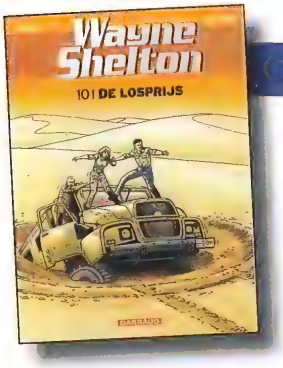

De vragen van Christian Denayer

Je bent een van de veteranen van de glorieperiode van het weekblad *Kuifje*. Hoe kijk je nu aan tegenover de jonge generatie tekenaars die werk als het jouwe minachtend bekijken omdat het in hun ogen te commercieel is en extreem gedateerd?

(diepe zucht) Veel jonge auteurs hebben een dikke nek. Ze hebben een heel uitgesproken mening. Het lijkt wel alsof ze verplicht zijn om raad van oudere collega's keihard naast zich neer te leggen. Dat vind ik jammer. Ik kom zelf uit een periode waar de 'oudjes' als Hergé, Roba, Franquin en Jijé ons aanmoedigden om door te gaan. Ze gaven ons tips. We hebben nooit gezegd dat hun werk 'oude brol' was. Integendeel, we hielden van hun werk. We hebben veel van hen geleerd. Ik vind dat binnen ons vak enthousiasme een heel belangrijke factor is. Je hebt als stripmaker voortdurend enthousiaste reacties nodig. Ze voeden je drang om te blijven proberen om jezelf te verbeteren. Als jongeren met hun krasserige en eenvoudige stijl komen aandraven, kan dat op dit moment misschien wel een bepaald publiek bekoren maar niets garandeert hen dat deze manier van werken binnen enkele jaren nog altijd succesvol zal zijn. Vele jonge gasten denken dat die *nouvelle vague* als een pletwals alle oude waarden van de kaart zal vegen. Ze vergeten dat er vrij snel een nieuwe golf van tekenaars zal komen. Soms vraag ik me af of achter de arrogantie van de jongere generatie geen beschaamdheid schuilgaat om tips te vragen aan de oudere generatie. Wat in onze tijd totaal niet bestond is die vorm van snobisme. Als ik één tip kan geven aan de jongere generatie is het deze: denk niet te snel dat je een artiest bent, maar blijf nederig.

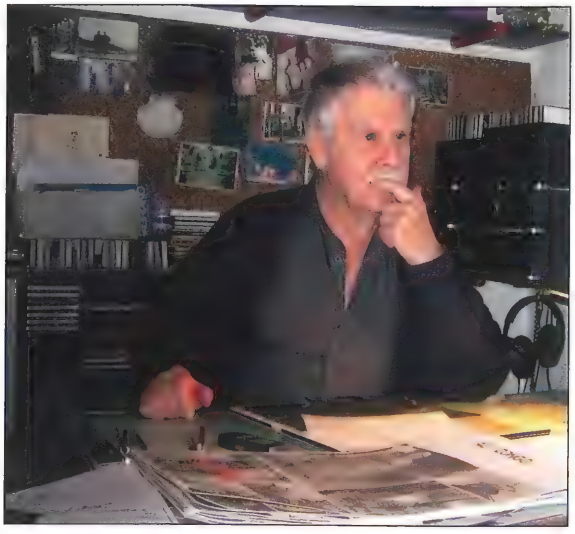

"Als ik één tip kan geven aan de jongere generatie is het deze: denk niet te snel dat je een artiest bent, maar blijf nederig."

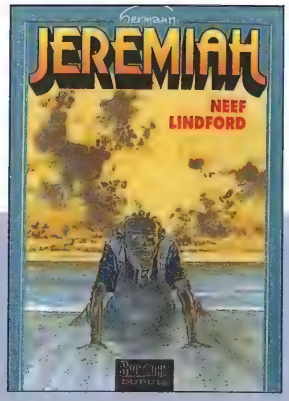

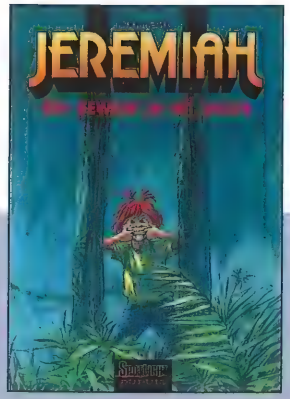

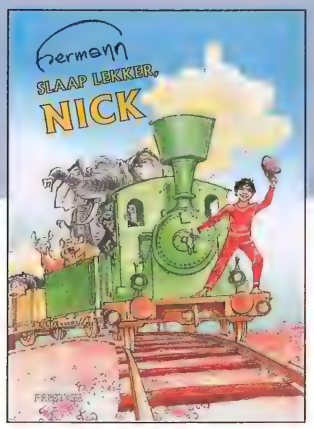

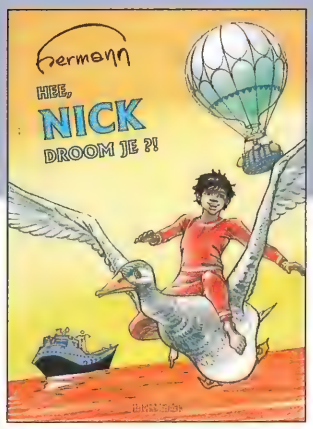

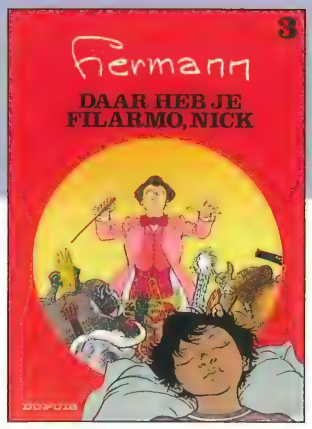

Hoe zie je zelf de toekomst van de strip? Zullen papieren strips verdwijnen en enkel nog onder digitale vorm beschikbaar zijn?
Ik kan mij moeilijk voorstellen dat strips op papier volledig zullen verdwijnen. Het is en blijft een ambachtelijk werk. En er zullen toch altijd liefhebbers blijven die graag een originele plaat in hun huis willen hangen. Voor bepaalde romans die uitverkocht zijn of bepaalde referentiewerken vind ik een digitale versie best ok. Maar strips lezen op een iPad of op een computerscherm? Nee, dat is echt mijn ding niet. Ik wil het papier nog voelen, de inkt en de verf nog ruiken wanneer ik strips maak. Gelukkig merk ik dat voorlopig ook nog bij de lezers. Maar dat neemt niet weg dat ik niet blind ben voor de crisis binnen de sector. Ten eerste verschijnen er veel te veel nieuwe titels. Dat is vooral de schuld van uitgevers Delcourt en Soleil die veel auteurs bij hen laten debuteren. En als hun eerste verhalen niet voldoende verkopen, worden die reeksen gewoon stopgezet. Dat is niet alleen bedrog tegenover de auteurs maar ook voor het lezerspubliek. Ten tweede is er de jammerlijke vaststelling dat jongeren steeds minder lezen. Jongeren groeien op in een digitale wereld en spenderen hun vrije tijd op internet of in een of andere game. En ten derde is er ook de globale economische crisis. Mensen die willen besparen doen dat vooral door minder op restaurant te gaan, minder boeken of strips te kopen, minder naar de bioscoop te gaan, enzoverder. Toch vind ik het overaanbod het grootste probleem. Er is ook veel eenheidsworst. Vooral binnen het fantasy-genre vissen te veel tekenaars in dezelfde vijver. Er is echt een gebrek aan originaliteit op het vlak van verhalen. Sommige nieuwe albums staan slechts enkele dagen in de etalage. En ik weet dat er zelfs titels niet eens uit de doos van de leverancier geraken. Er zijn stripwinkels die nieuwe titels snel even doorbladeren, zelf afkeuren en niet eens het voordeel van de twijfel geven om de lezer te laten beslissen... Jammer, doodjammer.

Ben je zelf van plan om de digitale weg op te gaan?
(heel gedecideerd) Oh nee, helemaal niet. Nooit van mijn leven. Ik blijf alles op de ouderwetse manier doen. Geen computerinkleuring of digitale tekentablets voor mij.

De vragen van JC Servais

Servais heeft net de kaap van vijftig albums overschreden. Voor vele collega's is dat al een enorm oeuvre. Maar jouw productie ligt nog stukken hoger. Slaag je er nog in om al je boeken te tellen?
Oh, daar ben ik totaal niet mee bezig. Ik vermoed dat ik rond de honderd albums heb gemaakt tot nu toe. Weet je, ik houd dit soort dingen niet bij. Dat is niet belangrijk. Sinds ik de studio van Greg heb verlaten, heb ik nooit een enkel album gemaakt met mijn publiek in het achterhoofd of denkend aan een of andere verkoopsucces. Ik vertel de verhalen die ik zelf wil vertellen. Ik laat me geen scenario's opdringen waar ik zelf niet voor 100 procent achter sta.

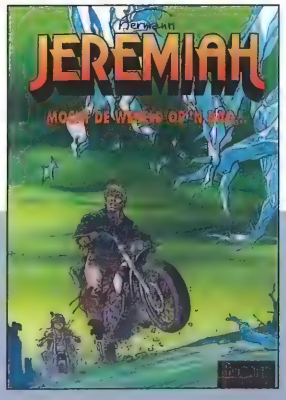

Servais drinkt al eens graag een Orval en houdt van lekker eten. Maar hij noemt jou een sportieve persoon die een strikt dieet volgt. Volgens hem is dat de sleutel van je succes. Zorgt jouw levensstijl ervoor dat je zo productief blijft?
Ik probeer inderdaad gezond te leven. Constant diëten doe ik niet. Ik probeer gewoon niet te vet te eten. Chocolade en suiker probeer ik ook zoveel mogelijk te vermijden. Op een bepaald moment vond ik dat ik te zwaar geworden was en besloot daarom te fietsen. En ik moet toegeven dat het niet lang heeft geduurd vooraleer mijn liefde voor het fietsen begon. Pas op, ik ben geen wielergek die uren voor de televisie hangt om alle mogelijke rondes te volgen. Helemaal niet. Ik zit liefst zelf op de fiets. Van zodra de eerste lentedagen eraan komen, spring ik op de fiets. Vanaf eind maart dus ongeveer, fiets ik elke avond een uurtje. In de winter probeer ik mijn conditie op peil te houden door te joggen. Ik houd niet zo van lopen maar het houdt me fit. Ik loop altijd hetzelfde parcours. Indien ik niet zou sporten, zou ik zeker en vast veel sneller verouderen. Ik moet Servais dus inderdaad gelijk geven dat een fit lichaam me zeker helpt bij het creatief en productief blijven. Dit element gecombineerd met mijn passie voor het vak van het vertellen van verhalen, blijft me motiveren om door te gaan.

De vragen van Philippe Jarbinet

Welke tips zou je geven aan jonge tekenaars die nu aan het begin van hun carrière staan?
Daarnet zei ik dat ze niet te snel mogen denken dat ze er al zijn. Ze moeten gemotiveerd blijven en met passie voor hun werk weer elke dag aan de slag gaan. Ze moeten blijven proberen om hun werk te verbeteren. En ze moeten ook durven risico's te nemen. Als je op je bek gaat, kan je er best veel van leren. Ik merk dat bepaalde beginnelingen denken dat hun tekeningen pas goed zijn als die overladen zijn met details. Maar soms is 'less more'. Als je de decors te veel belaadt met details, gaan de personages of de actie soms verloren in het geheel. Dat vind ik jammer. Dit soort zaken leer je al doende. Dat wordt langzaam opgebouwd. Daar moet je geduld voor oefenen en vooral veel tekenen. Vallen en dan weer opstaan. Strips maken is een job die je heel lang kunt doen. Ik ben daar het levende bewijs van. Dus mag je niet te snel vastzitten aan een vaste stijl of een vaste manier van werken. Dat houd je nooit een heel leven vol.

Is er een bepaalde techniek die je ooit nog eens wil uitproberen?
Ik denk er al een tijdje aan om eens totaal van tekenstijl te veranderen. Ik voel mezelf immers een kameleon die zich snel aanpast. Daarom zou ik eens in de stijl van Jacques Tardi willen werken. Nog beter zou een mix zijn van Tardi en een van mijn lievelingsschilders Egon Schiele. Dat expressionistische kantje van Schiele gecombineerd met de klare, dikke lijn van Tardi, dat zou best eens vuurwerk kunnen geven. Wie weet komt het er ooit nog van.
En beeldhouwen lijkt me ook best interessant. Ik heb ooit een van mijn personages uit *De Torens van Schemerwoude* in klei geboetseerd. *(Hermann veert recht en haalt de buste tevoorschijn)* Ik heb me best wel geamuseerd met het maken Aymar. Maar ook hier heb ik weinig tijd voor. Ik leg mezelf een hoge werkdruk op voor het maken van mijn strips. Dus beeldhouwen zit er momenteel niet meteen in.

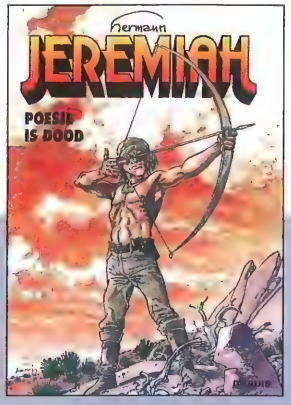

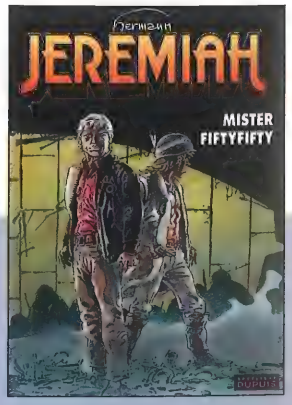

De vraag van Dany

Waarom heb je met jouw immense talent nog nooit geprobeerd om schilderijen te maken die niets met strips te maken hebben? Dany zou dat heel graag eens zien.

(brede lach) Wel, ik eigenlijk ook *(bulderlach)*. Ik heb veel covers met acrylverf gemaakt, maar Dany heeft inderdaad gelijk dat dit keer op keer met mijn albums te maken had. Een tekenaar is een goed illustrator maar geen schilder. Je merkt snel aan de lijnvoering of een schilderij gemaakt is door een schilder of door een tekenaar-illustrator. Chinezen zijn zowat de enigen die dat verschil niet merken.

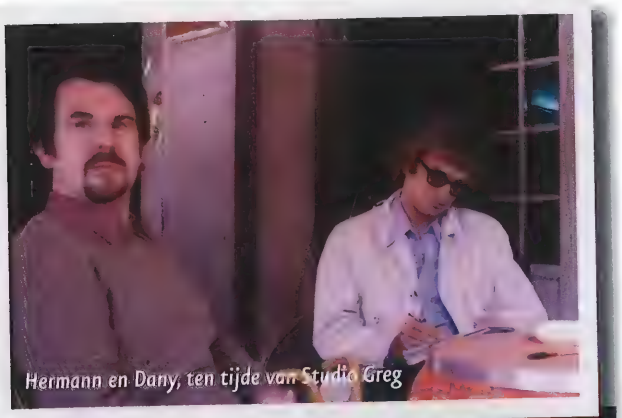
Hermann en Dany, ten tijde van Studio Greg

Dany en Hermann anno 2013

De vraag van Jean-Louis Tripp

Onder de tekenaars van jouw generatie zijn er weinig tekenaars die een evolutie hebben doorgemaakt als jij. Als de lezer denkt dat je op kruissnelheid zit, schakel je over op een andere manier van werken. Vanwaar komt die behoefte?

Ik zou niet willen vastzitten aan een bepaald personage, een bepaalde reeks of een bepaalde manier van werken. Vandaar dat net de afwisseling tussen oneshots en *Jeremiah* voor mij zo goed werkt. Misschien wil Tripp weten of ik ooit zal stoppen met aquarelleren? Daarop kan ik momenteel helaas geen antwoord geven. Nu voel ik me heel goed bij deze manier van werken. Dus op dit moment heb ik totaal geen behoefte om van stijl te veranderen...

De vragen van Béatrice Tillier

Welk universum of verhaal is voor jou het meest uitdagend om te tekenen?

Ik heb altijd graag verhalen verteld die zich in de grauwe middeleeuwen afspelen. Vooral het decor waarin de mensen toen leefden, boeit me enorm. Kastelen zagen er misschien wel indrukwekkend uit maar het was er heel koud en vaak erg vochtig. Ook voor de gewone man was het geen pretje om in die periode op te groeien. Overal modder en vuil, geen of gebrekkig sanitair, brutaliteit in omgang met elkaar. Seks omwille van de lust of omwille van de voortplanting. Tijd voor romantiek was er niet.

Is er een personage dat je nog graag had verder getekend?

Oh, een nieuw verhaal van *Comanche*, dat zou ik wel zien zitten. Maar dan in mijn ondertussen geëvolueerde manier van werken. Al houd ik nu toch meer van een ander soort western. Die westerns à la John Wayne, die spaghettiwesterns zijn nu minder aan mij besteed. Veel toestanden uit dergelijke verhalen kloppen

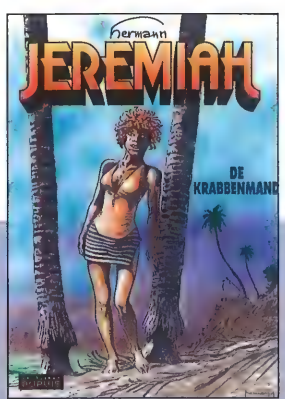

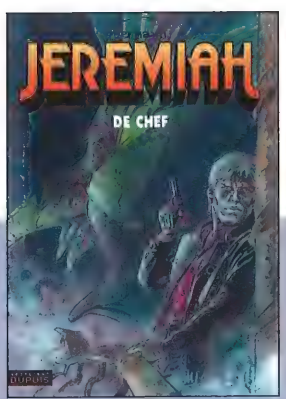

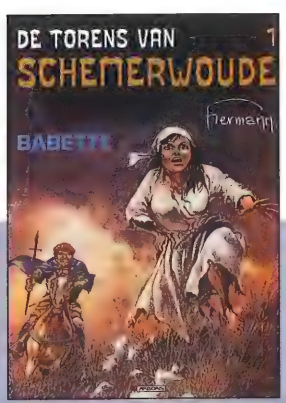

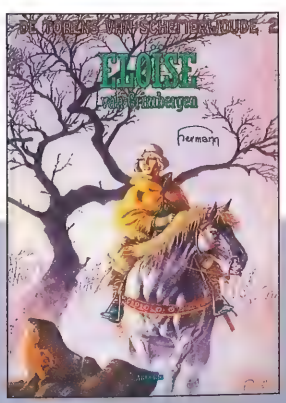

niet met de werkelijkheid. Duels in het midden van de straat, dat bestond niet. Men schoot liever iemand dood vanop het dak of vanachter een hoek. Dus moest ik nu een nieuwe *Comanche* maken, zou dat er wellicht helemaal anders uitzien.

Beschouw je je personages als acteurs die helpen om het verhaal te dienen of voel je jezelf emotioneel betrokken als je een personage creëert?
In mijn personage kruipen doe ik niet echt. Het valt me wel op dat ik het meest emotioneel betrokken word als ik een vrouw in een slachtofferrol moet tekenen. Daar heb ik het heel moeilijk mee. Ik ben op dat vlak nogal radicaal. Mannen die vrouwen verkrachten, daar heb ik niet het minste respect voor. Voor mij zijn dat beesten. En wie zich als een beest gedraagt, verdient het ook om als een beest gestraft te worden. Voor mij is de doodstraf de enige straf die ik kan bedenken voor dergelijke praktijken. Ik heb deze uitgesproken mening in een van de *Jeremiah*-albums verwerkt waar Kurdy in koelen bloede iemand neerschiet, die smeekt om niet als een dier afgemaakt te worden... Wel dus. *(brede lach)*

De vraag van Iko

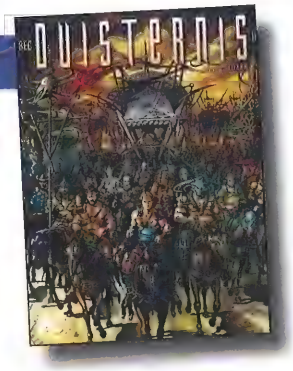

Iko is een jonge Italiaanse tekenaar die nu zijn eerste stappen aan het zetten is in de stripwereld met de reeks *Duisternis*. Hij is een groot bewonderaar van je werk. Hij wil graag van jou horen of het nog wel de moeite waard is om als beginneling te dromen van een leven als striptekenaar?
(Hermann doorbladert een album van 'Duisternis') Ik vind dat Iko best talent heeft. Het enige waar ik wat moeite mee heb, is de opbouw van bepaalde pagina's. Het ziet er allemaal heel flitsend en filmisch uit. Maar ik vind dat bepaalde scènes te 'vol' zijn. Het komt op mij over alsof hij de lezers per se wil overtuigen van zijn talent. Maar soms is het beter van wat meer te focussen op de personages. Toch vind ik het moeilijk om in zijn plaats in te schatten of het een goed idee is om zich als tekenaar op de Frans-Belgische markt te richten. Dat risico moet hij nemen als hij er echt wil voor gaan en zijn werk met heel veel passie doet. Een glazen bol heeft niemand.

De vraag van Steven Dupré

Wanneer je begint aan een nieuw wit blad, maak je dan op voorhand een totaal overzicht van het blad in je hoofd of laat je je naarmate je vordert verrassen?
Als ik mijn scenario heb uitgeschreven of van mijn zoon ontvang, maak ik per pagina een gedetailleerde paginaopbouw. Ik bepaal op voorhand welke personages, decors... in elk vakje nodig zijn. Ook het camerastandpunt van waaruit ik de

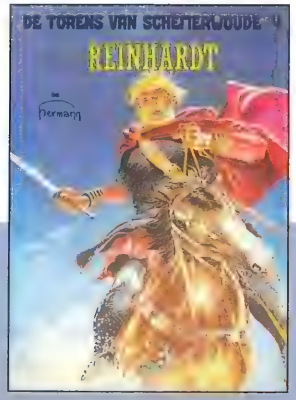

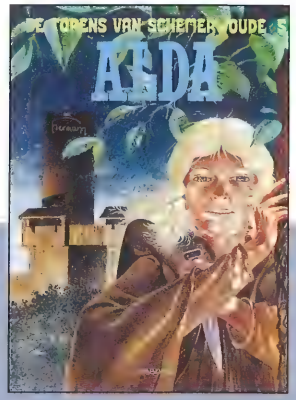

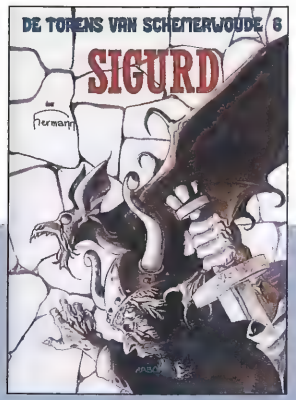

Hermann

ONE-SHOTS

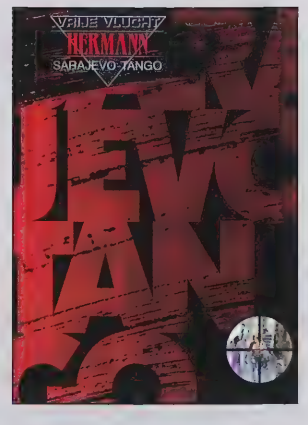

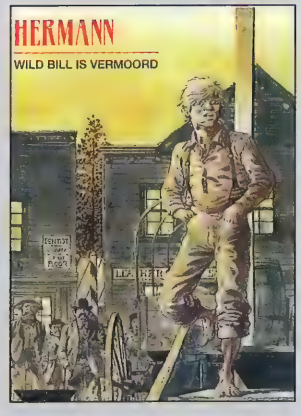

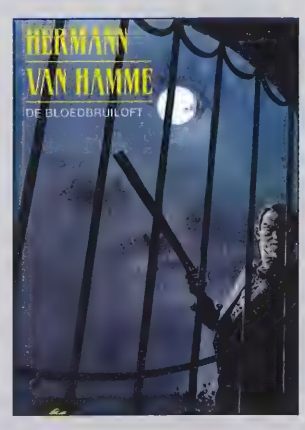

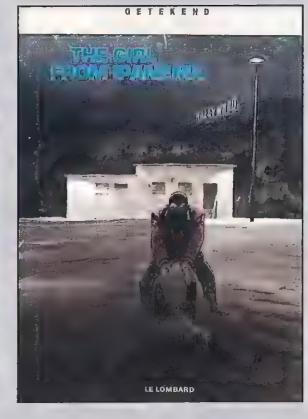

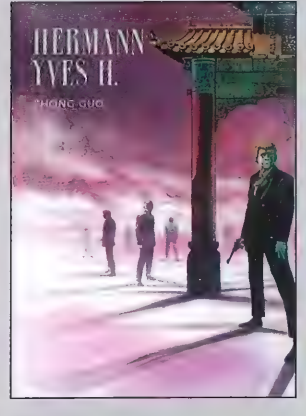

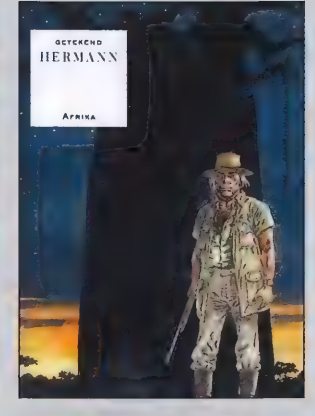

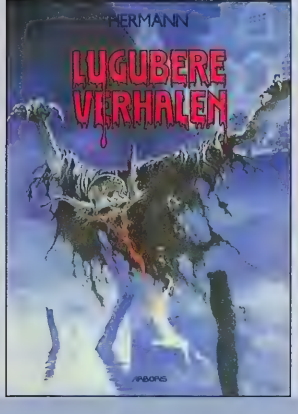

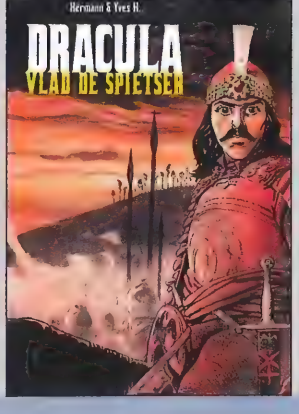

tekening in beeld wil brengen, leg ik op voorhand vast. Waar ik wel nog vaak mee 'speel' is de grootte van bepaalde personages in een bepaald vakje. Als de tekst die ik voorzien heb, toch wat langer uitvalt, zoom ik in en maak op die manier mijn personages iets kleiner. Ik doe ook de lettering in het Frans nog volledig eigenhandig. Zonder hulp van de computer. Het schilderen doe ik vakje per vakje. Ik beschouw elk plaatje als een volwaardig aquarelschilderijtje. Ik begin meestal al in te kleuren als er een drietal plaatjes op mijn definitieve tekenblad staan. Ik zou het niet kunnen om eerst een volledig blad in potlood uit te werken en dan een bepaald kleurtje te maken en daarmee dan bij voorbeeld alle gezichtjes te gaan schilderen. Ik werk al jaren plaatje per plaatje. Dat bevalt me het beste.

De vragen van Philippe Xavier

Kan je je werk als tekenaar en scenarist beschrijven in drie woorden?
(grote ogen, gevolgd door diepe zucht en lange stilte) Pffff, wat een vraag! Dat is onmogelijk! Voilà, dat zijn toch drie woorden, hé *(luide lach)*. Ah, Philippe. Ik herinner me nog hoe hij jaren geleden bij mij is langs geweest om enkele van zijn tekeningen te bespreken. Ik heb er onmiddellijk een tafeltje bijgeschoven en een stapel wit papier om hem enkele finesses bij te brengen. Pas op, ik wil hier niet pretentieus overkomen. Ik beweer zeker niet dat mijn werk perfect is en iedereen naar mijn manier van tekenen moet streven. Helemaal niet. Maar ik ken het *métier* nu toch al goed. Dus hier en daar kan ik best wel wat tips geven.

Stel je voor dat je aan boord zit van een warme luchtballon. De ballon geraakt in de problemen. Er moet ballast over boord. Welk personage uit je œuvre vliegt er als eerste uit?
(brede glimlach) Bernard Prince en gooi er de kleine Djinn ook maar uit. Het enige personage dat ik altijd graag heb getekend uit die reeks was Barney Jordan. Oh nee, wacht! Eerst en vooral zou ik *Jugurtha* (op scenario van Jean-Luc Vernal tekende Hermann de eerste twee albums van deze reeks, nvdr.) eruit gooien. Of nee, nog beter: Jugurtha zou zelfs niet eens mee aan boord mogen van mijn luchtballon. Ik zou die gewoon hebben achtergelaten *(bulderlach)*.

De vraag van Christophe Arleston

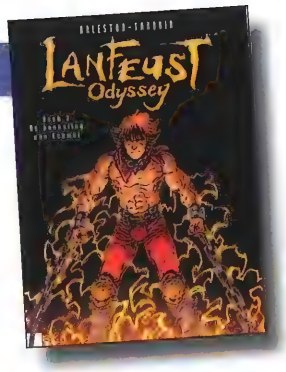

Je bent een van de grootste tekenaars van jouw generatie. Toch is het blijkbaar sterker dan jezelf en blijf je provocatie opzoeken. Vanwaar komt die behoefte terwijl je toch niets meer te bewijzen hebt?
Ik kan de mening van Arleston perfect begrijpen. Arleston brengt pure fantasy. Hij is daar een meester in. Daar heb ik niets tegen. Maar ik wil in mijn verhalen nu eenmaal keer op keer de immoraliteit, de brutaliteit van onze wereld weergeven. Zeker in verhalen die ik helemaal zelf bedenk, keert deze drang altijd terug. Ik krijg vaak de kritiek dat ik te veel uitkom voor mijn mening. Wat is daar in godsnaam verkeerd mee? Is het uiten van je mening iets dat alleen weggelegd is voor journalisten of politici misschien? Ik heb een hekel aan al dat *mainstream*-gedoe de laatste jaren. Alles moet zogezegd politiek correct zijn. Toen *Sarajevo-Tango* verscheen, waren er Franse stripwinkels die het boek niet in de etalage wilden plaatsen. Ze vonden het verhaal dat ik bracht provocerend en politiek incorrect. Dat is toch ongelooflijk, hé?! Ik ben noch politiek links, noch politiek rechts. Ik geloof niet in de politiek. Er zijn misschien wel goede politici maar die slagen er nooit in om aan de macht te komen. Waarschijnlijk zijn die zogezegd te braaf en houden ze te veel vast aan hun idealen. Politieke leiders moeten hun weg naar de top letterlijk bewerkstelling door veel duw- en trekwerk, gesjoemel, doofpotoperaties enzoverder. De te brave politiek geëngageerden die weigeren aan al die corruptie mee te doen, worden gewoon aan de kant geschoven. Jammer, maar het is nu eenmaal zo.

De vraag Martin Jamar

Vind je dat je werk naar waarde geschat wordt?
Ik mag zeker niet klagen. Ik heb nooit enorme verkoopsuccessen behaald maar ik heb ook geen flops in mijn oeuvre. Ik heb de luxe dat elk nieuw one-shot dat ik voorstel door

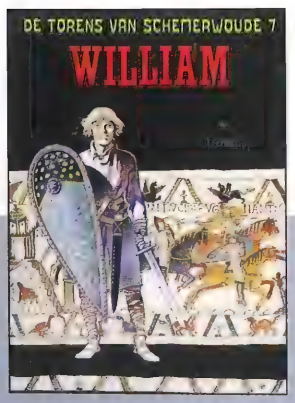

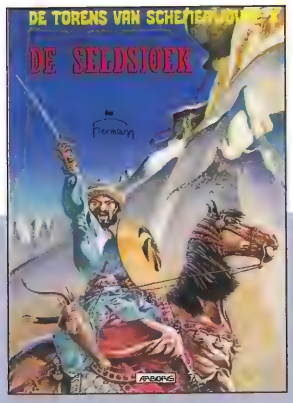

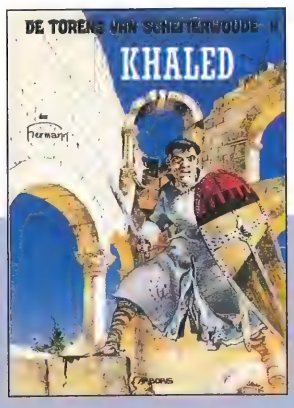

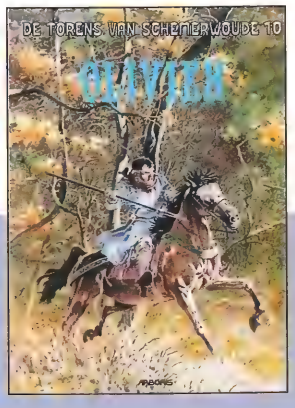

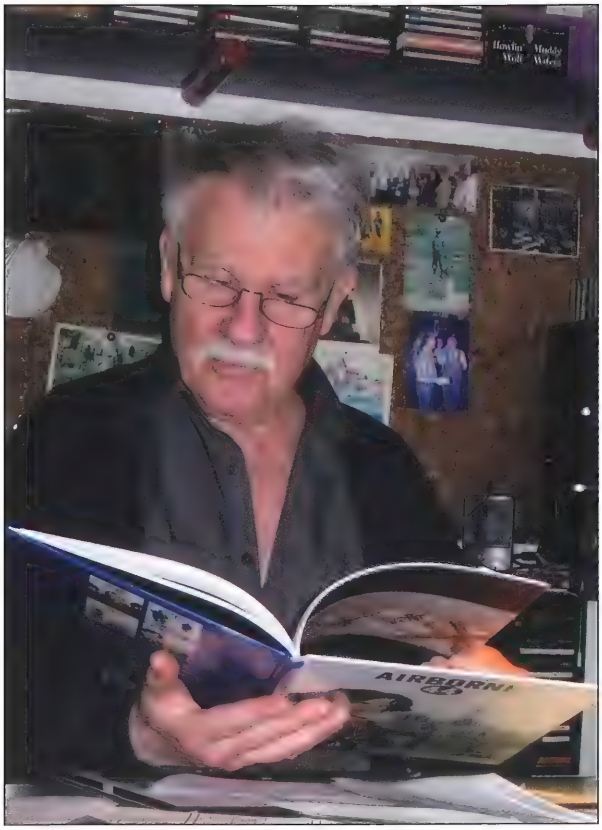

“Ik kreeg de vraag van Jean Van Hamme om een album te tekenen in de spin-off XIII Mystery. Ik heb onmiddellijk geweigerd.”

elke uitgeverij zonder problemen aanvaard wordt. Ik heb nooit voor goedkoop succes gekozen. Zo kreeg ik recent de vraag van Jean Van Hamme om ook een album te tekenen in de spin-off *XIII Mystery*. Ik heb onmiddellijk geweigerd. Op financieel vlak een heel slechte zet maar ik weiger om geld te verdienen aan een reeks waar ik niet zelf achter sta en waar ik mezelf totaal niet bij betrokken voel. Jean Van Hamme was verrast maar hij zal het me wel niet lang kwalijk nemen, vermoed ik. Maar ik zou veel meer kunnen verdienen met mijn job door meer in het gelid te lopen. Ik heb nu eenmaal een grote mond, kom altijd keihard voor mijn mening uit en dat wordt mij niet altijd in dank afgenomen. Gelukkig heb ik een trouw lezerspubliek. Zij blijven me volgen in wat ik vertel. En dat is voor mij voldoende.

Wissel jij originelen uit met andere tekenaars van wie je het werk apprecieert?
Dat doe ik quasi nooit. Ik heb het bij mijn weten maar twee keer gedaan. Ik heb ooit met Jean Giraud een origineel gewisseld. En ook met André Franquin heb ik twee platen gewisseld. Het zijn twee pagina's van *Guust Flater*. Jaja, een heel mooi cadeau. Zeker als je de huidige prijzen ziet die mensen neertellen voor een originele plaat van Franquin! Niet te geloven eigenlijk.

De vraag van André Juillard

De vrouwen die je tekent zijn zo atypisch dat Juillard zich afvraagt of je je ergens baseert op bestaande vrouwen?
Helemaal niet. Ik gebruik geen familieleden, zangeressen, actrices... in mijn verhalen. Ik vind mijn vrouwelijke personages altijd ter plekke uit. Hun functie in het verhaal bepaalt hoe ze eruit zien. Zoals ik al zei, ik moet niets hebben van bimbo's die er als opblaaspoppen uit zien. Dat soort vrouwen duiken sowieso al te veel op in stripverhalen. Vooral in de verhalen van mijn goede vriend Dany *(veelbetekenende knipoog)*. Vrouwen met supergrote borsten en een wespentaille. Pffff... Sorry maar dat bestaat niet. Ik wil échte vrouwen in mijn verhalen laten optreden. En geen enkele vrouw is perfect.

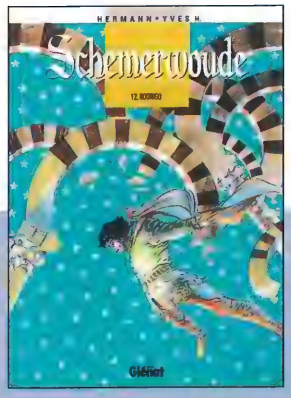

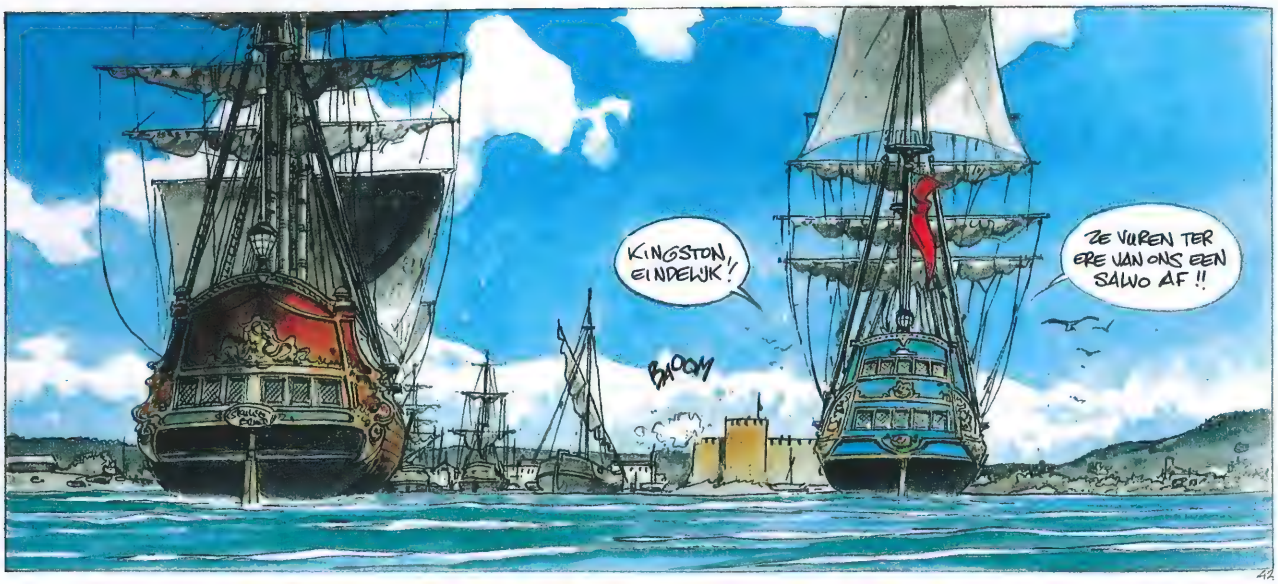

De vraag van André Houot

Vind je contact met je lezers belangrijk?
Ik vind het inderdaad leuk om op signeersessies te zien wie mijn lezers zijn. Toch merk ik meer en meer dat organisatoren het liefst zoveel mogelijk strips willen verkopen met als gevolg dat ik tegen de klok tekeningetjes moet zitten maken zonder met de man of vrouw in kwestie even van gedachten te wisselen. Het is vaak een machinaal gebeuren. Dat vind ik niet leuk. Ik hou het meest van signeersessies waarbij ik mijn tijd kan en mag nemen. Jammer genoeg komt dat nog zelden voor.

De vraag van Yves Huppen

Om te eindigen vroeg je zoon om ook nog een vraag van hem te stellen.
(heel verwonderd) Menen jullie dat nu? Zit hij er ook tussen? Laat maar komen…

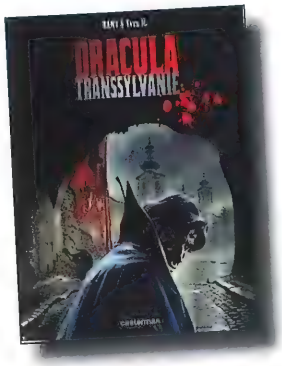

Wat zou je denken van een nieuwe langlopende reeks met piraten en zeilschepen uit de 17de eeuw, vol scènes met wapperende zeilen, kabels…? En veel dubbelpagina's en dat elke keer in albums van 62 bladzijden.
(schatert het uit, slaat op zijn tekentafel en roept er zijn vrouw bij) Moet je horen wat onze zoon voor vraag heeft bedacht! Een avonturenreeks vol schepen en elke keer van 62 bladzijden! De smeerlap! Wacht tot ik hem de volgende keer zie *(opnieuw een bulderlach)* ! Hij weet welke hekel ik heb aan het tekenen van schepen met wapperende zeilen, hoge masten met ingewikkelde kabels en koorden… Toen ik veel schepen moest tekenen voor het tweeluik *De Duivel der zeven zeeën* had ik dit maar al te goed ervaren. Ik heb toen veel gebruik gemaakt van de albums van *De Havik* van Pellerin. Ik heb hem nog laten weten dat zijn albums mijn grootste bron van documentatie waren. De manier waarop hij in zijn tekeningen de sfeer van de zee oproept, is fenomenaal. Je kan als het ware de zee ruiken en de wind voelen als je die albums leest. Daar heb ik het moeilijker mee! En dat weet mijn zoon maar al te goed… *(knipoog, nog altijd naschokkend van het lachen)*

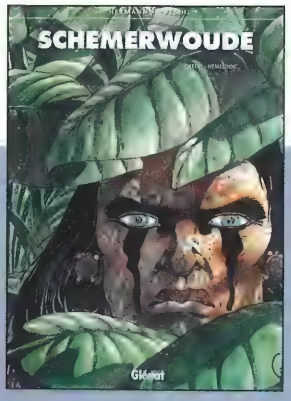

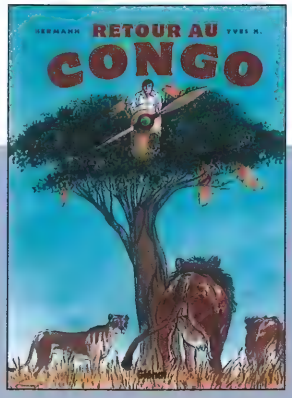

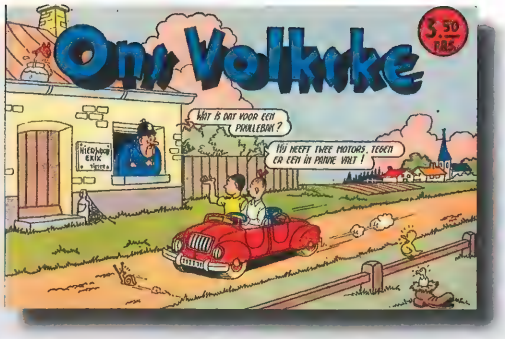

R.I.P. WILLY LOHMANN

De Nederlandse stripauteur Willy Lohmann is zaterdag 5 oktober 2013 geheel onverwacht overleden tijdens zijn vakantie in Turkije. Lohmann is vooral bekend om zijn krantenstrip *Kraaienhove*, die hij van 1962 tot 1972 maakte voor *Het Parool*. De strip werd later nog verdergezet in de bladen *Pep* en *De Vrije Balloen*. Voor Marten Toonder werkte hij ook enige tijd aan de *Tom Poes*-strips. Het Stripschap kende hem in 2006 de Bulletje en Boonestaak Schaal toe, als stripmaker die aan de wieg van het Nederlandse beeldverhaal heeft gestaan. Willy Lohmann werd 77 jaar.

KAPPIE-STRIPS UITGEGEVEN IN BOEKVORM

De krantenstrip *Kappie* van Marten Toonder wordt uitgegeven in boekvorm. Dat meldt de uitgever Stripstift. De uitgeverij verwacht van het eerste boek minimaal duizend exemplaren uit te geven, vertelt bestuurslid Arco van Os donderdag. Het eerste boek verscheen in september in een standaarduitgave en in een gelimiteerde editie.

Uitgeverij Skarabee publiceerde in 1973 de laatste reguliere boekuitgaven van het stripverhaal. Ongeveer zestig van de 141 *Kappie*-verhalen zijn echter nooit als boek gepubliceerd, zegt Van Os. Stripstift geeft eerst de elf laatste en nooit eerder verschenen uitgaven uit die door Piet Wijn zijn getekend. De uitgever wil één *Kappie*-boek per kwartaal publiceren.

Tussen 1945 en 1972 verschenen de *Kappie*-verhalen in onder meer Het Vaderland en het Algemeen Dagblad. De strip werd ook gepubliceerd in Belgische, Luxemburgse, Franse, Duitse en enkele Scandinavische bladen. De andere drie krantenstrips van Toonder, die in 2005 op 93-jarige leeftijd overleed, zijn *Heer Bommel en Tom Poes*, *Koning Hollewijn* en *Panda*.

BAANTJER INC.
EEN MUST VOOR BAANTJERLIEFHEBBERS!
EEN ZAAK VOOR HENDRICK (MET CEEKAA) ZIJLSTRA, DE NEEF VAN DE COCK
De cover van deze speciale uitgave werd getekend door Peter van Dongen, bekend van 'Rampokan', een stripepos in Klare Lijn-stijl over Nederlands-Indië. Van Dongen's tekenwerk is in sterke mate beïnvloed door Hergé, de geestelijke vader van *Kuifje*. Speciaal voor het Hergé Genootschap maakte Van Dongen deze bijzondere cover; de achtergrond daarvan zal duidelijk worden bij lezing van dit spannende misdaadverhaal. Gedrukt in een beperkte oplage van 200 genummerde exemplaren.
(1924 – 2010) was Nederlands bekendste rechercheur en meest verkochte misdaadauteur. schreef *Moord op een chirurg* in de traditie van de grote meester. De naam 'Baantjer Inc.' werd door Apple zelf bedacht.
De Fontein
NR: / 200
MOORD OP EEN CHIRURG

GANT, BAANTJER EN KUIFJE

De diehard Hergé-fan heeft er weer een probleem bij. Het Hergégenootschap vroeg namelijk aan Peter van Dongen om een speciale cover te ontwerpen voor een boek uit de serie Baantjer met als titel *Moord op een Chirurg*. De oplage werd echter zeer beperkt gehouden in een oplage van 200 stuks. De voorraad is inmiddels geheel uitgeput. En Van Dongen zat niet stil de laatste tijd. Hij tekende voor het chique kledingmerk GANT i.s.m. De Bezige Bij (Oogenblik) en Art Associates het waargebeurde verhaal van GANT-oprichter Lennart Björk. Het resultaat is de graphic novel *Three Days in Rio* geworden.

STRIPGILDE OP KRUISSNELHEID

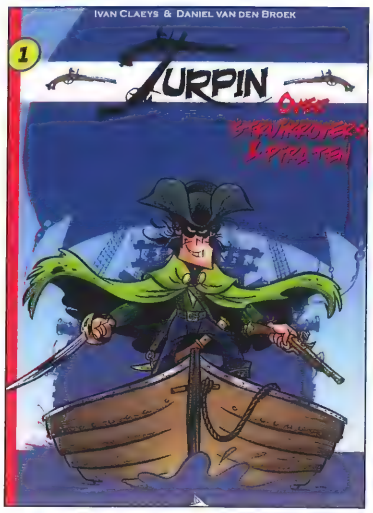

De Vlaamse Onafhankelijke stelde op het stripfestival van Breda twee nieuwe stripmagazines voor: *Strike* (voor het hele gezin) en *Stroke* (voor volwassen lezers).De magazines zullen om de twee weken verschijnen. Dat wil zeggen dat er elke week één van de twee magazines zal uitkomen. De tijdschriften zullen telkens ongeveer 30 pagina's strip bevatten aangevuld met redactionele content en kadering zoals biografieën van de makers, links naar hun websites, een korte inhoud van het voorafgaande voor vervolgverhalen, randinformatie over de strips zelf, brievenrubriek en dergelijke meer. Zo kom je telkens uit op een tijdschrift van 40 pagina's. De tijdschriften hebben een verkoopprijs van € 2,99 euro per nummer. De tijdschriften worden exclusief verkocht via de Abomentum app, een soort van digitale stripwinkel. De app is gratis te downloaden op alle tablets. Voor de Apple (iPad, iPhone, ...) gebruikers in de iStore en voor de Android (Samsung, ...) gebruikers in de Google Play Store.

Naast meegaan in de digitale striprevolutie heeft de Stripgilde ook twee nieuwe albumuitgaves op de markt gesmeten: JACK SLENDER: Kwadraat Vier van Hendrik J. Vos en Willem Ritstier en het eerste Turpin-album van Daniel van den Broeck en Ivan Claeys. Turpin werd door onze redacteur Willem Gay al eens kritisch bekeken. Men neme een vleugje Ivan Claeys, men voege er een snuifje Daniel van den Broek aan toe en ronde het geheel af met een palet aan kleur van Eliza Zee en Chantal Mulder. Even roeren, en wat schaft de pot? Een nieuwe serie *Rick Turpin* wordt u geserveerd. Rick Turpin, u leest het goed, niet Dick Turpin de beroemde struikrover. Of beiden familie van elkaar zijn, hebben wij door allerlei andere drukke bezigheden(lees: geen zin om het uit te zoeken)niet kunnen achterhalen. De albumtitel *Over struikrovers & piraten* had eventueel aangevuld kunnen worden met: *Ga nooit een weddenschap aan met je vrienden.* Rick overvalt op een donkere avond, voor een weddenschap met zijn vriend Charles, een koets. Had ie beter niet gedaan. In de koets bevindt zich geen alledaags gezelschap: James Pond, Hercules, Lady Patterson en haar potdove echtgenoot. Helaas voor Rick en Charles, allen in dienst als geheimagent van de Engelse kroon. Om te ontsnappen aan de galg bieden Rick en Charles welwillend hun diensten aan James Pond en konsoorten aan. Hun missie en uiteraard die van de geheimagenten: de jonge edelman Garnett Pursel terugbrengen van Portville (de Caraïben) naar Engeland. Dat dit niet echt van een leien dakje loopt, kan iedereen wel begrijpen. Zeker door het feit dat Pursel niet echt geneigd is om zijn blitse leventje op te offeren. Listen, slimme plannetjes, hinderlagen,... alles lijkt tot mislukken gedoemd. Maar zoals ware helden betaamt, versagen ze nooit.

Rick Turpin is een ware verademing in het humoristische genre. De humor wordt zorgvuldig gedoseerd zowel qua scenario als qua tekeningen. De makers van deze strip kunnen alvast een grote pluim op hun piratenhoed steken. We kijken al vol spanning uit naar de volgende albums. Hopelijk blijven we niet te lang op onze honger zitten. (WG)

Turpin 1: Over struikrovers & Piratenhoed
Tekst / tekeningen:
Ivan Claeys & Daniel van den Broek
v.o.stripgilde uitgeverij, 46 blz,
sc 7,99 euro

Fotostrips Ype Driessen in het Frans

Strip2000-auteur/fotostripmaker Ype Driessen heeft zijn eerste succes in het buitenland geboekt: bij uitgeverij Flblbl zijn gelijktijdig twee boeken verschenen met Franse vertalingen van Ypes autobiografische fotostrips. De boeken zijn vertalingen van de serie *Ype+Willem*, o.a. bekend van *NRC Next*. Voor de Franstalige markt (Flblb is actief in Frankrijk, België en Canada) zijn Ype en Willem omgedoopt tot 'Yves et Guillaume'. Gesterkt door het succes in Frankrijk slaat Ype zijn vleugels verder uit. Op 1 oktober lanceerde hij een Engelstalige tegenhanger van zijn website fotostrips.nl : lifeofype.com

Recordopbrengst voor tekening Paul Geerts

Op 17 augustus j.l. vond voor de 15e keer het Stripspektakel plaats in de binnenstad van Kampen. Een vaste jaarlijkse gast daar is Paul Geerts. En net dit jaar deed Geerts een speciale geste ten bate van de plaatselijke Koggestichting. De Koggestichting? Wij vroegen tekst en uitleg bij organisator Paul Reichenbach.
"In de herfst van 2012 werd bij baggerwerkzaamheden in de IJssel bij Kampen het wrak gevonden van een koggeschip uit de tijd van het Hanzeverbond, toen de stad op het hoogtepunt van haar macht was en tot de rijkste steden van West-Europa hoorde", steekt Reichenbach van wal. "Het wrak is in een zodanig goede conditie bewaard gebleven, dat het in zijn geheel naar boven kan worden gehaald en met een minimale conservering tentoon gesteld kan worden. Zo'n tentoonstellingsgebouw kost echter veel geld, en dat juist in een tijd van bezuinigingen. De gemeenteraad is het er nog niet over eens. Omdat er in de plaatselijke pers vooral kritische personen aan het woord kwamen, die spraken over 'wrakhout' en 'zonde van het geld', leek het de organisatie van het Stripspektakel nuttig om een tegengeluid te laten horen."

En dat tegengeluid was?
We besloten om een speciale uitgave uit te brengen van het *Rode Ridder*verhaal *De Rode Kogge*. Dat verhaal speelt zich voor een deel in Kampen af en het is als het ware geboren tijdens het Kamper Stripspektakel, nadat scenarioschrijver Martin Lodewijk het in Kampen nagebouwde exemplaar van een kogge van binnen en van buiten had bestudeerd. Toen ik Paul Geerts vertelde over deze plannen werd hij helemaal enthousiast en bood hij spontaan aan om een grote tekening te maken, mét de kogge en mét Suske & Wiske, waarvan de opbrengst bij verkoop dan aan de Stichting Kamper Kogge zou worden gedoneerd.

En de opbrengst was...
Fenomenaal! Het bieden ging in sneltreinvaart, al snel bleken er enkele gegadigden te zijn die hun zinnen op dit unieke kunstwerk hadden gezet. Uiteindelijk werd afgeslagen op het prachtige bedrag van € 2.500,00 en ging deze bijzondere tekening naar Jan Bonheur uit Kalmthout. Het bedrag wordt besteed aan een educatief programma rond de Kamper kogge. Het zinnetje 'Mogelijk gemaakt door Jan Bonheur en Paul Geerts' zal ongetwijfeld daarin opduiken.

Koffieklets kwam tot stand met de hulp van Willem Gay, Antoine Ryckman, Joeri Delamane, Kurt Morissens en David Steenhuyse (stripspeciaalzaak.be).

AFKIJKEN MAG...

Nu Brabant Strip in de Fenix-reeks begonnen is met het uitbrengen van de mooiste platen van *De Vrolijke Bengels* mocht ik even over de schouders van Marc, Joppe, Jean en Mike (de krakken die na veel zwoegen en gepuzzel dat project wisten waar te maken) meekijken naar de pdf's van de reeks.
De platen die Willy Vandersteen voor deze reeks tekende zijn ronduit prachtig. Mijn voorkeur gaat uit naar die met een grote tekening (waarin de titel van het blad verwerkt is) en twee (soms drie) standaardstroken waarin Lambik en Suske en Wiske de gekste dingen meemaken. De reeks sierde de voorkaft van het jeugdblad ONS VOLKSKE en deze platen met de grote tekeningen, die vanaf 6 maart 1952 verschenen, waren echte eyecatchers.

In de gagplaat van 1 januari 1953 rijden Suske en Wiske rond in een wagen met twee voorkanten, "met twee motoren" zegt Suske, "tegen er één in panne valt!". Tieter heeft er al zijn spaarcenten voor over, koopt het ding en rijdt ermee naar Lambik, commissaris van dienst. Ieder aan een stuur gaan ze de andere richting uit en het pronkstuk breekt in twee... Toen ik die gagplaat zag kon ik mij niet van de indruk ontdoen dat die mij aan een gelijkaardige gag deed denken, maar waar had ik dat nu weer gezien...?

Weekblad. — 17e Jaargang. Nr 1
DONDERDAG 1 JANUARI 1953
Ons Volkske
3.50 FRS
WAT IS DAT VOOR EEN PIKKELBAK?
HIJ HEEFT TWEE MOTORS, TEGEN ER EEN IN PANNE VALT!
VERKOOP HIER AAN MIJN SPAARGELD!
IK GA HIER AAN DE COMMISSARIS VRAGEN!
WONDER... HEU, COMMISSARIS BEDOEL IK... WAT ZEGT GE VAN MIJN NIEUWE UITVINDING?
ALLE, WE GAAN DAT MEESTERWERK EENS PROBEREN!
DIE UITVINDING ZAL U VEEL GELD DOEN VERDIENEN!
'T IS TE HOPEN, DAN HOU IK ER DIE MUUR MEE LATEN MAKEN!
KRAK
REDACTIE EN BEHEER: EM. JACQMAINLAAN, 127, BRUSSEL
Vandersteen Ons Volkske N°1 (1-1-1953)

DOOR **PHILIPPE MOUVET**

Uiteindelijk kwam ik uit bij één van de eerste assistenten van Vandersteen; één die in de vakliteratuur haast nooit wordt vermeld daar het pas zijn opvolger, François-Joseph Herman, is die als eerste officiële grafische medewerker geboekstaafd werd. Herman werkte van 1949 tot 1952 waarschijnlijk zowel aan enkele *Suske en Wiske*-verhalen voor de krant als aan enkele realistische verhalen van de toekomstige Vlaamse 'king of strips', vooraleer vervangen te worden door Karel Verschuere. Het is uiteindelijk met Verschuere dat Willy Vandersteen het grafisch uitzicht van zijn realistische verhalen definitief op punt stelde en er een eigen handelsmerk van maakte.
Maar in 1948 en 1949 (en misschien zelfs eerder vanaf 1947) was Maurice Tillieux voor deze verhalen de anonieme helpende hand in de schaduw van de meester.

MAURICE TILLEUX ALS ASSISTENT VAN VANDERSTEEN

Tillieux was als humoristische tekenaar de stripwereld ingerold. Al had hij in 1938, als vriend van de zoon van hoofdredacteur Jean Doisy, de geboorte van het weekblad *Spirou* van dichtbij meegemaakt en af en toe als jonge snaak cartoons en illustraties gemaakt voor de bladen van uitgeverij Dupuis, het is pas vanaf 1945, op aanraden van Doisy, dat hij onder allerlei schuilnamen humoristische strips gaat tekenen voor de jeugdweekbladen van de Brusselse uitgever Guy Depière. In *Bimbo* (1944-1949) , *Jeep* en *Jeep/Blondine*(1945-1947) verschijnen allerlei gagplaten van zijn hand: *Patrick et Dolly*, *La Bande Infernale*, *Zouzour er Zourzou*, *Dasy Black*, *Bimbo*, *Romarin et Misky* alsook *Zénobie*. Met betrekking tot Willy Vandersteen komen we later nog verder terug op *Zénobie*.

In 1947 laat Tillieux zich door Fernand Cheneval (ex-medewerker van *Bimbo* die in het najaar van 1945 een eigen stripblad had opgestart) overhalen om als stripauteur de ploeg van zijn *Heroïc-Albums* te vervoegen. Het blad heeft een heel eigen formule en publiceert in elk nummertje een volledig verhaal van een 13-tal platen. Wat vormgeving betreft zet *Heroïc-Albums* vrij snel de toon. De voorplaten van de eerste reeks van 12 nummertjes uit 1945 -1946 waren vrij traditioneel opgebouwd: 4 stroken onder elkaar. Behalve dan voor N°12. Voor dit nummertje wordt een nieuwe lay-out uitgeprobeerd: de twee eerste stroken worden vervangen door één grote aankondigingsprent. Vanaf dan

Heroic-Albums N°41 - 1948 (Contre les Iroquois)

Heroïc-Albums N°5 van 1951 - Groupe K

worden de schitterende voorkaften het handelsmerk van *Heroïc-Albums*. In 1951 wordt de grote prent nog indrukwekkender (3 stroken groot) waarna het geleidelijk aan zal vervellen tot een volwaardige kaftillustratie. Vanaf 1951 zullen de concurrerende bladen *Robbedoes* en *Kuifje* dan ook trachten deze kaftlay-out toe te passen want *Heroïc-Albums* is de wekelijkse absolute blikvanger geworden in de krantenwinkels.
Vermoedelijk ligt deze grote prenten strategie ook aan de basis van een gelijkaardige lay-out voor de mooie covergags van *De Vrolijke Bengels* in *Ons Volkske*.

Maar nu even terug naar Tillieux in 1947. Het aanbod van Cheneval is heel aantrekkelijk. *Heroïc-Albums* richt zich tot een iets ouder publiek dan die van concurrenten *Robbedoes* en *Kuifje*, wat meer mogelijkheden biedt. Bovendien laat Cheneval zijn auteurs volledig vrij om onderwerpen te kiezen en ze naar goeddunken uit te werken. Geen (auto)censuur dus; ga je gang!

In *Heroïc-Albums* debuteert Tillieux in 1947 met een reeks realistische verhalen in verschillende stijlen. In het eerste nummertje van dat jaar introduceert hij *Bob Bang*, matroos-avonturier-detective, die tot midden 1948 een achttal avonturen zal beleven. De stijl van *Bob Bang* is semi-realistisch, sterk beïnvloed door de klare lijn van Hergé. Voor andere realistische reeksen zoals de westernstrip *Bill Sanders* of de detectivestrip *De Schorpioen* (en enkele losse verhalen) die tussen midden 1947 en eind 1948 verschijnen gaat Tillieux resoluut de realistische toer op. Het wordt echter een moeilijke zoektocht naar een eigen stijl en het zal tot eind 1948 duren voor dat hij deze soort strips onder de knie krijgt. Maar begin 1949 start hij met *Felix*, een nieuwe reeks in semi-realistische stijl. *Felix* wordt snel de absolute topper van *Heroïc-Albums*. Vanaf dan zal Tillieux op realistisch vlak voor *Heroic* enkel nog twee vrij knappe Milton Cannif-achtige strip maken in 1951: de oorlogsverhalen van 'Groep K'.

Links:
Spirou N°529 (3-6-1948)

Midden:
Spirou N°611 (29-12-1949)

Rechts:
Heroic-Albums N°34 (24-8-1949)

We kunnen dus stellen dat de periode waarin Tillieux realistische strips tekent zich voornamelijk situeert in 1947-1948. Het is bovendien in de periode 1947-1949 dat we zijn mogelijke inbreng gaan terugvinden in de realistische verhalen die Vandersteen voor *Overal* en *Ons Volk* (en zelfs voor *De Knape* met de eerste platen van *De Pantoscaaf*). Zoals DannY De LaeT in zijn begeleidende tekst bij *Tussen vuur en water* (*Uit de archieven van Willy Vandersteen* – deel 10, uitgeverij Adhemar2012) vaststelt: "In november 1947 werkt Vandersteen aan niet minder dan acht stripverhalen" (vier in realistische stijl en vier komische strips).

VANDERSTEEN EN DE MOEILIJKE ZOEKTOCHT NAAR EEN DEFINITIEVE REALISTISCHE STIJL

Voor zijn humoristische reeksen is Vandersteen een kei; voor zijn realistische strips veel minder...

Over de moeilijke zoektocht van Vandersteen naar een eigen realistische stijl is gekend dat hij zich, vooral in zijn strips voor *Ons Volkske*, rijkelijk liet inspireren door de prachtige *Prins Vaillant*-strips van Hal Foster. De inspiratie ging ver want sommige plaatjes lijken dubbeltjes van die van Foster. Maar ja, je moet het wel ergens van iemand leren. Foster was als inspiratiebron ook echt top. Vandersteen wist wat hij wilde bereiken.

Maar hij wilde ook veel en was bereid om vele opdrachten te aanvaarden. Veel werk dus, zeker in 1947. Veel te veel werk, eigenlijk. Ging hij toen op zoek naar iemand die hem daarin kon helpen, iemand die zijn geschetste platen kon inkten? Kan best. Wanneer dan? Hoe kwam hij bij Tillieux terecht? Moeilijk te zeggen...

De Staalblauwe Boeddha - plaat 28 (december 1948)

De eerste maanraket - plaat 5 (nov 1947) + plaat 7 (jan 1948)

Hoe dan ook vertelde Maurice Tillieux daarover het volgende: "Ik heb voor Vandersteen 3 of 4 verhalen van een dertigtal platen getekend. Ik heb er dus zowat 140 à 150 gemaakt". Waar of niet, niemand zal het ons nog kunnen zeggen...

Als je de minderwaardige realistische stijl van zowel Tillieux als Vandersteen in 1947-1948 naast elkaar legt en sommige details en de inkting van de platen vergelijkt kun je inderdaad enkele verhalen selecteren: *Het Verzonken Rijk* (in *Overal*, van 6 juni tot 9 november 1947), *De eerste maanraket* (in *Ons Volk* van 16 november 1947 tot 31 mei 1948) en *De staalblauwe Boeddha* (in *Ons Volk* van 6 juni 1948 tot 16 januari 1949). In deze verhalen worden de decors beter gestructureerd, wordt de inkting duidelijker en duiken er vooral hier en daar invloeden van Milton Caniff op, dé grafische inspiratiebronnen van Tillieux waarvan we ook stilaan en gelijktijdig sporen van gaan terug vinden in zijn eigen realistische strips voor *Heroïc-Albums*.

Maar we moeten wel toegeven dat uiteindelijk slechts de 17 laatste platen (pl 16 tot 32) van *De Staalblauwe Boeddha* duidelijk van de hand van Tillieux zijn. De stijlbreuk tussen de platen 15 en 16 is heel opvallend: vanaf dan is alles veel beter getekend, is Cannifs invloed alomtegenwoordig, net zoals er op dat ogenblik eenzelfde opmerkelijke stijlverbetering optreedt in de realistische verhalen van Tillieux in *Heroïc-Albums* tussen N°35 en de nummers 37 en 41van 1948 die veel gelijkenis vertonen met de mooie platen in *Ons Volk*.

De vraag is dan waarom de grafische uitwerking van de platen plots naar een hoger niveau wordt getild. Misschien moeten we het antwoord zoeken in het feit dan vanaf september 1948 de avonturen van *Suske en Wiske* in het weekblad *Kuifje* beginnen te verschijnen. Aanvankelijk was Hergé niet enthousiast over de komst van Vandersteen in 'zijn' blad. Maar bon, het was de bedoeling van de uitgever om hiermee meer Nederlandstalige lezertjes voor het *Kuifje* weekblad aan te trekken. Hergé gaf uiteindelijk zijn fiat, op voorwaarde dat Vandersteen zijn tekenstijl naar het niveau van het weekblad zou opkrikken. Wat gebeurde.

Was dan Vandersteens bedoeling geweest om de grafische uitwerking van zijn realistische strips zó op te krikken dat ook zij een plaats zouden kunnen veroveren in *Kuifje*? (wat later met *Tijl Uilenspiegel* in 1951 lukte). Ook dat is best mogelijk. Hoe dan ook zijn de laatste platen van *De Staalblauwe Boeddha* daar een mooie poging tot, met dank aan Tillieux die van de meester blijkbaar carte blanche kreeg om die platen op zijn manier up te graden.

Na *De Staalblauwe Boeddha* verschijnen tussen 16 januari en 16 juni 1949 geen realistische verhalen meer in *Ons Volk*. Vandersteen heeft het blijkbaar te druk met het uitwerken van zijn

Uit De Pantoscaaf
Onder: plaat 1 (maart 1949)
Boven rechts: plaat 3 (mei 1949)
getekend door Tillieux

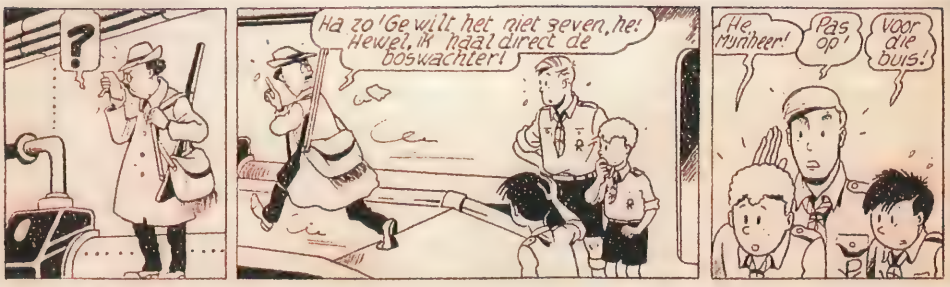

Onder rechts: plaat 6 getekend door F. J. Herman (september 1949

KROL VINDT ECHTER IN EEN KOFFER EEN PAAR AUTONOME DUIKERS-PAKKEN EN WIES WIL DADELIJK TRACHTEN DE ROTS MET SPRINGSTOF OP TE BLAZEN.
En zwemvliezen ook al! Wies ge gaat op een kikker lijken! Maar heer... als ik ga zwemmen....
....doe ik wel eens mijn ogen open onder water en toch zie ik haast niets!
Wel, Ratteke...
Als er lucht is tussen uw ogen en het water zoals met deze bril kunt ge van 12 tot 15 meter ver zien

eerste stijlvolle *Suske en Wiske*-verhalen voor *Kuifje*. Hierbij komt hij vanzelf uit bij een eigen schitterende stijl die meer semi-realistische kenmerken vertoont en hem waarschijnlijk helpt om aan te voelen hoe zijn realistische verhalen moeten evolueren. Vermoedelijk wordt het hem dan ook duidelijk dat de Caniff-achtige inbreng van Tillieux in *De Staalblauwe Boeddha* hem ver weg zou brengen van het beoogde resultaat. Of werden deze *would be* Cannif-platen door Hergé afgewezen als te 'geleend' en niet in de lijn van wat hij in het *Kuifje Weekblad* wil zien verschijnen. Zijn dat de reden waarom dat verhaal het laatste werd dat Tillieux voor Vandersteen tekent? Dat is best mogelijk, al valt daar niets meer over te achterhalen. Tillieux had in dat verhaal het beste van zichzelf gegeven om tegemoet te komen aan de vraag van Vandersteen. Teveel blijkbaar.
Tillieux wordt opgevolgd door F.-J. Herman, die de verwachtingen van de meester niet kan inlossen. Zijn opvolger, Karel Verschuere, zal dat wel kunnen. En hoe!

Toch vinden we Tillieux nog even terug in een nevenproject van Vandersteen: *De Pantoscaaf* die in het maandblad *De Knape* van de K.S.A (Katholieke Studenten Actie) tussen maart 1949 en juli 1950 verschijnt. Het is dankzij deze 15 platen tellende verhaal dat we kunnen raden wanneer Tillieux en Vandersteen hun samenwerking verbreken: De 5 eerste platen van het verhaal zijn duidelijk door Tillieux getekend, in dezelfde semi-realistische stijl als zijn *Felix*-strips die vanaf N°4 van 1949 in *Heroïc-Albums* verschijnen. Vanaf midden 1949 neemt F-J Herman echter het tekenwerk over van Tillieux en kan deze laatste zich volop bezig gaan houden met zijn eigen projecten.

WAARHEID EN MYTHE

Onder welke omstandigheden en in welke sfeer de samenwerking tussen Tillieux en Vandersteen werd beëindigd weten we niet maar gezien de inspanningen die Tillieux leverde moet de stopzetting bij hem een beetje als een koude douche zijn overgekomen. Tenzij natuurlijk dat Tillieux met zijn platen dit bewust zou hebben uitgelokt. Who knows? Vandersteen heeft trouwens zelf deze samenwerking altijd doodgezwegen. Aan Tillieux's kant is het ook moeilijk om in diens getuigenissen hierover in verschillende interviews waarheid en mythe uit elkaar te halen. Waren het écht 140 à 150 platen waaraan hij meewerkte? Alvast 22 wel...

Een bijkomende reden om de ontboezemingen van Tillieux over Vandersteen met een korreltje zout te nemen vinden wij terug in een brief van de tekenaar uit december 1971 aan de stripverzamelaar Jean-Pierre Verheylewegen waarin hij meer toelichting geeft over de hoger vermelde *Zénobie*-strip die hij onder de schuilnaam John Cliff voor *Jeep/Blondine* in 1945-47 tekende.
Zenobie is namelijk, met haar hoog opgetrokken en met een strikje gebonden kokosnoot-haarsnit, de perfecte replica van Wiske. Tillieux beschreef in de brief hoe Vandersteen (die toen niet wist dat Tillieux de tekenaar van Zenobie was) hem uitlegde hoe hij de inspiratie voor Wiske bij Zenobie had gehaald... Uit de brief moest duidelijk blijken dat hij, Tillieux, als feitelijke 'vader' van Wiske diende te worden beschouwd.
Nonsens natuurlijk, daar men het kokosnootkopje van Wiske reeds terug vindt op het mythische kaftontwerp voor *Rikki Speurder* uit 1944 alsook vanaf de eerste strook van *Rikki en Wiske* dat op 30 maart 1945 in *De Nieuwe Standaard* verschijnt. *Zenobie*

Zenobie - 1946

Rikki Speurder - 1944

verschijnt pas vanaf september 1946 in *Jeep-Blondine*.
Dit zegt ook meteen genoeg over de betrouwbaarheid van de bewering van Tillieux met betrekking tot zijn medewerking aan 140 platen voor de realistische verhalen. Hoe scheid je in godsnaam de realiteit van de mythe? Er zijn wel aanwijzingen, zoals hierboven aangehaald; meer niet. Maar wat voorafgaat vind ik een te sappig verhaal om niet te worden verteld!
Het geeft ook aan dat in die jaren veertig Belgische striptekenaars het vak met vallen en opstaan leerden, zich grafisch bij de buren gingen inspireren en niet te beroerd waren om indien nodig van elkaar een goed idee 'over te nemen'. Zo deed Hergé dat bij Alain Saint Ogan, Jijé bij Hergé, Jacques Martin bij Jacobs, Vandersteen bij Hal Foster, Tillieux bij Milton Cannif en Hergé.
Door samen te werken hadden ze ook invloed op elkaars oeuvre, zoals bijvoorbeeld Jacobs op dat van Hergé, wat niet weinig tot spanningen tussen grote ego's en ook dikwijls tot het beëindigen van de samenwerking leidde. Waren Vandersteen en Tillieux zo'n botsende ego's? Had Tillieux het moeilijk met het feit dat Vandersteen zijn medewerking als grafische assistent consequent doodzweeg? Het zou kunnen...

DE VROLIJKE BENGELS (VANDERSTEEN 1953)

Wat voorafging laat ook wel een zeker licht schijnen op wat ik vond met betrekking tot de *Vrolijke Bengels*-plaat uit januari 1953 waarmee ik dit artikel heb ingeleid. Want jawel, de gag met de wagen met twee voorkanten vindt men, na het stopzetten van de samenwerking tussen Tillieux en Vandersteen, enkele maanden later terug als blikvanger op de kaft van *Heroïc-Albums* voor een verhaal van *Felix: Le souffle du Diable* (*Heroïc-Albums* N°32 uit 1953). Dit verhaal kent een vervolg met *Sabotage* (*Heroïc-Albums* N°38). De gag met de wagen, door Tillieux aangedikt en over 8 pagina's in het verhaal verwerkt, wordt enkel als één van de twee running gags (zie verder voor de tweede...) in het eerste deel van het dubbelverhaal gebruikt.

Voor wie de nummertjes van *Ons Volkske* en *Heroïc-Albums* uit 1953 naast elkaar legt komt de kaft van *Le souffle du Diable* een beetje als een provocatie over. Misschien was dat ook zo bedoeld. Hoogstwaarschijnlijk zal echter haast niemand uit het lezerspubliek dit dubbelgebruik hebben opgemerkt en was het enkel om een eventuele reactie van Vandersteen te doen daar de verhalen van *Felix* niet in de Nederlandstalige versie van *Heroïc-Albums* verschenen en er nog geen Franstalige versie van *Ons Volkske* bestond (het eerste nummertje van *Chez Nous – Junior* verscheen pas op 30 oktober van dat jaar). In 1953 was *Felix* uitgegroeid tot de absolute topreeks van *Heroïc-Albums* en Tillieux een gewaardeerde striptekenaar geworden. Misschien wat overmoedig ook...

EENMAAL 'GELEEND' BIJ DE BUREN? NEEN HOOR. TWEEMAAL... IN HETZELFDE VERHAAL NOG WEL!

Wat het dubbelverhaal in *Heroïc-Albums* kenmerkt, is dat er niet één maar twee running gags 'geleend' zijn. De eerste is die van Vandersteen; de tweede is nog straffer en wordt dan ook uit-

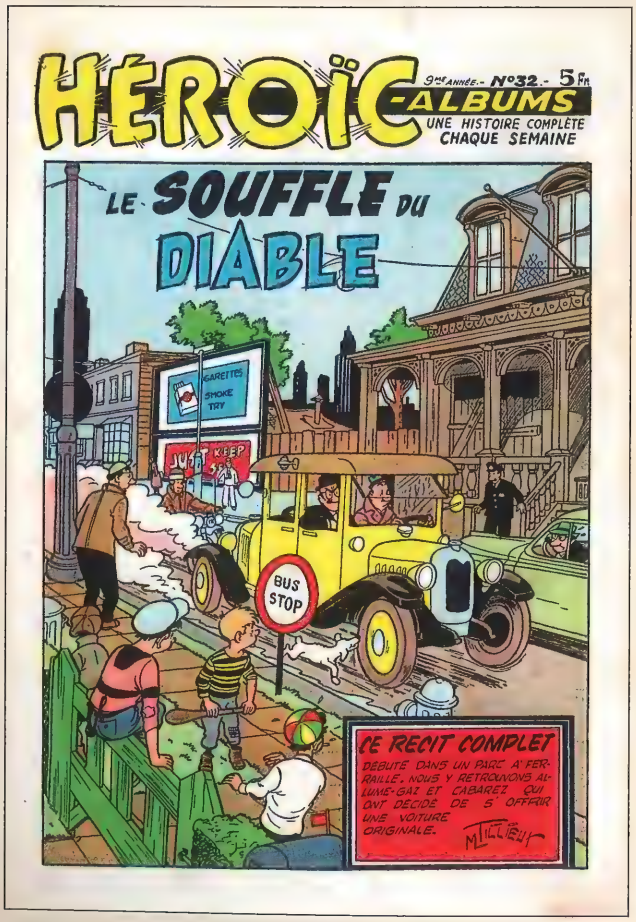
HÉROÏC-ALBUMS
9me Année - N°32 - 5 Fr.
UNE HISTOIRE COMPLÈTE CHAQUE SEMAINE
LE SOUFFLE DU DIABLE
BUS STOP
CE RECIT COMPLET
DEBUTE DANS UN PARC A'FERRAILLE, NOUS Y RETROUVONS ALUME-GAZ ET CABAREZ QUI ONT DECIDE DE S' OFFRIR UNE VOITURE ORIGINALE.

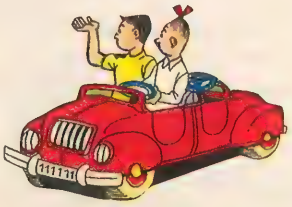

Geheel links en onder:
Tillieux - Heroic-Albums 1953-N°32
- Felix in Le Souffle du Diable

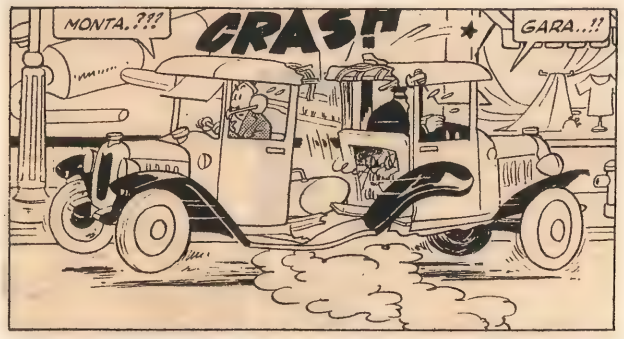

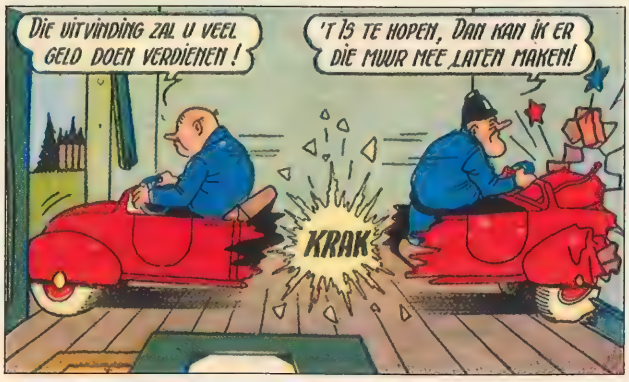

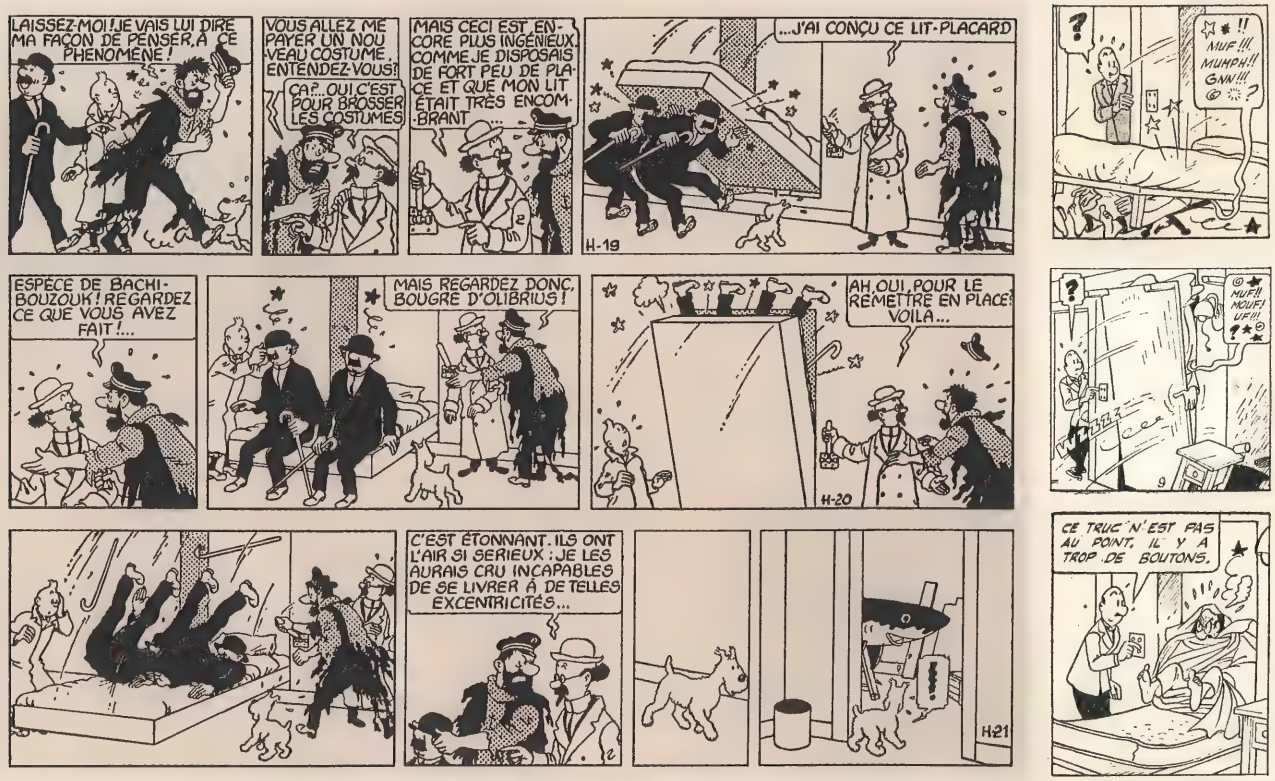
LAISSEZ-MOI ! JE VAIS LUI DIRE MA FAÇON DE PENSER, À CE PHÉNOMÈNE !
VOUS ALLEZ ME PAYER UN NOUVEAU COSTUME, ENTENDEZ-VOUS ?
ÇA ?... OUI, C'EST POUR BROSSER LES COSTUMES
MAIS CECI EST ENCORE PLUS INGÉNIEUX, COMME JE DISPOSAIS DE FORT PEU DE PLACE ET QUE MON LIT ÉTAIT TRÈS ENCOMBRANT...
...J'AI CONÇU CE LIT-PLACARD
H-19
MUF !!! MUMPH !!! GNN !!!
ESPÈCE DE BACHI-BOUZOUK ! REGARDEZ CE QUE VOUS AVEZ FAIT !...
MAIS REGARDEZ DONC, BOUGRE D'OLIBRIUS !
AH, OUI, POUR LE REMETTRE EN PLACE ! VOILÀ...
H-20
MUF !! MOUF ! UF !!
C'EST ÉTONNANT. ILS ONT L'AIR SI SÉRIEUX : JE LES AURAIS CRU INCAPABLES DE SE LIVRER À DE TELLES EXCENTRICITÉS...
H-21
CE TRUC N'EST PAS AU POINT. IL Y A TROP DE BOUTONS.

Boven links (van boven naar beneden): Trésor Rackham Le Rouge - strook 19 (12 maart 1943), strook 20 (13-14 maart) en strook 21 (15 maart 1943)

gesponnen over de twee delen van het verhaal om als grappige afsluitgags bij elk deel ervan gebruikt te worden. Wat overmoedig, ja, en onverschrokken want de tweede gag is 'geleend' uit niet minder dan een legendarische passage uit een *Kuifje*-verhaal van Hergé himself!

Vanaf 19 februari 1943 verschijnt *De schat van Scharlaken Rackham* in de Franstalige collaborerende krant *Le Soir*. Kuifje en zijn vrienden maken begin maart in strook 13 kennis met professor Zonnebloem die hen tegen hun zin meeneemt naar zijn werkruimte. Naast de geweldige haai-onderzeeër maken ze daar ook kennis met kwalijke kantjes van enkele van diens uitvindingen. Eén van deze uitvindingen is een bed dat via een hendeltje in de muur opklapt of neergehaald kan worden. Slachtoffers van dienst zijn Janssen en Jansen die zowel in de muur verdwijnen als onder het bed worden verpletterd (stroken 19 tot 21 van 12 tot 15 maart 1943).

Slachtoffer van dienst wordt in *Heroïc-Albums* vooral inspecteur Cabarez, die samen met Felix en Allume-Gaz een onafscheidelijke trio vormt. In de muur. Hop! Plat gemept. Hop!

Boven rechts en onder:
Tillieux - Felix, Le souffle du diable
(Héroïc-Albums nr. 32/1953)

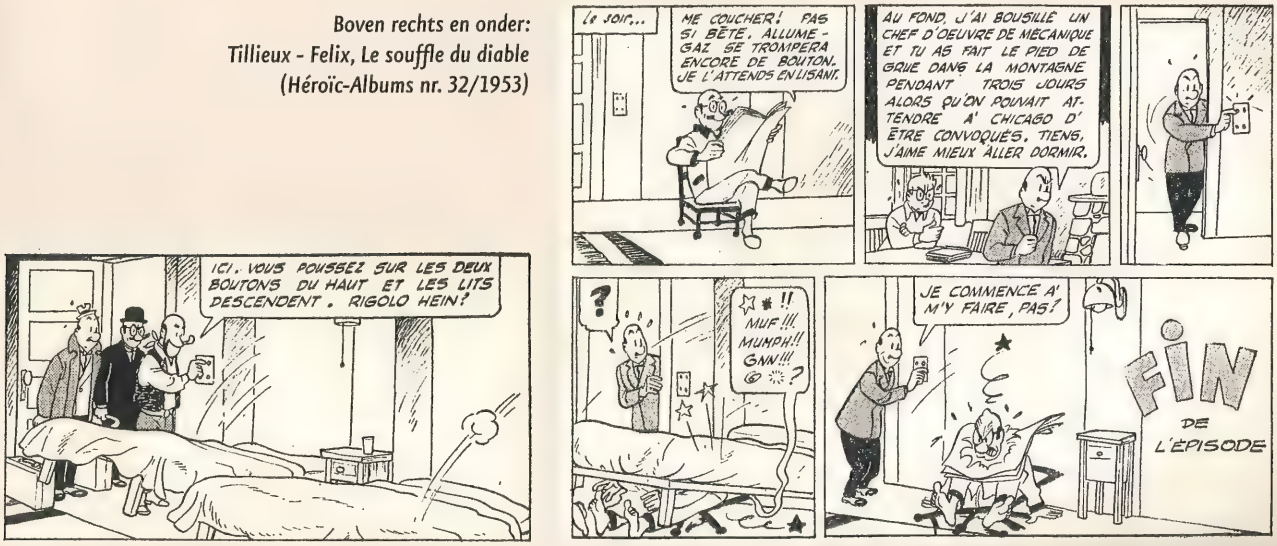
ICI, VOUS POUSSEZ SUR LES DEUX BOUTONS DU HAUT ET LES LITS DESCENDENT. RIGOLO HEIN ?
LE SOIR...
ME COUCHER ! PAS SI BÊTE. ALLUME-GAZ SE TROMPERA ENCORE DE BOUTON. JE L'ATTENDS EN LISANT.
AU FOND, J'AI BOUSILLÉ UN CHEF D'OEUVRE DE MÉCANIQUE ET TU AS FAIT LE PIED DE GRUE DANS LA MONTAGNE PENDANT TROIS JOURS ALORS QU'ON POUVAIT ATTENDRE À CHICAGO D'ÊTRE CONVOQUÉS. TIENS, J'AIME MIEUX ALLER DORMIR.
MUF !!! MUMPH !!! GNN !!!
JE COMMENCE À M'Y FAIRE, PAS ?
FIN DE L'ÉPISODE

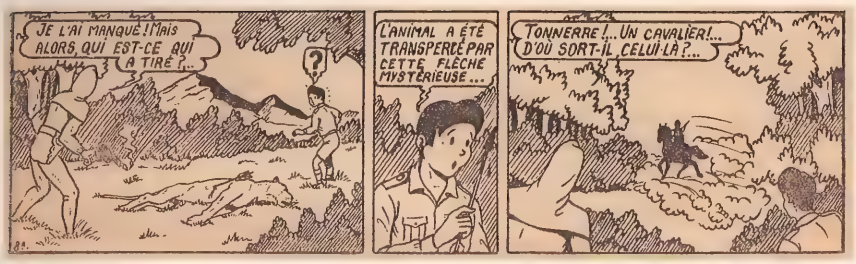
JE L'AI MANQUÉ ! MAIS ALORS QUI EST-CE QUI A TIRÉ ?...
L'ANIMAL A ÉTÉ TRANSPERCÉ PAR CETTE FLÈCHE MYSTÉRIEUSE...
TONNERRE ! ... UN CAVALIER ! ... D'OÙ SORT-IL CELUI-LÀ ?...

Le secret de la mer - F J Herman in Feu Sacré begin 1950

In één *Felix*-verhaal zó openlijk gaan 'lenen' uit Vandersteens en Hergés strips: je moet het maar doen! Was hiermee, nu Tillieux in 1953 met een eigen stijl en reeks een succesvolle auteur was geworden, de tijd gekomen om af te rekenen met enkele nare herinneringen uit zijn periode bij Vandersteen? Moest het wrange gevoel dat hij vermoedelijk overheid aan de zoektocht toen naar een realistische stijl die Hergé kon behagen worden bezworen? We weten het niet. Het heeft er althans wel veel van weg...

Een mogelijke extra motivatie om dit te doen zou ook wel de komst kunnen zijn geweest van F. J. Herman, zijn onfortuinlijke opvolger bij Vandersteen, bij *Heroïc-Albums*.
Herman was zoals hoger vermeld, in 1949, voor Vandersteen gaan werken maar was in datzelfde jaar ook met een eigen strip gestart voor het obscure Franstalig katholiek blaadje *Feu Sacré*, één van de talloze jeugdbladen (zoals *Petits Belges* en *Le Croisé*) verbonden aan de Eucharistische Kruistochten -beweging. Het verhaal was getiteld *Le secret de la mer* en verscheen van N°1 (1 oktober 1949) tot N°10 (1 maart 1950) van jaargang 21 a ratio van een plaat per nummer.
Aanvankelijk (N°1 tem N°6 van 15/25 december 1949) tekende Herman zijn strip in een stijl die veel gelijkenis vertoonde met die van Hubinon in zijn beginjaren. Vanaf N°7 (15-1-1950) veranderde plots de grafische uitwerking ervan drastisch en verwerkte Herman in de nog stuntelige tekeningen veel grafische elementen uit de Vandersteen-strip waaraan hij toen werkte. Vandersteen kon daar echter blijkbaar niet mee lachen, laat staan gedogen, en verbood hem om de strip verder te zetten. *Le secret de la mer* werd zodoende in *Feu Sacré* plots afgebroken, wat bij Herman haast zeker tot veel frustratie moet hebben geleid.
Er zijn slechts 3 volledige Vandersteen-achtige platen gepubliceerd (N°7 tem N°9), waarna in N°10 een tekst, vergezeld van 2 illustraties, het vervolg en het slot van het verhaal alsnog vertelt. Einde bijdrage Herman voor *Feu Sacré*..
Toch bleef deze laatste tot begin 1952 bij Vandersteen werken maar werd dan door de meester niet goed genoeg bevonden. Exit Herman dus, die voor het inkten van de potloodtekeningen van de humoristische strips van Vandersteen vanaf september 1952 opgevolgd wordt door Karel Boumans.
Verdwijnt F.J. Herman daarna voorgoed uit stripland? Neen hoor. Eerst nog even zijn punt maken!

Eind 1952 vindt hij dus onderdak bij *Heroïc-Albums* waar hij vrij vel krijgt om eens te laten zien wat hij kan. Zijn vervolgstrip *Franjo, eenvoudige koejongen* verschijnt in kleur vanaf N°50 van 1952 tot N°19 van 1953 op de achterkaft van het blad, zowel in de Franstalige als de Nederlandstalige uitgave.
Grafisch was Franjo een stuk knapper uitgewerkt dan zijn eerste strip en hiermee bewees Herman dat hij een degelijke medewerker zou zijn geweest voor de nieuwe *Bessy*-strip van Vandersteen en Verschuere die, gelijktijdig aan *Franjo*, vanaf 24 december 1952 in de Franstalige krant *La Libre Belgique* begint te verschijnen. Hoe Vandersteen op dit grafische statement reageerde weten we niet maar feit is dat *Franjo* na N°19 van 1953 uit *Heroïc-Album* verdween, alsmede zijn auteur definitief uit de stripwereld. Waarom? Onder druk van Vandersteen? Geen idee.
Hadden Tillieux en Herman begin 1953 samen zitten mijmeren over hun onfortuinlijke tijd bij hun blijkbaar bazige Vlaamse werkgever en de nasleep daarvan? Was dit voor Tillieux de aanleiding geweest om na het verdwijnen van Herman uit *Heroïc-*

MARK CAYOON ONDERVOND ZOVEEL TEGENSLAG IN HET LEVEN, DAT HIJ BESLOOT EUROPA VAARWEL TE ZEGGEN. SAMEN MET ZIJN VROUW JENNY EN HUN ZOON ANDY ZOCHT HIJ IN CANADA EEN NIEUW BESTAAN. IN DE WOESTE STREKEN WAAR ZE TOEN TERECHT KWAMEN, HIELD ALLEEN BESSY, EEN COLLIE, HET GEZIN GEZELSCHAP.

Bessy (V1) - strook 1 van De Pioniers (Wirel alias Vandersteen en Verschuere) - 24 december 1952

Albums met een *Felix*-verhaal alsnog een beetje wraak te nemen voor deze frustrerende ervaringen uit de tijd dat haast iedereen op zoek was naar een eigen stijl en noodgedwongen ging 'lenen' bij de buren om vooruit te komen? Om het zo achter zich te kunnen laten? Als afsluitende statement? Ook dat weten we niet.

...EN HET IS NOG NIET GEDAAN WANT...

Al verdwijnen Felix, Allume-Gaz en Cabarez bij het stoppen van *Heroïc-Albums* eind 1956, toch vervellen ze reeds vanaf 20 september 1956 in het jeugdblad *Robbedoes* tot Guus Slim, Vlinder en inspecteur Spek.

De *Guus Slim*-verhalen zullen vooral heel erg gesmaakt worden door de Franstalige lezertjes van *Spirou* die reeds een band hadden met *Felix*. Van 1956 tot 1965 verschijnen 11 originele verhalen van *Guus Slim*. Vanaf dan wordt Maurice Tillieux regelmatig als scenarist voor andere stripreeksen uit *Robbedoes* gevraagd. Het vele werk verplicht hem vanaf dan om oude *Felix*-scenario's aan te passen voor hergebruik in reeksen zoals *Baard en Kale* of nog *Jess Long* en zelfs voor zijn eigen *Guus Slim*-reeks.

Zo gaat Tillieux ook in 1968 het *Heroïc*-tweeluik *Le souffle du Diable/Sabotage* voor *Guus Slim* verwerken tot het 26 pagina's tellende *De Windmaker*, waarin de aangepaste platen nauwelijks verschillen van die uit de *Felix*-verhalen, inclusief het verraderlijk bed en de *Vrolijke Bengels*-wagen.

Van 1953 tot 1968: een hele rit voor een Vandersteen-gag. Suske had gelijk om twee motoren te voorzien. IJzersterk en onverslijtbaar blijkt nu...

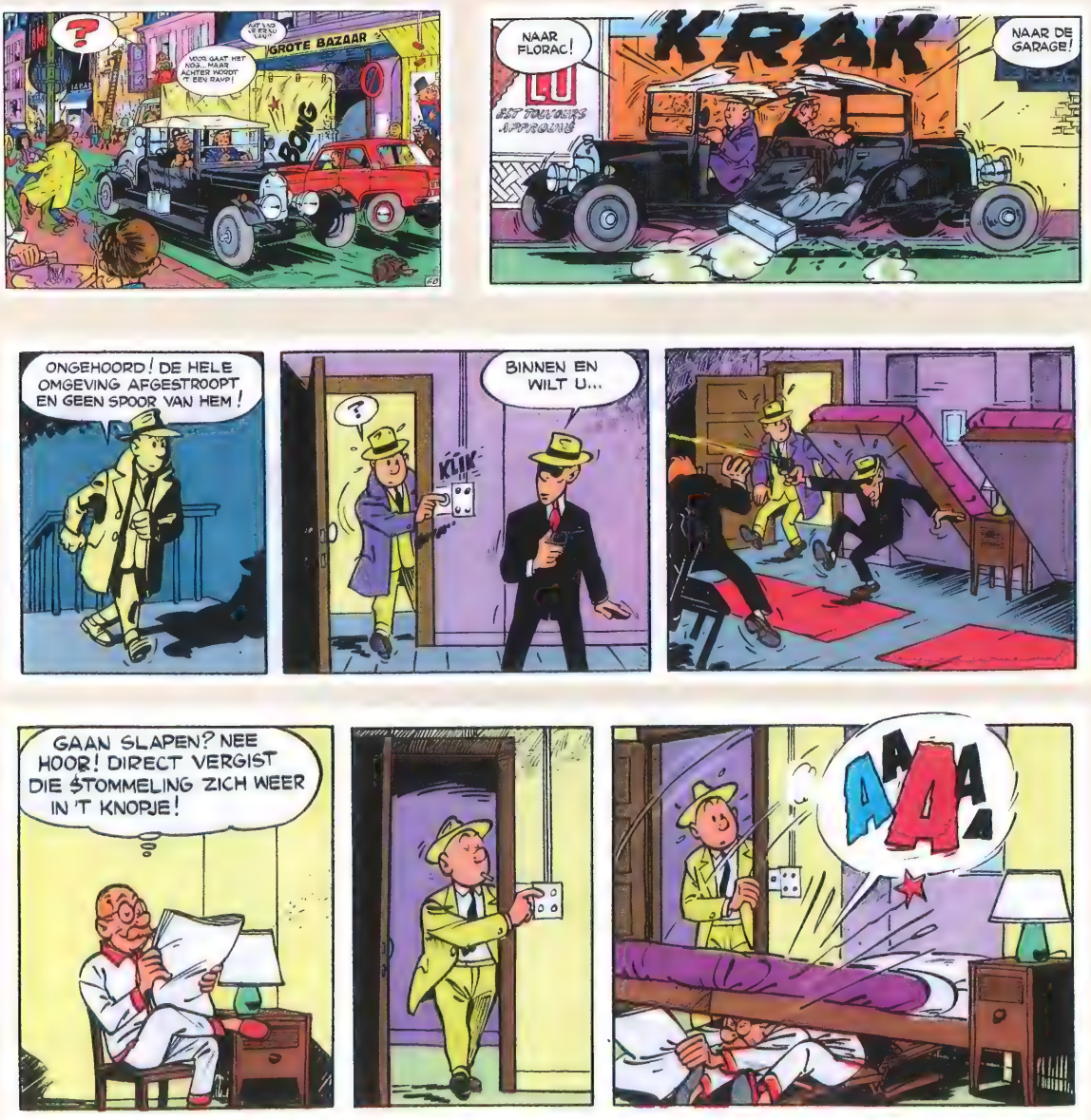

100 jaar Willy Vandersteen & Striproute 2013

Dat Willy Vandersteen dit jaar 100 jaar oud geworden zou zijn, is inmiddels genoegzaam bekend. U had ongetwijfeld ook al door dat dit gevierd wordt. Jan Francken deed dat met een huldeboek aan Vandersteen.

In deze toch wel bijzondere uitgave wordt op een ludieke wijze een overzicht gegeven van het leven en het werk van stripgrootmeester Willy Vandersteen. Vijftien belangrijke momenten uit het leven van de stripauteur werden door evenveel bekende striptekenaars uitgetekend. We geven u graag het lijstje namen mee: Charel Cambré, Gerard Leever, Jan Bosschaert, Dick Heins, Eugeen Goossens, Eric De Rop, Hec Leemans, Paul Geerts, Ron Van Riet, Erwin Sels, Martin Lodewijk, Eric Heuvel, Wim Swerts, Marc Legendre en Luc Morjaeu. Samen met herinneringen van zijn familie en vele unieke foto's geeft dit boek een boeiende kijk op het leven dat de auteur leidde.

Alsof dit niet genoeg was, maakte Studio Vandersteen speciaal voor deze uitgave een nieuw kortverhaal: *De witte wraak*. Deze strip vertelt het verhaal van Jaan den Turfsteker die uit zijn slaap wordt gehaald door schimmen om het Kalmthout van nu te ontdekken. Als hij ontwaakt uit de moerassen in Nieuwmoer is hij verdrietig omdat de turfnijverheid volledig verdwenen is. Schanulleke komt hem opbeuren en laat Jaan zien welke troeven Kalmthout nu heeft. Zo komen de kerk van Nieuwmoer, de stripmuur van Pigment, het station van Heide,

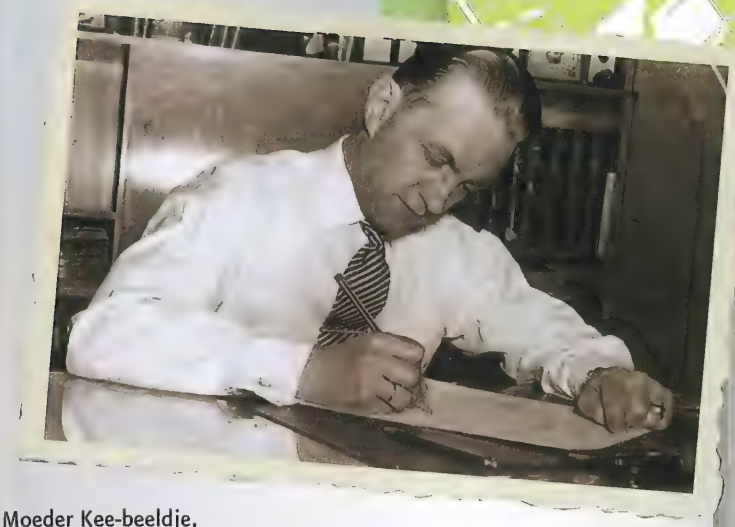

het Moeder Kee-beeldje,
het Willy Vandersteenplein en de Kalmthoutse Heide
aan bod. Jaan ervaart dat Kalmthout nog altijd de moeite waard is en wordt door Suske en Wiske uitgenodigd op de Maatjesfeesten. Daar heffen Vandersteen en Jan Francken het glas.

En jawel, genoeg is niet genoeg. In het tweede gedeelte van *100 jaar Willy Vandersteen & Striproute 2013* worden de Striproute en de zeven deelnemende gemeenten – waaronder Kapellen! – belicht. De Striproute is een unieke belevenis in de Noordertuin van Antwerpen. Nemen deel: Kapellen (Plunk!), Brasschaat (Kari Lente), Brecht (Junior Suske en Wiske), Kalmthout (Suske en Wiske), Schoten (De Rode Ridder), Wuustwezel (Tuizentfloot) en Zoersel (Kiekeboe). Per gemeente worden onder meer enkele 'stripgeheimen' onthuld, incluis een nieuw stripje met de lokale stripheld.

Het boek verscheen tijdens de afgelopen Stripdagen in Kalmthout in juni 2013. En dat in een oplage van 1.000 exemplaren. De prijs voor de hardcover-editie is € 59,95.

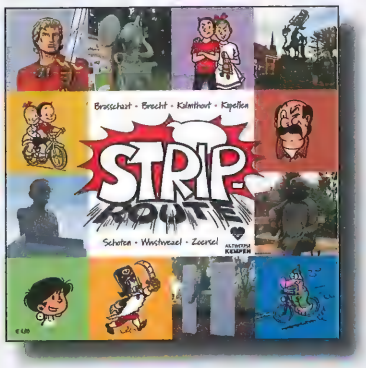

Geweldig! Denk eens aan al die turf die we per trein zouden kunnen vervoeren!
Station Heide
Hé, die ken ik! Dat is Moeder Kee!
Ja, haar beeldje siert nu het Heidestatieplein!
Wat? Ze lopen door kalmthout?
Ja, en hij is heel erg in zijn nopjes!
Aaaaahhr! Onze wraak mislukt!
Nu zijn ze op weg naar de Kalmthoutse heide!
Dan zullen we hen daar vernietigen! Kom mee!

De stripspeciaalzaak waar beweging in zit!!

• 160 m² winkelruimte met speelhoek voor de kleinste bezoekers

• Zeer ruim aanbod aan nieuwe strips

• 20% korting op alle nieuwe strips (inclusief luxe-edities) met onze klantenkaart.

• Maandelijks signeersessies met tekenaars uit binnen- en buitenland

• Verzorgd antiquariaat aan betaalbare prijzen

• Groot aanbod aan 2de hands strips aan de beste prijzen.

• Uitgaven in eigen beheer: op regelmatige basis brengen wij in samenwerking met striptekenaars en hun uitgevers producten in een kleine oplage uit.

Het pad van Jessica - delen 1,2 en 3
Hardcover: 21,95 € - luxe: 59.95 €

Jeremiah - delen 29 en 30
Hardcover: 21,95 € - luxe: 59.95 €
(deel 29 uitgeput, deel 30 zéér beperkt leverbaar)

Konvooi delen 0 t.e.m. 10 18.95 €
De jeugdjaren van Nävis delen 1,2,3 18,95 €

Albums met exlibris: o.a: Bernard Prince 18, Kruistocht, Largo Winch, Antares, De Havik, e.a

• Limited Edition Club (L.E.C): Een door ons opgerichte club waarbij de leden in ruil voor een jaarlijkse ledenbijdrage genieten van tal van voordelen. Gratis prenten bij aankoop van bepaalde strips, originele en exclusieve clubuitgaven, kortingen en/of andere voordelen op uitgaven in eigen beheer.

Openingsuren:
Maandag t.e.m. vrijdag: 12u00 – 18u00
Zaterdag: 10u00 – 18u00*
*Tijdens de maanden juli en augustus is de winkel zaterdag open vanaf 11u00

GITSCHOTELLEI 143
2600 BERCHEM
TEL: 03/236.25.40

STRIPS VERSCHENEN
IN SEPTEMBER EN OKTOBER 2013
(afgesloten op 18 augustus 2013)

SAMENGESTELD DOOR
DAVID STEENHUYSE

ACTE DE PRÉSENCE

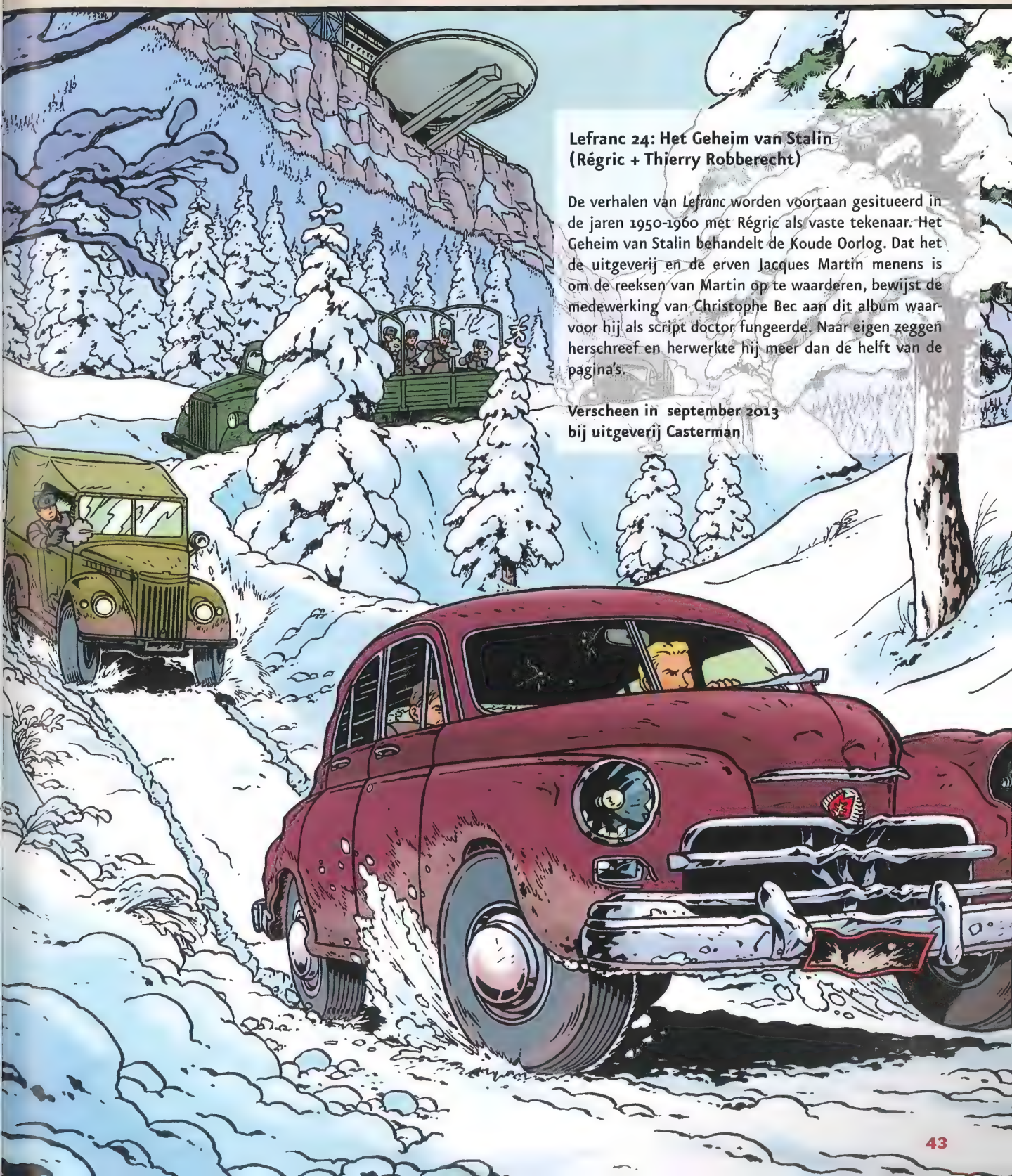

Lefranc 24: Het Geheim van Stalin
(Régric + Thierry Robberecht)

De verhalen van *Lefranc* worden voortaan gesitueerd in de jaren 1950-1960 met Régric als vaste tekenaar. Het Geheim van Stalin behandelt de Koude Oorlog. Dat het de uitgeverij en de erven Jacques Martin menens is om de reeksen van Martin op te waarderen, bewijst de medewerking van Christophe Bec aan dit album waarvoor hij als script doctor fungeerde. Naar eigen zeggen herschreef en herwerkte hij meer dan de helft van de pagina's.

Verscheen in september 2013
bij uitgeverij Casterman

LANNOO OP DE STRIPMARKT

Sinds het goed scorende *Afspraak in Nieuwpoort* vindt uitgeverij Lannoo stilaan de weg naar het uitgeven van meer strips. In oktober verschenen alvast twee nieuwe titels.

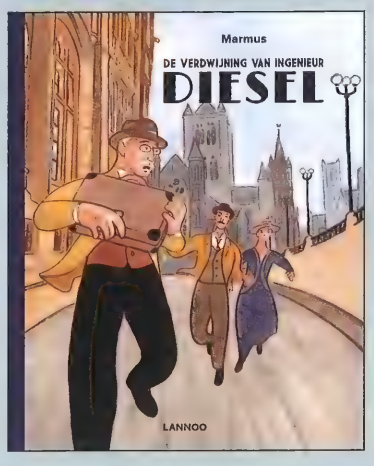

Elsie en Mairie – Engelen van Flanders Fields is de feitelijke opvolger van Ivan Adriaenssens' *Afspraak in Nieuwpoort*. Elsie Knocker en Mairi Chisholm sluiten zich tijdens de Eerste Wereldoorlog aan bij een Brits ambulancekorps in Veurne. Al snel richten ze een verbandpost op dichter bij de frontlijn, het 'Cellar House' in Pervijze, dat een begrip wordt bij de soldaten en de legerleiding. Hun dagboeken worden samengevat door G.E. Mitton in het boek *The Cellar House of Pervyse*. Ivan Adriaenssens baseert zich op dat boek voor zijn eigen 'verbeeld' verhaal.

Marmus herinneren we ons graag van zijn debuutstrip *Barst*. Ook hij kreeg van Lannoo een kans om een nieuw one-shot te publiceren. *De Verdwijning van Ingenieur Diesel* is gebaseerd op de mysterieuze verdwijning van Rudolf Diesel in 1913. Na zijn bezoek aan de wereldtentoonstelling van Gent in 1913 reist de bekende ingenieur Rudolf Diesel door naar Engeland. Hij zal echter nooit op zijn bestemming aankomen. Ingenieur Diesel verdween in de nacht van 29 op 30 september 1913, op weg van Antwerpen naar Harwich, spoorloos van het passagiersschip SS Dresden. Zijn lijk werd op 10 oktober in zee gevonden. Was het een ongeluk? Of is er een andere verklaring? De lichte dieselmotor stond in 1913 immers vlak voor zijn doorbraak en kon een belangrijke troef worden in de militaire build-up aan de vooravond van den Groote Oorlog. Moest Rudolf Diesel uit de weg worden geruimd voor het te laat was?

François Bourgeon zonder uitgever

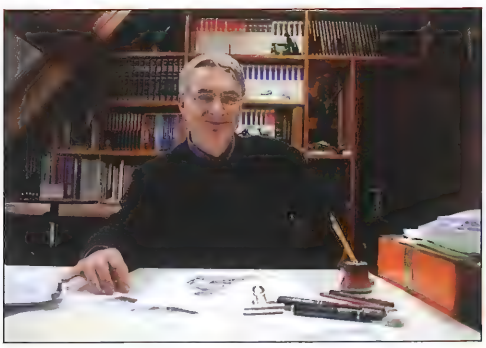

Daedalus meldde begin september dat het de Nederlandstalige activiteiten van de Franse uitgeverij 12bis overneemt. Ook voor de Franse tak is een oplossing uit de bus gekomen. De curatoren vonden het aanbod van uitgeverij Glénat het best om het bedrijf aan hen te verkopen. Grappig, want twee uitgevers van 12bis werkten tevoren bij Glénat en verlieten het bedrijf om 12bis op te richten.

Ook voor de grootste vedette van 12bis zou het een beetje thuiskomen zijn want François Bourgeon verliet Glénat om bij 12bis te publiceren. De eerste reacties van betrokken auteurs vertonen opluchting, maar Bourgeons contract met 12bis werd door een niet nagekomen betalingsschema in juli al ontbonden. Daardoor is hij opnieuw een vrij man, temeer hij een terugkeer naar Glénat niet ziet zitten: "Het is weinig denkbaar dat ik zin heb om terug te keren naar Glénat, gezien ons verleden." Bourgeon distantieert zich verder van de overname en werkt gewoon door aan het vervolg en slot van De Cyclus van Cyann. Maar bij welke uitgever dit zal verschijnen, is nog geen uitgemaakte zaak. Casterman is een andere ex-uitgever van Bourgeon.

VZW ARCADIA

Jessie Jane — **Flirt in Winchester**
(Mazel + Frydman)

BALLON

Beroep: Leraar 3 — **Keet en Kabaal**
(Pica + Erroc)

Beroep: Dokters 3 — **Prima Reflex!**
(Sirvent + Bélom/Gégé)

BLLOAN

Texas Cowboys — **(Bonhomme + Trondheim)**

Reporter Harvey Drinkwater wordt naar een van de gevaarlijkste uithoeken van het Wilde Westen gestuurd. Een buitenkans voor Harvey die zich in Fort Worth wil wreken op de ex van zijn moeder, fortuin wil maken én een vrouw wil vinden.

De Wezentrein 1 — **Jim (Fourquemin + Charlot)**
1ste deel van een tweeluik.

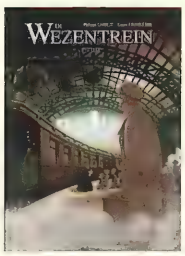

Omdat de immigratie vanuit Europa het aantal wezen gevoelig deed stijgen, beslisten de Amerikaanse staten aan de Oostkust in 1854 een plaatsingsprogramma op te zetten: de Orphan Train Riders. In de stations die de trein aandoet, was er mogelijkheid tot adoptie. In de strip bezoekt Jim in 1990 zijn oude vriend Harvey. 70 jaar eerder maakten de twee met elkaar kennis aan boord van zo'n wezentrein.

CASTERMAN

Africa Dreams 3 — **Die Goede Meneer Stanley**
(Bihel + Maryse & Jean-François Charles)

Alex Senator 2 — **De Laatste Farao**
(Démarez + Mangin)

Alexandrië, 12 V.C. Keizer Augustus stuurt senator Alex en zijn zonen op onderzoek uit na de tragische gebeurtenissen beschreven in *De Adelaars van Merula*. Alex is generaal Rufus op het spoor. Augustus verdenkt hem ervan verantwoordelijk te zijn voor de moorden op Lepidus en Agrippa.

D'Avontuur'n van Kuifke: De Krabbe met de Goudne Skoar'n — **(Hergé)**
Dialectuitgave in het Kortrijks.

Canardo 22 — **De Oude Eend en de Zee (Sokal)**

Lefranc 24 — **Het Geheim van Stalin**
(Régric + Robberecht)
Het Geheim van Stalin behandelt de Koude Oorlog.

Oorlogsvrouwen 1 — **Amy Johnson**
Oorlogsvrouwen 1 opent een 4-delige reeks portretten van historische, uitzonderlijke vrouwen die zich lieten opmerken tijdens WOII. — **(Wachs + Hautière)**
De vliegkunst en passie voor vliegtuigen van de Britse pilote Amy Johnson stellen haar voor een ongelooflijke uitdaging. En die had niets te maken met het vliegen zelf, maar alles met de vooroordelen van haar tijdsgenoten.

Savage 1 — **Het Spook van Chapultepec**
(Meynet + Yann)
Nieuwe samenwerking tussen het duo van *Karaat*. *Savage 1* wordt een trilogie.

Juli 1864. In de Mexicaanse woestijn geraken de Franse troepen moeilijk vooruit. Hun doel: een rijk stichten in Amerika, daarbij misbruik makend van de zwakte van de nog prille Mexicaanse staat. Tussen de soldaten bevindt zich de jonge luitenant Felix Savage, die naar Mexico kwam om een familietragedie te wreken.

DAEDALUS

Dierenriem 7 — **Het oordeel van de Weegschaal**
(Ullcer + Corbeyran)

Eleonora 1 — **De Zwarte Legende**
(Gomez + Delalande/Mogavino)
1ste deel van een trilogie in de nieuwe collectie Bloedkoninginnen waarin historische vrouwen aan bod komen die het gezicht van het Franse rijk (en elders) mee hebben bepaald.
Op 25 december 1137 worden Lodewijk VII en Alienor van Aquitanië tot koning en koningin van Frankrijk gekroond. In het publiek vernederd door haar schoonmoeder en als een kind behandeld door de raadgever van de koning, beslist Alienor de plaats te nemen die haar toekomt.

Excalibur - Kronieken 1 — **Eerste Lied: Pendragon (Brion + Istin)**
SC-editie van het in augustus verschenen HC-album.

Het Goud der Dwazen 1 — **De Expeditie (Olivares + Di Giorgio)**

Kalimbo 1 — **Mata-Mata (Besson + Crisse)**

De oude olifant Kalimbo voelt zijn einde naderen. In gezelschap van de leeuw Makussa, trekt hij richting olifantenkerkhof. Onderweg voelen ze zich geroepen de jonge zebra Mata Mata te helpen.

Katharen 3 — **De Synagoge van Satan (Bono + Falba)**

Uchronie[s] — **New Delhi 1 (Lachance + Corbeyran)**
Start van alweer een trilogie met een toekomstvisie van een wereldstad.

DARK DRAGON BOOKS

Conan - De Weg naar het Koningschap 1/6 + 2/6 — **(Hawthorne + Thomas)**

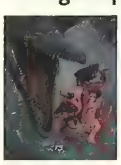

Conan en zijn bemanning maken de zeeën onveilig op zoek naar schatten en overwinningen. Als de mooie Olivia vertelt over haar dromen over koninklijke rijkdommen, kiezen Conan en zijn crew een heel andere richting. Namelijk die naar het koningschap!

GLÉNAT KOOPT KID PADDLE-UITGEVERIJ

In 2009 richtten Midam, zijn partner Araceli Cancino en ex-Dupuis-directeur Dimitri Kennes de uitgeverij Mad Fabrik op om voortaan zelf de albums van *Kid Paddle*, *Game Over* en het nieuwe *Grrreeny* uit te geven. Behalve het uitgeven van albums behield Midam voortaan de exploitatie van zijn rechten voor allerlei merchandising, games, televisieseries, enzovoort. Vanaf 1 januari 2014 is Glénat de nieuwe eigenaar van al deze uitgeef- en exploitatierechten. Glénat kocht namelijk Mad Fabrik op. In 2014 zal Glénat *Kid Paddle 14*, *Game Over 12* en *Grrreeny 3* uitgeven. Omdat Ballon Media sinds begin dit jaar nauwer samenwerkt met de Nederlandstalige poot van Glénat valt er niet te vrezen voor een voortzetting van Midams reeksen bij Ballon. In oktober verschijnt trouwens *Game Over 10* in vertaling.

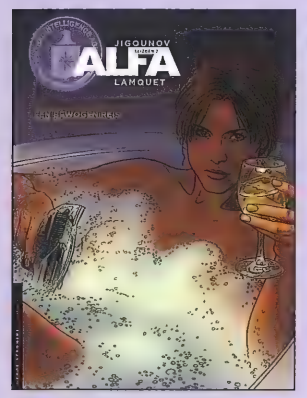

NIEUWE TEKENAAR VOOR ALFA

Na vier jaar komt er met *Een bewogen reis* eindelijk een vervolg op *Fucking patriot*, het eerste album van het tweede seizoen van *Alfa*. Voortaan tekent Chris Lamquet (*De mangakiller*, *Alvin Norge*) deze topper. Iouri Jigounov, die in 2011 de tekenpen van de reeks *XIII* overnam, blijft wel zorgen voor het scenario.

"Iouri was helemaal in beslag genomen door *XIII*," vertelt Lamquet. "Toen de uitgever me vroeg de tekenpen over te nemen, moest ik meteen denken aan zijn hyperrealistische platen, getekend met een ongelooflijk oog voor detail... Glurps! Voor iemand als ik, die het meer moet hebben van de suggestie en een eerder schetsmatige lijnvoering, kan het een onhaalbare kaart lijken. Toch ben ik de uitdaging aangegaan. Daarbij is het een goede zaak dat Iouri het scenario blijft schrijven: het is *zijn* kindje, des te beter dat hij erover blijft waken. In het begin joeg zijn haast chirurgische precisie me de stuipen op het lijf. Alfa evolueert in een heel technische, hedendaagse wereld, met mooie wagens, kantoren vol hightech, helikopters, vliegtuigen... Gelukkig heeft Iouri me meteen gerustgesteld: "Jij bent de tekenaar, dus doe het zoals het aanvoelt."

"Ik wilde in de eerste plaats een album maken dat niet vloekt met de vorige. Als je een reeks zoals *Alfa* overneemt, dan moet je je plooien naar een bepaalde manier van vertellen die mee het succes van de reeks heeft gemaakt. Het meest heikele daarbij is het overnemen van emblematische personages zoals Alfa en Sheena... De Alfa uit dit twaalfde album moet mijn tics hebben én die van Iouri én tegelijk toch herkenbaar blijven."

Red Sonja - Koningin van de IJswoestenij 1/2 + 2/2 **(Homs + Cho/Murray)**

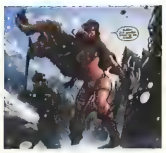

In dit tweeluik leidt Sonja haar mannen door de bevroren winden van de ijswoestenij. Als ze met haar hoofd op een steen terecht komt en bewusteloos raakt, wordt ze ontvoerd door aapachtige wezens die mannen als slaven houden.

Splinter Cell Echoes 1 + 2 **(Gerards + Edmondson)**

Splinter Cell Echoes speelt zich af in dezelfde wereld als de games en de boeken. De lezer kruipt in de huid van topgeheimagent Sam Fisher. Beide albums vormen een afgerond verhaal.

Het Universum van Stefan Wul: Niourk 1 **Het Donkere Kind (Vatine naar de roman van Stefan Wul)**

SC-editie van het eerder in HC verschenen album.

Het Universum van Stefan Wul: Valstrik op Zarkass 1 **(Cassegrain + Yann naar de roman van Stefan Wul)**

SC-editie van het eerder in HC verschenen album.

Urban 1 + 2 **De Regels van het Spel + Zij die Zullen Sterven (Ricci + Bunschwig)**

SC-edities van de albums die tevoren in HC verschenen.

DUPUIS

De Avonturen van Kuiken I **(Janry + Schmitt)**

Nieuwe gagreeks over een filosoferend kuikentje.

Elke Raaf Pikt: integrale uitgave **(Gibrat)**

De 2 albums in een integraal jasje.

Guust Flater 4 + 5 **Flaters te Koop + Flagrante Flaters (Franquin/Jidéhem)**

Heruitgave.

De oorspronkelijke versies verschenen in de jaren 1960.

Ivan/Ivanka **(Feroumont)**

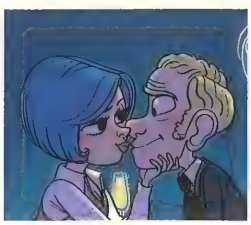

Ivan gaat zich als baas te buiten aan ongewenste intimiteiten tot grote ergernis van zijn werkneemster Victoria. Dankzij een pilletje tovert ze Ivan om in een vrouw. Als Ivanka, zonder papieren en verleden, zit er voor Ivan maar één ding op: bij Victoria blijven. Maar zij maakt van hem haar seksspeeltje én huishoudster.

GLAD IJS

The Zumbies 2 **(CDM + Lindingre)**

GLÉNAT

Elric 1

Spectaculair begin van een nieuwe reeks. Elric is zo'n beetje de Britse tegenhanger van het heroïc fantasy-icoon Conan. De Brit Michael Moorcock creëerde het personage in 1955 waarna het uitgroeide tot een icoon in het genre.

Een Troon van Robijnen (Poli /Recht + Blondel naar Michael Moorcock)
Elric heerst op Drakeneiland over een eeuwenoud volk. De albinokeizer beschikt over goddelijke krachten, maar zijn wankele gezondheid verplicht hem drugs en magie te gebruiken. Zijn neef trekt de legitimiteit van zijn troon in twijfel.

Promise 1
De avonturenwestern *Promise* wordt een trilogie.

Het Boek van de Laatste Dagen (Mikaël + Lamy)
Idaho, 1864. De Amerikaanse burgeroorlog loopt op zijn einde. Het dorpje Promise ligt ver weg van het strijdtoneel. Een rondreizende predikant die de Apocalyps en de komst van een nieuwe Messias aankondigt, verstoort het leven van de gemeenschap.

Rurouni Kenshin 12 — **Kyoto in Vuur en Vlam (Watsuki)**

Special Branch 1

Het Verval van de Leviathan (Hamo + Seiter)
1889. Arbeiders ontdekken een lijk in een passagiersschip. In zijn jas zit de foto van een hoge officier van de Navy. Een geheimzinnig zaakje naar de hand van de Special Branch, een geheime tak van de Engelse politiediensten die voor die tijd erg vooruitstrevende wetenschappelijke technieken aanwendt.

KANA

Ikigami - The Ultimate Limit 10 — **(Mase)**
Laatste deel van de mangareeks.
Het verhaal draait grotendeels om Fujimoto die zijn façade van trouwe aanhanger en uitvoerder van de welvaartsvrijwaringswet niet langer kan volhouden.

LE LOMBARD

Alfa 12 — **Een Bewogen Reis (Lamquet + Jigounov)**
Was al aangekondigd in het vorige nummer, maar de verschijning werd uitgesteld.

Nieuwe Tijden

(Warnauts / Raives)
1938. Na 8 jaar in Belgisch Congo komt Thomas terug thuis in het dorp van zijn jeugd. Zijn jeugdliefde Alice is nu de moeder van de kinderen van zijn broer Charles. De 2 broers komen lijnrecht tegenover elkaar te staan.

Rani 4 — **Meesteres (Vallès + Alcante naar Van Hamme)**
Rani evolueert van slavin naar meesteres.

MARSU PRODUCTIONS

Guust: Wapenstokken, Fluitjes en 'n Grote Lolly — **(Franquin)**

MEDUSA

Frank Lincoln 5 — **Kusu-Gun (Bourgne + Eillam)**
Het zich in Japan afspelende verhaal brengt Frank dichter op het spoor van zijn verdwenen vrouw terwijl hij de Japanse maffia op zijn weg vindt.

Milan K. 3 — **De Oorlog van de Silovikis (Rouge + Timel)**
Laatste deel van de trilogie.

Re-Mind 3 — **(Mutti + Alcante)**
1ste deel van nieuw 2-luik

OOG & BLIK / DE BEZIGE BIJ

Mao's Mussen — **(Hoek)**

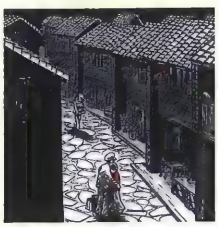

De Chinese leerkracht Dong Tjong is een groot vogelliefhebber. Wanneer Mao het bevel geeft om alle mussen uit te roeien, omdat ze de oogst opeten, moeten hij en zijn leerlingen katapulten maken en elke week een zak vol dode mussen inleveren bij de autoriteiten.

Verdwaald — **(Debroey)**
De in 1989 geboren Debroey verhaalt het leven van een gebroken gezin gezien door de ogen van vader, moeder en dochter.

SAGA UITGAVEN

Bernard Prince integraal 1 — **(Hermann + Greg)**
Start van de integrale uitgave van alle *Bernard Prince*-verhalen die Hermann tekende. Voorafgaand staat in elk van de 3 integrales een achtergronddossier.

Block 109 4 — **Rode Ster (Toulhoat + Brugeas)**
Afgerond verhaal binnen de context van een herschreven Tweede Wereldoorlog.

Eric De Rop Bloemlezing + Eric De Rop Ribbedebie — **(De Rop)**
Strookjesstrips, gags en kortverhalen van De Rop.

Succubus 3 — **Eanna (Acciarino + Mosdi)**
SC-editie van de uitverkochte HC-editie.

Het Vervloekte Kind 1 + 2 — **De Kaalkoppen + Het O Teken (Monin + Galandon)**
SC-edities van het als integrale editie verschenen HC-album.

SHERPA

Roodbaard - De Schrik van de Zeven Zeeën integraal 1 — **De Demon van de Caraïben / De Koning van de Zeven Zeeën (Hubinon + Charlier)**

SILVESTER

D 2 — **Lady d'Angères (Maïorana + Ayroles)**
Deel 2 van trilogie.

JOMMEKE
IN HET NIEUW

Met *Pannenkoeken van Pierehaar* ligt er een nieuw *Jommeke*-album in de winkel. Dat gebeurt wel vaker tijdens een jaar, maar dit is een specialleke. Ten eerste kreeg de volledige lay-out van de cover en backcover een opfrisbeurt. Ten tweede geeft de cover licht af in het donker. Tegelijk met de uitgave van het nieuwe deel, het 266ste Jommeke-album alweer, verschenen er ook herdrukken van oudere albums met eveneens een aangepaste cover. *De Jacht op een Voetbal*, het allereerste *Jommeke*-verhaal, is bijgevolg voor de zoveelste keer herdrukt.

Zo'n verandering van lay-out is geen eenvoudige oefening. "Jommeke is een icoon dat diep verankerd zit in ons collectieve geheugen waardoor het niet evident was om daaraan te raken", aldus Alexis Dragonetti, de uitgever van *Jommeke*. "Tegelijk ben ik er rotsvast van overtuigd dat nu het juiste moment is om de vormgeving op te frissen. De uitgaven zijn in de loop der jaren altijd mee geëvolueerd met de geest van de tijd. Ook Jef Nys zelf heeft deze oefening meerdere malen gemaakt. Het was tijd om deze oefening opnieuw te maken."

KONING FILIP NEEMT OVER

Met een vette knipoog nam koning Albert II in de gagreeks van Charel Cambré afscheid van de lezers van *Story*. De troonswisseling heeft namelijk ook zijn consequenties in stripland. Van 23 juli loopt in *Story* de gagreeks *Filip & Co* als opvolger van *Albert & Co*. Uiteraard verandert er niets aan Cambrés aanpak met milde satire en heel wat knipogen. In oktober verschijnt nog wel deel 6 van *Albert & Co*, in dit geval kwam er een uitgeverswissel want het album verschijnt bij Ballon in plaats van bij Glénat.

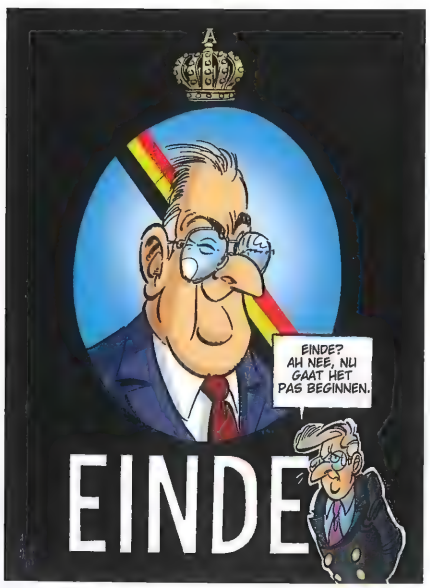

"Tja, ik had het liever niet gedaan maar *Story* vindt het een goed idee", aldus Charel Cambré. "Misschien hebben ze wel gelijk. De strip krijgt zo een nieuwe start en in ieder geval heb ik plots een heleboel ideeën voor gags."

De troonswisseling is dus meteen ook een bron van inspiratie voor de stripauteur maar veel zal er inhoudelijk niet veranderen. "Nee, niet echt veel verandering maar Filip zal nu wel meer de hoofdrol krijgen natuurlijk. Een leuk figuur trouwens die Filip, een beetje een grijze muis waar veel grappen mee te maken zijn." Cambré is dus blij met Filip als nieuwe koning. "Geweldig blij! Al wist ik al lang dat de troonsafstand eraan kwam. Albert had mij al een hele tijd geleden verwittigd. Hij heeft het nog volgehouden tot album 6 volledig getekend was", zo grapt hij.

THE WALKING DEAD KRIJGT SPIN-OFF

Het vierde seizoen van *The Walking Dead* ging op 13 oktober 2013 op de Amerikaanse zender AMC van start. Dat de tv-serie, gebaseerd op de gelijknamige stripreeks rond zombies van Robert Kirkman, Charlie Adlard en Tony Moore, immens populair is, bewijzen de plannen voor een spin-off reeks die de Amerikaanse zender heeft aangekondigd. De nieuwe reeks zou in 2015 van start gaan en speelt zich af in hetzelfde universum maar zal – met een totaal vernieuwde cast – andere aspecten van de zombiewereld tonen. Dat de personages uit de hoofdreeks af en toe hun opwachting zullen maken in deze spin-off wordt niet uitgesloten. Robert Kirkman, die de comicreeks al 10 jaar schrijft, toont zich alvast enthousiast en kijkt er naar uit om een nieuwe bladzijde in het *The Walking Dead*-universum toe te voegen. Of deze spin-off ook een nieuwe stripreeks oplevert, is niet geweten.

Major Arcanum 5	**Lady Luck (Jacob + Pécau)** Laatste deel van de reeks.
Marie der Draken 3	**Armaury (Demarez + Ange)**
De Orde van de Drakenridders 12	**Ellys (Cossu + Ange)** De missie van ridder Jaïna en haar schildknaap Ellys die op weg waren om een draak te doden, liep uit op een tragedie. 15 jaar later is Ellys getrouwd. Ze is gelukkig, tot de geruchten haar leven beginnen te beroeren.
Walking Dead 16 + 17	**De Wijde Wereld + Vrees het Ergste (Adlard + Kirkman)**
Walking Dead verzamelbox	deel 13-16

STANDAARD UITGEVERIJ

Vertongen & Co 6 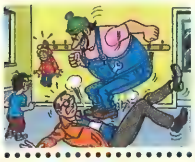	**De Gepatenteerde Pestkoppen (Swerts/Vanas + Leemans)** Mark werkt als assistent van Dikke Jo die hij nog kent van op school en die hem toen pestte. Zoveel jaren later blijkt dat er niet veel is veranderd.
De Kiekeboes 137	**Bistro Dodo (Merho)**
Nero: De Oosterse Trilogie	**(Sleen)** ***De Matras van Madras, De Grote Shimboem*** en ***De Hemelse Vrede.***
De Rode Ridder 239	**De Duivelse Poppenspeler (Scholz + Legendre)**
Suske en Wiske 323	**Barabas de Balorige (Studio Vandersteen)**
Urbanus Omnibus 2	**(Linthout + Urbanus)** ***De Pretparkprutsers, Urbanus tegen de Dikkenekken, De Proefkonijnen, Het Gefoefel met de Zak*** en ***Ambras in de Klas.***

STRIPGILDE

Turpin 1	**Over Struikrovers & Piraten (Van den Broek + Claeys)** *Rick Turpin* is een parodie op de beruchte, historische Engelse struikrover Dick Turpin.

STRIP2000

3 Hoog 2: In het Diepe	**(Driessen)**
Het Godvrrgeten Eiland	**(Cromheecke + Sti)** Nieuwe reeks kortverhalen van Cromheecke.
Jump 17	**Een Nieuwe Start (Cambré)** Herdruk eerste 2 *Jump*-delen met nieuwe cover.
Snippers 2	**(De Jongh)**
Timo 3	**Vette Avonturen! (Turk)**

BALLON

Albert & Co 6 	**20 Jaar op de Troon (Cambré)** De laatste gags van Albert want zijn zoon Filip heeft als nieuwe koning der Belgen ondertussen de hoofdrol.
Jommeke 266	**Pannenkoeken van Pierehaar (-Nys-)**
De Belevenissen van Jommeke-de-Luxe verzamelbox deel 1-5	**(Nys) (5 x HC in box)**
De Belevenissen van Jommeke-de-Luxe 9	**De Zwarte Bomma (Nys)** Met ex-libris van Maarten Vande Wiele.
De Belevenissen van Jommeke-de-Luxe 10	**Luilekkerland (Nys)** Met ex-libris van illustrator Mark Borgions.
Dance Academy 7	**(Crip + Béka)**
Game Over 10	**Watergate (Adam/Midam/Thitaume)**
Jommeke Pocket 11	**De Paradijsparade (Nys)** **Met *Paradijseiland, Het Aards Paradijs* en *Het Bedreigde Paradijs*.**
Jommeke Pocket 12	**Fifi op een Drafje (Nys)** **Met *Fifi op Reis, Paniek rond Odilon* en *Fifi Kampioen*.**
Kinderspel 2	**Cowboys (Roux)**
De Liefdesperikelen van Romeo & Julia 2	**(Rodrigue + Erroc)**

BLLOAN

The Beatles - De Begindagen	**(Kunnas)** Komisch getekend en verteld album over de debuutjaren van The Beatles.
Michel 	**(Ibañez + Zidrou)** De 43-jarige Michel is mentaal gehandicapt na een verkeersongeval op zijn 20ste. Zijn moeder heeft maar 1 vraag die haar hele leven bepaalt: wat zal er met hem gebeuren als zij er niet meer is?

CASTERMAN

India Dreams 8	**De Adem van Kali (Jean-François + Maryse Charles)**
Kraa 3 Laatste deel.	**De Kille Woede van de Storm (Sokal)**
De Reizen van Alex: Babylon	**(Ruffieux)**
Universal War Two 1	**Het Tijdperk van de Woestijn (Bajram)** In de 2de cyclus klooit de mensheid nog meer met de befaamde wormgaten en dat

COMPETE HERUITGAVE VAN DOUWE DABBERT BIJ DON LAWRENCE COLLECTION

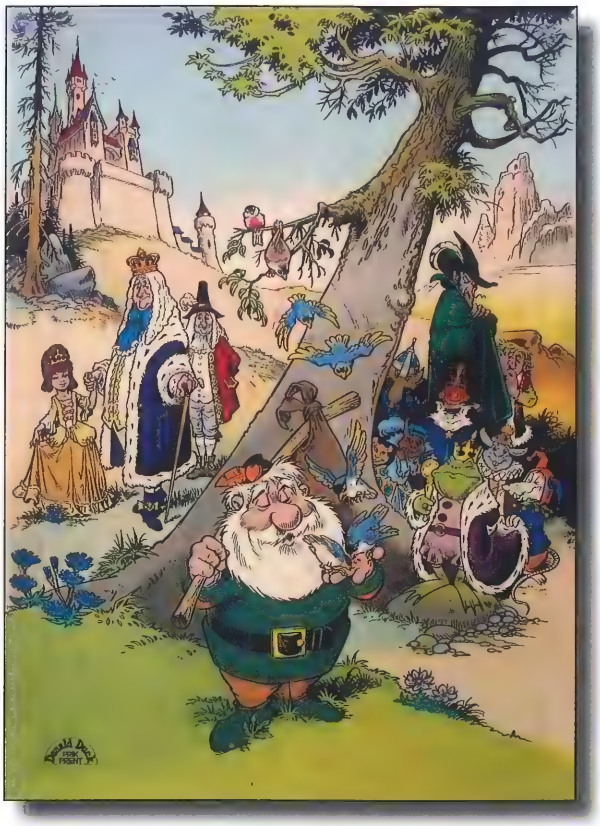

In het tweewekelijkse stripblad *Eppo* kondigde uitgeverij Don Lawrence Collection de volledige heruitgave van de reeks *Douwe Dabbert* aan. Het eerste deel verschijnt in oktober in zowel soft- als hardcover. De hele reeks komt in deze twee uitvoeringen uit. Het gaat niet zomaar om een herdrukje met een nieuwe uitgeversnaam. Net zoals de uitgeverij voordien *Storm* opfriste, wordt ook van *Douwe Dabbert* alle artwork gedigitaliseerd en de kleuren opgepoetst. Uitgever Rob van Bavel onderhandelde al met scenarist Thom Roep en de erven van tekenaar Piet Wijn voor een herplaatsing van *Douwe Dabbert* in het stripmaandblad *Por Dios* dat het helaas niet lang uitzong. Een nieuwe albumuitgave behoorde daardoor ook tot de mogelijkheden. Bovendien is er al interesse uit Denemarken en Indonesië om *Douwe Dabbert* daar weer te publiceren.

Piet Wijn en Thom Roep creëerden de komische sprookjesreeks over een dwerg met een magische knapzak in 1975 voor het weekblad *Donald Duck* waar Thom Roep de hoofdredacteur van was. Tussen 1977 en 2001 verschenen er 23 albums bij Oberon en opvolger Big Balloon. Lekturama gaf in 2001 een mooie integrale collectie met achtergronddossiers uit. De Nederlandse stripwinkel Barabas startte dit jaar met een groot uitgevoerde luxecollectie in zwart-wit met het 'oude' artwork.

EROTIEK BIJ DARK DRAGON BOOKS

De Nederlandse uitgeverij Dark Dragon Books laat er geen gras over groeien om je van Vincenzo Cucca's kwaliteiten als erotisch tekenaar te overtuigen. Je kent 'm misschien al van het tweeluik *Pandamonia*. In oktober verschijnt het one-shot *Hot Charlotte* op scenario van zijn Italiaanse landgenoot Ennio Ecuba. Het duo portretteert de drie meiden Charlotte, Aline en Mei Li die samenwonen. Nadat hun appartement in Marseille afbrandt, onthult Charlotte noodgedwongen haar geheim. Ze is de dochter van een rijke bankier van Italiaanse origine die banden heeft met de maffia. De enige oplossing voor hun huisvestingsprobleem is de man aanspreken. En zo verhuizen ze naar een immense villa aan de kust. Ze sluiten er ook een pact: naar het voorbeeld van Lady Godiva beleven ze hun seksualiteit zonder zich te laten intimideren door mannen voor wie ze geen gevoelens of spijt willen voelen. En ook al slagen ze niet in hun voornemen, de op erotische scènes verlekkerde lezer vaart er wel bij! Tegelijk verschijnt er ook in de nieuwe *Art Collection* een verzameling pin-ups en erotische illustraties in het boek *The Best of Vincenzo Cucca*. Deze collectie werd in augustus gelanceerd met *The Art of Petar Meseldzija* van wie Dark Dragon Books tevoren *Tarzan* uitgaf en het betere werk van *Sláine*-tekenaar Clint Langley in *The Best of Clint Langley*.

maakt andere bewoners in de Melkweg behoorlijk pissed. Het komt tot een galactische oorlog.

DAEDALUS

Alamo 2 — **Een Rode Dageraad (Perovic + Dobbs)**
Laatste deel.

Dierenriem 8 — **De Techniek van de Schorpioen (Defali + Corbeyran)**

Durandal 4 — **Het Mark Bretagne 4 (Lemercier + Jarry)**

De Glazen Degens 3 — **Tigran (Zuccheri + Corgiat)**

Isabelle 1 — **De Wolvin van Frankrijk (Calderón + Thierry en Marie Gloris)**
Start van een 2-luik in de nieuwe collectie Bloedkoninginnen.

Isabelle van Frankrijk huwt met Edward II, koning van Engeland, maar zal met haar minnaar de opstand van de Engelse barons leiden waardoor haar man ten val komt en haar zoon op de troon raakt.

Kendo: De Weg van het Zwaard 1 — **De Assen van de Kinderjaren (Freniani + Mariolle naar de roman van Thomas Day)**
Stripversie naar de bestseller van Thomas Day.
In het 17de-eeuwe Japan nemen helden van vlees en bloed het op tegen mythische schepsels.

Legioen: Kronieken van Legioen 3 — **(Alberti/Xiaoyu/Tirso + Nury)**

Legioen: Kronieken van Legioen 4 — **(Alberti/Xiaoyu/Martin/Henninot/Ricci + Nury)**
Einde van de spin-off van *Legioen*.

Neanderthaler 1 — **Het Jachtkristal (Roudier)**
1ste deel van een trilogie waarmee we de prehistorie induiken.
Laghou is een handige, maar mankende ambachtsman en wordt bespot door de jagers van zijn clan. Toch zal hij van de geesten een taak moeten volbrengen die niemand ooit volbracht: de vreselijke Langbaard verslaan.

De Roos & het Kruis 5 — **Het Geheime Genootschap (Popescu + Jarry)**

Samoerai Legenden 1 — **Furiko (Mormile + Di Giorgio)**

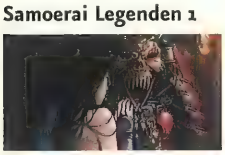

Het 1ste deel speelt zich 16 jaar voor het begin van Samoerai af. Oude bekende generaal Akuma vindt toevallig het geheim van de 13de profetie.

Zij 3 — **De Levensbron (Alburquerque + Chouraqui naar Henry Rider Haggard)**
Laatste deel.

DARGAUD

Dubbelmasker 6 — **De Hermelijn (Jamar + Dufaux)**
Met de kroning van Napoleon als keizer nemen Jamar en Dufaux afscheid van de reeks *Dubbelmasker*.

Billy Stockton — **(Cuzor + Bollée)**

DARK DRAGON BOOKS

Assassin's Creed 2A + 2B — **The Chain + The Chain (Stewart + Kerschl)**
Deze SC-albums verschenen eerder in één HC-uitgave.

Assassin's Creed 3 — **Brahman (Stewart + Kerschl)**

The Best of Cincenzo Cucca — **(Cucca)**

Hot Charlotte — **(Cucca + Ecuba)**

Nadat het appartement van Charlotte, Aline en Mei Li afbrandt, verhuizen ze naar een immense villa aan de kust. Ze sluiten er ook een pact: ze beleven hun seksualiteit zonder zich te laten intimideren door mannen voor wie ze geen gevoelens of spijt willen voelen. Tegelijk verschijnt er in de nieuwe Art Collection een verzameling pin-ups en erotische illustraties in het boek *The Best of Vincenzo Cucca*.

Ravine 3 — **(Sejic + Marz)**
Slot van de cyclus.

DON LAWRENCE COLLECTION

Amorfati 1 — **Vlees en Bloed (Studio Noodweer + Leisink)**

Bundeling van kortverhalen bedacht door René Leisink en getekend door zijn collega's van Studio Noodweer.

Don Lawrence - The Legacy 3 — **Grenzen (Lawrence)**
Elk luxealbum is gevuld met thematisch uitgekozen, onbekend schets- en illustratiewerk uit Lawrence' privéarchief.

Douwe Dabbert 1 — **De Verwende Prinses (Wijn + Roep)**
Volledige heruitgave van de reeks *Douwe Dabbert* in zowel SC als HC. Als extra bij de HC-uitgave zit een extra dossier van 8 pagina's.

January Jones 6 — **Het Graf van de Zeppelin (Heuvel + Lodewijk)**
January is getuige van een brute overval maar ze weet de ontvoering van de uitvinder Nikola Tesla te verhinderen...

Rhonda 1: Help Me, Rhonda! - dossiereditie — **Help Me, Rhonda! (Van Oudenaarden naar een idee van Hanco Kolk)**

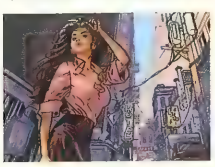

1964. Chicago, USA. Waar moet je jezelf verbergen als je 500.000 dollar hebt gestolen van je boosaardig ex-vriendje, dat ook nog blijkt te werken voor de maffia?

cauvin met pensioen

In het Franstalige stripweekblad *Spirou* 3937 werd de vijfenzeventigste verjaardag van scenarist Raoul Cauvin gevierd. De naam van het stripweekblad moest zelfs wijken voor die van Cauvin. In het nummer maakten vele tekenaars die al dan niet met Cauvin samenwerkten hun felicitaties over aan de man van wie in 2006 berekend werd dat hij meer dan 45 miljoen strips heeft verkocht!

Zijn verjaardag gaf ook de aanleiding voor een afscheid van uitgeverij Dupuis. Hij staat niet langer op de loonlijst van het bedrijf waar hij in 1960 begon te werken als tekenaar van de vakjes voor kruiswoordraadsels en vervolgens als cameraman in de tekenfilmstudio. Zijn eerste strip was *De Schipbreukelingen* voor tekenares Claire Bretécher. Zijn doorbraak forceerde hij in 1968 met *De Blauwbloezen* waar in oktober deel 57 van verscheen. Deze reeks moest *Lucky Luke* vervangen na de overstap van Morris van Dupuis naar Dargaud. In het begin kende Cauvin niet eens het bestaan van de Amerikaanse burgeroorlog in de periode die hij uitkoos voor de western. De rest is stripgeschiedenis.

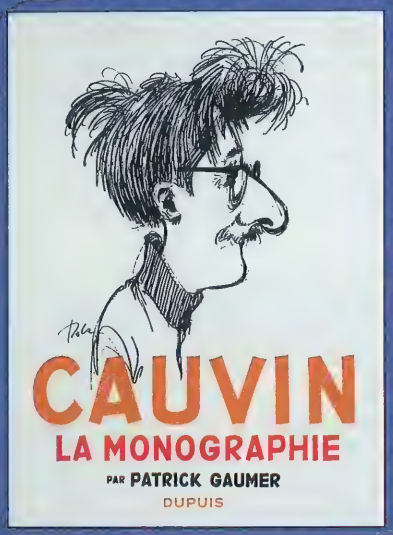

Tot zo ver de misleidende titel van dit nieuwsbericht. Cauvins pensioen betekent namelijk niet dat hij ineens ook stopt met scenario's schrijven. Dat doet hij gewoon verder als gewoonlijk voor series als *De Blauwbloezen*, *Cédric*, *Vrouwen in 't Wit* en *Agent 212*. In feite bekleedde de scenarist een unieke positie bij Dupuis. Terwijl zijn carrière als scenarist al lang was gelanceerd, bleef hij nog wel regelmatig, twee keer per week, de redactie van *Spirou* bezoeken waar hij een eigen kantoortje had. Hij ontving dus inkomsten uit de auteursrechten en behield zijn loon als werknemer van Dupuis. Toen uitgever Charles Dupuis het daar eens over wilde hebben om het contract te annuleren, loog Cauvins reactie er niet om. Dupuis bond snel in en de relatie werkgever-werknemer bleef gestand, 53 jaar lang. In ruil schreef Cauvin exclusief voor Dupuis... op een paar slinkse uitzonderingen na. Hij schreef bijvoorbeeld anoniem verhalen van *Lowietje* voor Berck met wie hij ook *Sammy* maakte.

Op 22 november eert Dupuis de man die hen vele miljoenen euro opbracht met een lijvige monografie. Patrick Gaumer schreef 416 pagina's bij elkaar die het leven en werk van Cauvin opsommen. Het boek zal 28 euro kosten.

(DS—Stripspeciaalzaak.be)

Virl	**Het Asiel (Matena)**
Storm 29	**De Race van Opaal (Molenaar/de Vos + Matena)** Matena schrijft terug Storm.
Ward 1 Veelbelovende actiereeks.	**Gestrand (Delbressine + Ritstier)** Tijdens een zeiltocht rond de wereld verzeilt de familie Kessel op een scheepskerkhof. Vader en zoon gaan op onderzoek uit, maar bij terugkeer zien ze hoe moeder en dochter ontvoerd worden.

DUPUIS

De Blauwbloezen 57 	**Colorado Story (Lambil + Cauvin)** Het leger van de Noordelijken wordt bestookt door huurlingen van kapitein Miller, een beruchte voorstander van de slavernij. De legerstaf beslist om 2 mannen te laten infiltreren.
Robbedoes door Chaland	**(Chaland)** Collector's edition van Robbedoes door Chaland.

GLÉNAT

Ars Magna 2	**Transmutatie (Jovanovic + Alcante)**
Black Crow Vertelt 1	**De Hermione (Delitte)** Spin-off van *Black Crow* waarin hij vertelt over een specifiek geval uit de zeevaartgeschiedenis.
Liefde in Oorlogstijd 1	**Rode Revolutie (Mangin + Manini)** Trilogie over de Russische revolutionaire Natalia Socolova en de Amerikaanse pacifist Walter Hancock.
Het Orakel van de Maan 2	**(Griffo + Lenoir/Rodolphe)**
Vorstenbloed 3 Voorlaatste deel.	**Wolven en Koningen (Liu + Jodorowsky)**

LE LOMBARD

Golias 2	**De Bloem van de Herinnering (Lereculey + Le Tendre)**
I.R.$. Team 2	**Wags (Koller + Desberg)**
John Tiffany 1 	**Het Geheim van het Geluk (Panosian + Desberg)** John Tiffany is een van de beste premiejagers ter wereld. Maar dan wordt de jager prooi: er staat een prijs op zijn hoofd.
Jonathan 16	**Zij die Was (Cosey)** In Indië herkent Jonathan op een markt het liedje dat een beo kweelt. Hij koopt de praatvogel en besluit om zijn eigenares op te sporen.

Miss Oktober 2 — **Dode van de Maand (Queireix + Desberg)**
Deel 2 van de seriemoorde-naarsthriller in 3 delen.

De Werelden van Thorgal - Kriss van Valnor 4 — **Bondgenootschappen (De Vita + Sente)**
Kriss kruist het pad van Jolan! De machtshonger van Kriss is groot. Ze wil de heerschappij over álle Vikingen van het Noorden.

MEDUSA

Bowen 2 — **De Man van Overground 9 (Formosa)**

Châteaux Bordeaux 3 — **De Amateur (Espé + Corbeyran)**

Ik, Draak 2 — **Het IJzeren Boek (Gimenez)**

Saria 2 — **De Poort van de Engel (Federici + Dufaux)**

Ys, de Legende 2 — **Wraak (Nenadov + Istin)**

OOG & BLIK / DE BEZIGE BIJ

Door zonder Familie — **(de Jager)**

De Familie Doorzon: De Prutswerk-albums — **(de Jager/Stevenhagen)**

208 pagina's tellende bloemlezing met daarin de beste gags van *De Familie Doorzon*. Ook komt er van de Jager de beeldroman *Door Zonder Familie*. In dit eveneens 208 pagina's tellende album in zwart-wit blikt hij terug op zijn samenwerking met jeugdvriend Stevenhagen met wie hij *De Familie Doorzon* maakte.

De Kraker, de Agent, de Advocaat en de Stad — **(Matches/Kaandorp/Taminau + Aafjes/Van Dijk/Snojink)**
Geschreven door 3 onderzoeksjournalisten en getekend door 3 stripmakers wordt de recente kraakgeschiedenis vanuit 3 perspectieven uitgewerkt.

SAGA UITGAVEN

Bernard Prince integraal 2 — **(Hermann + Greg)**

Cross Fire 2 — **In de Geheime Dienst van Zijne Heiligheid (Chan + Sala)**

Een Griekse Tragedie 1 + 2 — **Twee Zussen + Drie Huwelijken en Twee Begrafenissen (Nicaise + Bartoll)**

Athina raakte op haar veertiende dolverliefd op de Griekse reder Stavros Niarchos. 3 jaar later verlooft ze zich echter met zijn belangrijkste concurrent Aristoteles Onassis. Tina's zuster trouwt dan weer met Tina's eerste liefde Stavros met wie Tina alsnog trouwt na Eugenia's dood!

Hasta la Victoria 4 — **Venceremos! (Casini)**
Laatste deel, nu ook in SC.

STANDAARD UITGEVERIJ

De Avonturen van Urbanus 155 — **De Gedroomde Kans (Linthout m.m.v. de Rie + Urbanus)**

F.C. De Kampioenen 78 — **Dokter Jekyll en Mister Vertongen (Leemans)**

Junior Suske en Wiske: Wintervakantieboek — **(Broeckx)**

Merho, Het Interview — **(Horsten)**
Interviewboek n.a.v. de 65ste verjaardag van Merho.

Suske en Wiske Pocket 35 — **(Studio Vandersteen)**
Met *De Zwarte Zwaan*, *De Witte Uil* en *De Kleine Postruiter*.

STRIP2000

3 Hoog 1 — **1 Bal, 2 Bitches (Driessen)**

3 Hoog verzamelbox deel 1-2-3 — **(Driessen)**

Biebel, de Stroken 2 — **182-363 (Ikke)**

De Ruyter 2 — **Land in Zicht! (Hogenbirk + Roozen)**

Hara Kiwi 9 — **(Lectrr)**

Jodocus de Barbaar 3 — **De Schrik van de Onderzee (van Broekhoven)**

Jodocus de Barbaar verzamelbox deel 1-2-3

Tom Carbon verzamelbox — Hierin passen alle 7 delen.

Trix 2 — **(Gremmen)**

Ype 6 — **XXX (Driessen)**

SYNDIKAAT

De Hel van Niconar — **(Niconar)**

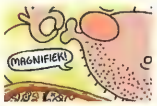

Niconar publiceert wekelijks in P-Magazine een volledig van de pot gerukte pagina met origineel geserveerde humor.

Struikelen — **(Rosseel)**
Debuutstrip van Vlaming Pieter Rosseel.
4 studenten worden enkele maanden voor ze afstuderen, wakker geschud. Ze hebben geen idee wat hen te wachten staat eenmaal ze hun diploma in handen hebben.

UITGEVERIJ L

Agent 327 Dossier 1 — **Dossier Dozijn Min Eén (Lodewijk)**

Ekhö - De Spiegelwereld 1 — **New York (Barbucci + Arleston)**

Huurlingen 3 — **Drakenoog (Deplano + Jarry)**

INTERVIEW GIULIO DE VITA

"IK BEN GEEN KLEIN

ROSINSKI”

De Italiaanse striptekenaar Giulio De Vita (1971) debuteerde op 16-jarige leeftijd als reclametekenaar, werkte later mee aan Italiaanse tekenfilms, videoclips van onder meer Zucchero en Sting en tekende voor de Italiaanse afdeling van Marvel. Op de Belgisch-Franse markt verwierf hij vanaf 2000 bekendheid door zijn deelname aan de conceptreeks *De Tien Geboden*, het drieluik *James Healer* en de sci-fi-reeks *Wisher*. De voorbije drie jaar tekent hij voor *De Werelden van Thorgal* alle albums rond het personage van *Kriss van Valnor*, waarvan binnenkort het vierde album verschijnt.

DOOR **TOM VERMEEREN** EN **GERT BUSSENS**

Hoe ben je bij het project *De Werelden van Thorgal* betrokken geraakt?
Toen het laatste deel van *Wisher* in 2010 verscheen, kreeg ik verschillende voorstellen van uitgevers en scenaristen. Maar geen enkel voorstel kon me echt bekoren. Ik stond op dat moment voor een heel moeilijke beslissing. De reeks *Wisher* was niet meteen het succes geworden dat men ervan verwacht had. Daarom wilde ik voor mijn volgend project zeker geen verkeerde keuze maken. Toen stelde Pôl Scorteccia, de toenmalige verantwoordelijke bij uitgeverij Lombard, me voor om enkele proefplaten te maken voor een nevenreeks van *Thorgal*.

Was je onmiddellijk enthousiast om in dit project te stappen?
(breed glimlachend) Uiteraard! Als ik niet enthousiast ben, begin ik niet aan een project. Strips maken is op mentaal vlak best wel een veeleisend beroep. Daarom vind ik het belangrijk dat je als tekenaar met plezier aan je pagina's kan werken. Je moet affiniteit voelen met het universum en met de personages.

Kan je eens uitleggen hoe je concreet te werk gaat als je het scenario krijgt?
Ik ben altijd bijzonder geboeid geweest door alles wat met film te maken heeft. Dus denk ik ook bij het tekenen vaak in bewegende beelden en in storyboards. Van zodra ik het scenario van Sente ontvang, maak ik dan ook direct mijn storyboard. Ik laat het scenario als een film in mijn hoofd afspelen en die vertaal ik dan naar papier. In deze fase voel ik mezelf het meest creatief. Daarna is het vooral een kwestie van techniek. Mijn schetsen zijn heel beperkt. Ik ga vrij snel over naar het tekenen op de definitieve pagina.

Was het moeilijk om je tekenstijl aan te passen voor *De Werelden van Thorgal?*
(denkt even na) Het was moeilijker om te begrijpen wat ik precies moest aanpassen dan de aanpassing zelf. Ik heb een proefpagina gemaakt waar ik een volledige maand aan heb gewerkt. Ik heb die pagina vier keer hertekend tot ik de juiste stijl te pakken had. Het was voor mij niet meteen duidelijk wat het team rondom mij exact verwachtte. Wilden ze een persoonlijke interpretatie of een soort kloon van Rosinski's manier van tekenen? Na enkele bescheiden eerste pogingen, besefte ik vrij snel dat ik geen kopie kon of wilde maken van Rosinski. Ik was er gewoon niet toe in staat! Ik heb toch enkele aanpassingen gedaan. Zo ben ik beginnen tekenen op een iets kleiner formaat dan ik gewend was. Wat ik vooral heb aangepast, is mijn manier van inkten. Ik koos voor een grillerige manier van inkten. Vooral bij het uitwerken van de decors vond ik het nodig om zo te werken. Ik was gewend om voor mijn hedendaagse reeksen alles heel afgelijnd en gedetailleerd uit te werken. Dat heb ik laten vallen voor *De Werelden van Thorgal*. En dat was niet makkelijk, geloof me.

Hoe belangrijk was de rol van Rosinski in dit leerproces?
Heel belangrijk! Bij het begin van het project was Rosinski een soort van 'kwaliteitscontroleur'. Ik had vooral last met het weergeven van de ongerepte natuur. Ik vergeet nooit hoe Rosinski me op een dag toonde hoe hij een woest woud tekent. Hij nam een blad papier, sloot de ogen en begon kriskras enkele lijnen te tekenen. Op het eerste zicht heel willekeurig en lukraak. Maar toen hij de ogen opende, begon hij het decor wat fijner uit te werken. En zo zag ik hoe je op een heel losse manier een decor kan scheppen. Rosinski stond erop dat het decor er woest moest blijven uitzien. Er waren immers geen tuiniers in die tijd, hé! *(lacht)!* Hij gaf me ook de broodnodige uitleg over het exact positioneren van de tekstballonnen. Daar hechtte hij ook veel belang aan. Nu bestaat zijn rol vooral in het helpen synchroniseren van de verschillende nevenreeksen. Hij heeft me echt gerust gesteld en me veel goede tips gegeven om me los te maken van mijn stilistische automatismen.

Hoe verloopt de samenwerking met scenarist Yves Sente?
Ik kende Yves Sente al een tijd. Hij was immers directeur bij Lombard toen ik met *James Healer* begon. Hij weet als geen ander hoe hij een evenwicht tot stand kan brengen in de samenwerking tussen een scenarist en een tekenaar. We delen ook elkaars visie op de strip. We vinden het allebei belangrijk dat strips vooral leesbaar moeten zijn. Ze moeten de lezer een moment van ontspanning bieden. Strips moeten de lezer niet te veel overladen met superingewikkelde verhaallijnen.

Zijn er nog andere personages waarvan je graag een nevenreeks zou willen tekenen?
Eerlijk gezegd niet. Kriss van Valnor is nu eenmaal heel interessant als karakter. Daarenboven riskeer ik dat ze me de keel zou oversnijden alleen al bij de gedachte dat ik haar zou bedriegen door een reeks rond een ander personage te gaan tekenen *(gulle lach en knipoog)*.

Vind je dat er nog personages zijn die een nevenreeks verdienen?
Dat durf ik eigenlijk niet goed te zeggen. Ik vind het een delicate vraag. Ik kan het mij moeilijk voorstellen dat er nog nevenpersonages zijn die plots de held zouden kunnen spelen. Het zou geforceerd overkomen, denk ik. Voor Kriss van Valnor lag dat anders. Zij ontwikkelde zich in de hoofdreeks al tot een steeds belangrijker wordend nevenpersonage. Er waren nog heel wat pistes uit haar verleden die in de hoofdreeks nauwelijks of niet aan bod waren gekomen.

Surzhenko heeft zelf de cover van deel 2 uit de nevenreeks *Wolvin* gemaakt. Kunnen we ook van jou verwachten dat je binnenkort zelf voor een cover van *Kriss van Valnor* zal instaan?

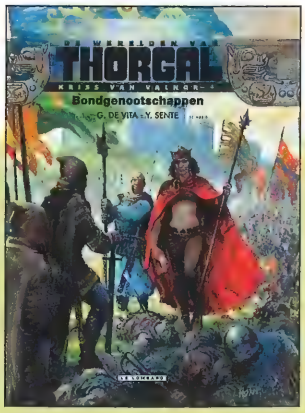

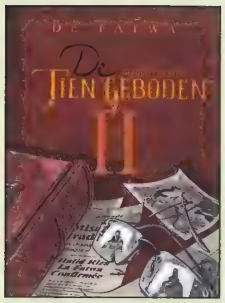

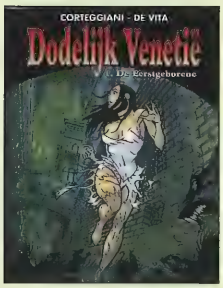

Hoe ben je in de wereld van de strip terechtgekomen?
Ik ben al vroeg beginnen tekenen. Strips maken was een roeping voor mij. Ik heb tekenen altijd als een natuurlijke manier van vertellen bekeken. Ik bekladde mijn schriften en ook die van mijn vrienden. *(lacht)* Op mijn achttiende begon ik professioneel strips te maken. Mijn allereerste volwaardige strip was humoristisch en nogal sterk beïnvloed door mijn liefde voor de avonturen van *Asterix*. Ik heb echter tot mijn 29ste moeten wachten vooraleer ik op de Frans-Belgische markt debuteerde met het album *Dodelijk Venetië*, op scenario van François Cortegianni.

Welke strips las je als kind het liefst?
De eerste strips die ik in handen kreeg waren van Argentijnse en Spaanse oorsprong. Ze verschenen in het tijdschrift *Lanciostory*. Het was daar dat ik kennis maakte met het werk van Alberto Breccia, Hugo Pratt, Gimenez, Altuna, Font, Mandrafina en Bernet. Als adolescent ontdekte ik de Amerikaanse markt met namen als Miller en Gibbons. Vrij snel volgde ook nog de grote Franse en Italiaanse stripauteurs als Moebius, Enki Bilal, Rosinski, Uderzo, Franquin. Tijdloze klassiekers als Caniff, Alex Raymond en Winsor McCay fascineerden me toen ook al enorm.

Welke auteurs lees je momenteel het liefst?
Na mijn debuut op de Frans-Belgische markt in 2000 kwam ik geregeld naar Frankrijk. Daar heb ik het werk ontdekt van Marini, Gibrat, Plessix en Guarnido. Toen was het immers nog niet zo evident dat je in Italië strips kon kopen van Franstalige auteurs. Gelukkig is dat vandaag helemaal anders. Uiteraard is er nu ook het internet om heel snel jong talent te ontdekken. Dat is soms frustrerend maar tegelijk ook heel stimulerend! *(lacht)*

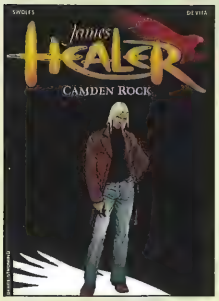

Ik vind dat de covers van Rosinski sterk zijn. Ze hebben iets heel herkenbaar, stralen zoveel persoonlijkheid en kwaliteit uit. Voor de cover van deel 3 deed ik wel enkele covervoorstellen maar ik voelde vrij snel dat ik niet in staat zou zijn om hetzelfde niveau te halen als Rosinski. Hij is dan ook niet voor niets Rosinski, hé *(luide lach)*!

Wie bepaalt er eigenlijk wat er op de cover komt?
Eerst bespreek ik samen met Sente wat wij graag op de cover zouden zien verschijnen. Daarna maak ik een aantal voorbereidende schetsen. Vervolgens worden die schetsen met Lombard en Rosinski besproken. Als het beste voorstel uiteindelijk gekozen is, kan Rosinski aan de slag met het schilderen op doek van de definitieve cover. Alleen maar denken aan de geschilderde covers van Rosinski doet me al kippenvel krijgen. Ik ben keer op keer geïntimideerd door zijn schilderstalent. Vandaar ook dat ik vind dat ik nooit een even geslaagde cover zal kunnen maken als hij. Ik vind het nu al vaak frustrerend dat sommige lezers mijn werk bekritiseren door te zeggen dat ik niet zoals Rosinski teken. *(ietwat geërgerd)* Uiteraard niet! Ik zou dat ook niet kunnen!

Welke van de vier tot nu toe verschenen delen heeft volgens jou de mooiste cover?
Zonder twijfel de cover van deel drie. Ik vind dat de hele set-

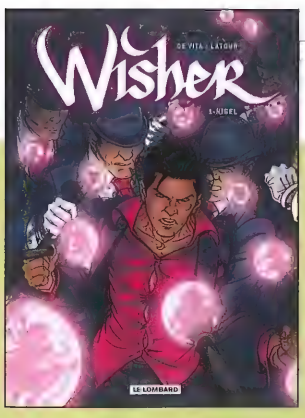

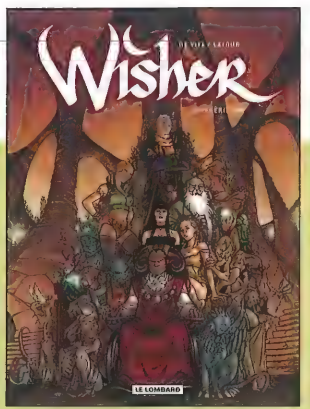

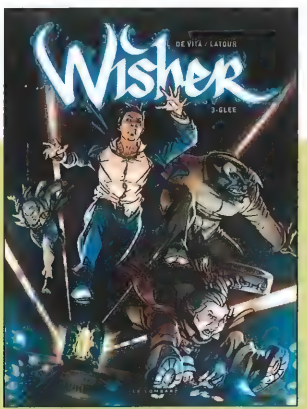

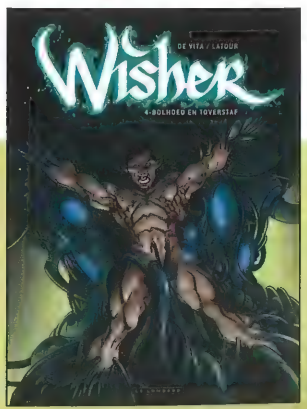

ting klopt. Kriss van Valnor op een troon, die blik in haar ogen. Alles zit goed. Het unieke karakter van Kriss komt heel sterk tot uiting op die afbeelding. Op zich is het misschien een klassieke afbeelding: een koninklijk iemand op een troon maar toch straalt het hier iets magisch uit.

Lag het van bij het eerste contact vast dat jij de tekenaar zou worden van de nevenreeks rond Kriss van Valnor?
Nee. Toen ze mij polsten of ik interesse had om mee te werken aan *De Werelden van Thorgal*, hadden ze nog niet gezegd dat het om de nevenreeks rond Kriss ging. Dat vertelden ze pas toen mijn proefpagina aanvaard werd. Ze wilden eerst zeker zijn dat de job aan mij toevertrouwd kon worden vooraleer me dat nieuws mee te delen. Ik weet dat er andere tekenaars voor mij ook proefplaten hebben gemaakt maar zonder succes. Het scenario van het eerste album was op dat moment nog niet helemaal klaar. Maar Sente was er wel al een hele tijd aan bezig. Het eerste album van zo'n nevenreeks moest dan ook heel stevig op zijn poten staan. Alles werd haarfijn bekeken en gecontroleerd. Er moest immers een soort macrostructuur opgezet worden die het mogelijk zou maken om alle nevenreeksen aan de hoofdreeks te kunnen linken.

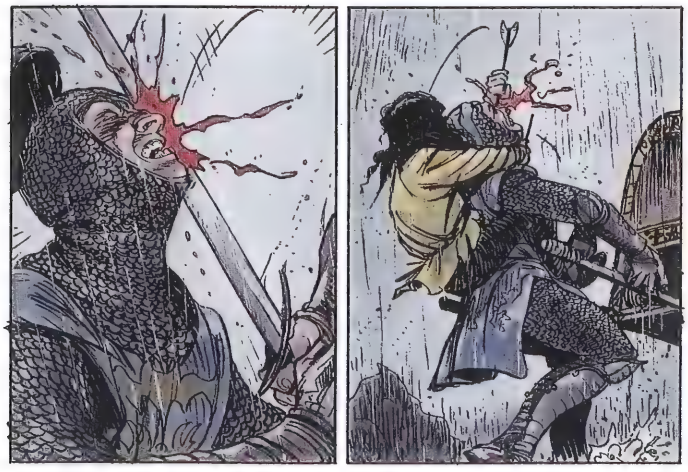

Welke scènes teken jij het liefst?
Oh, dat is heel variabel. Ik hou vooral van scènes die vol emotie zitten. Scènes die me doen vergeten dat ik strips aan het maken ben. Scènes die me doen geloven dat de personages echt bestaan. Dat is alleen maar mogelijk als het scenario geloofwaardig is en losstaat van clichés.

Geef jij suggesties aan inkleurster Graza?
Nee, Graza is een getalenteerd inkleurster met jarenlange ervaring. Ik voel me dan ook niet geroepen om haar tips te geven. Ik laat haar volledig vrij om mijn tekenpagina's te interpreteren. Alleen wanneer het noodzakelijk is vanuit het narratieve standpunt, geef ik enkele aanwijzingen mee. Zo is het soms belangrijk dat bepaalde details een specifieke kleur krijgen. Als dat niet aangegeven is in het scenario, geef ik die info door. Volgens mij is dit de beste manier om een gemeenschappelijk project slaagkansen te geven. Laat elkeen zijn of haar job doen waar hij of zij het beste in is. Dan krijg je sowieso een kwalitatief eindproduct.

Rosinski koos er enkele jaren geleden voor om op een totaal nieuwe manier te werken. Hij werkt nu volledig met een directe inkleuring. Heb jij ook al overwogen om radicaal van werkwijze te veranderen?
Nu is dat nog veel te vroeg voor mij. Ik weet ook niet of ik er wel ooit zal in slagen om rechtstreeks in te kleuren. Ik ben geen kleine Rosinski. Ik zou heel graag zijn talent hebben maar ik ben helemaal anders. Mijn voorgeschiedenis is anders en ik heb ook andere capaciteiten. Ik voel me dan ook niet bijzonder getalenteerd als inkleurder. Ik verkies nog altijd om te tekenen. Dat voelt voor mij nog altijd het meest natuurlijk en spontaan aan. Inkleuren vind ik nogal een technische aangelegenheid. Het kost me veel meer moeite dan tekenen.

In welke stijl voel je je het best in je vel: die van *James Healer, Wisher, Kriss van Valnor* of van nog een ander project?
Eigenlijk voelde ik me het best toen ik meewerkte aan de conceptreeks *De Tien Geboden*. Ik kon hier een unieke mix maken tussen een realistische manier van tekenen en de vrijheid om bij de personages toch wat de karikaturale toer op te gaan. Ja, zelfs een beetje een humoristische tekenstijl. Al kan je moeilijk zeggen dat *De Tien Geboden* om te lachen is *(knipoog)*.

Is er eigenlijk regelmatig contact met de andere tandem Yann-Surzhenko?
Nee, maar de enkele keren dat we elkaar ontmoet hebben, zijn altijd heel aangenaam verlopen. Yann is een uitstekend scenarist, die ik enorm bewonder sinds *De Onnoembaren*. Bij het begin van mijn carrière ben ik bij Yann thuis geweest om hem mijn portfolio te tonen. Hij heeft me keer op keer met open armen ontvangen. En toen ik Surzhenko voor het eerst ontmoette, klikte het meteen tussen ons. We hadden allebei de indruk dat we broers waren! We hebben dan ook zoveel gemeenschappelijk! Niet te geloven!

Wat zijn je projecten in de nabije toekomst?
Momenteel kijk ik niet verder dan *De Werelden van Thorgal*. Er zullen sowieso zes albums verschijnen. Ik werk op dit moment aan het vijfde album. Wat er na het zesde en wellicht laatste album van *Kriss van Valnor* komt, dat zullen we dan wel zien. Ik heb nog heel wat persoonlijke projecten in mijn hoofd zitten. Ik hoop dat ik die in de toekomst ook nog verder kan ontwikkelen.

DOOR DAVID STEENHUYSE • AFBEELDINGEN: © DUPUIS / MARSU PRODUCTIONS

Dit jaar vieren we de 75ste verjaardag van Robbedoes. Over het personage, de stripreeks en de vele tekenaars die zich doorheen driekwarteeuw over Robbedoes hebben ontfermd, schrijven specialisten en liefhebbers boeken vol. Een selectie van de amusantste weetjes, de onbekendste feitjes en de verrassendste trivia presenteren we een jaar lang, in elk nummer van *Brabant Strip Magazine*.

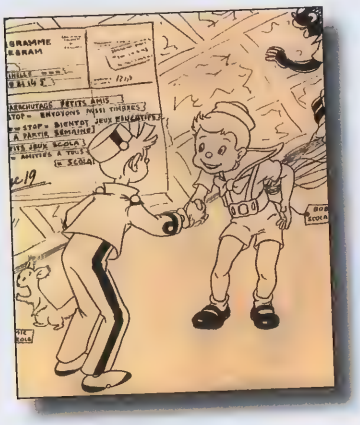

Franquins eerste Robbedoescrisis

André Franquins crisissen in verband met *Robbedoes en Kwabbernoot* zijn legendarisch, maar ze dateren niet alleen van het eind van zijn piccolocarrière. Na *Het Geprefabriceerde Huis* (1946) maakte hij enkele – niet in reguliere albums opgenomen – losse gags en kortverhalen in afwachting van een nieuw, langer verhaal. Daardoor kon hij zich de van Jijé overgenomen personages wat meer eigen maken. Na enkele maanden begon hij te panikeren, hij wist niet meer hoe het verder moest en wilde ermee stoppen. In die periode ontmoette hij opnieuw Jacques Eggermont (1918-1998), een oud-collega van de animatiestudio CBA waar Franquin met Eddy Paape, Peyo en Morris werkte. Eggermont was een begenadigd tekenaar en hij kreeg van Franquin prompt het voorstel om *Robbedoes en Kwabbernoot* over te nemen. Daar had Eggermont wel oren naar, helaas vergaten de twee tekenaars elkaars adresgegevens uit te wisselen. Ze hebben elkaar daarna nooit meer gezien en Franquin heeft dan maar zelf doorgezet dankzij Jijés voorstel om bij hem te komen wonen. Omstreeks 1953-1955 heeft Eggermont nochtans wel degelijk *Robbedoes* getekend. Dat gebeurde in het kader van Scola, een spaarpuntenactie voor *Spirou* naar het voorbeeld van de fameuze Kuifjebons. Scola faalde in zijn commerciële opzet en werd afgevoerd.

1946

ROKENDE ROBBEDOES

We kunnen ons Kwabbernoot haast niet voorstellen zonder zijn pijp, al zag je 'm die niet vaak meer roken na Franquins periode. Robbedoes rookte ook. Eén keer, en zijn leven hing ervan af. Robbedoes is zonder zonde. Vandaag is het geen bon ton meer om fictieve personages te laten roken, zeker als het verhalen betreft voor de jeugd. Dat gold net zo goed in de periode van *Het Schuilhol van het Zeemonster* (1954-1955). Bovendien werd Franquin kritischer wat het gebruik van snelle wagens en tabak aanging. Zelf rookte hij jarenlang sigaretten en lurkte aan een pijp. Later ging hij steeds meer tekeer tegen roken. Op de wekelijkse hoofding van *Le Trombone Illustré*, een bijlage van het Franstalige *Spirou* in 1977, kwam een verstokte roker voor die Franquin na verloop van een aantal weken liet sterven. Maar wanneer Robbedoes tegenover John Helena alias De Moeraal komt te zitten in diens onderzeese schuilhol weigert hij een aangeboden sigaret, de 'laatste sigaret van de terdoodveroordeelde', niet. Hij denkt er tijd mee te kunnen winnen en overziet zijn kansen om Helena uit te schakelen. Navraag bij verschillende personen gaf Franquin geen uitsluitsel over de mogelijkheid tot roken in een ruimte met samengeperste lucht. Zelf dacht hij van wel, maar hij speelde toch op veilig door Robbedoes al na één prent de sigaret uit zijn mond te laten halen. Robbedoes' eerste en laatste sigaret in de stripreeks duurde niet langer dan één trekje. Nu gaan we echter voorbij aan het verleden van Robbedoes vóór de periode van Franquin. In Rob-Vels verhalen rookte Robbedoes al eens een sigaar wanneer het hem voor de wind ging. Op de cover van de allereerste verzamelbundel van weekblaadjes van *Spirou* zien we Robbedoes hangend aan een ballon en met een ferme sigaar in de mond. De combinatie van beide elementen kent een groot risico, maar kom, deze bundel dateert van 1938. De coverafbeelding werd ook gebruikt voor de tweede verzamelbundel van het weekblad *Robbedoes*.

ROBBEDOESJE, JE EERSTE SIGARET, KON WEL EENS DE LAATSTE ZIJN!
KENT U DE MOERAAL? DAT IS EEN LANGWERPIGE VIS, MET TANDEN... HIJ LEEFT IN ROTSHOLEN EN VALT NOOIT EEN DUIKER AAN!...

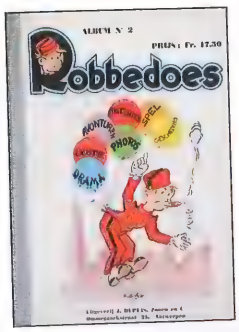

TORA TORAPA NAAR EEN IDEE VAN FRANQUIN

Na *Hommeles in Rommelgem* (1967-1968) was het nog steeds de bedoeling dat André Franquin met de reeks doorging. Hij had al vage plannen voor een volgend verhaal. Als decor koos Franquin voor een eiland in de Stille Oceaan met een oerwoud. Het eiland zou Touhapeete heten, letterlijk te vertalen als "alles is verknald, ontploft". In dat bos leefden boommensjes waarvoor Franquin heel wat schetsen tekende. Hij heeft er zich enorm mee geamuseerd. Deze tekeningen gooide hij daarna ergens weg om ze nooit meer terug te vinden. In het woud zou ook een gangster met zijn bende in ballingschap leven. Hij was schatrijk, maar verveelde zich dood. Hij zou Zwendel laten ontvoeren waarna Robbedoes en Kwabbernoot erachteraan gaan. Er kwam ook nog een uiterst vooruitstrevende radar in voor waarmee de graaf van Rommelgem de vogeltrek wou bestuderen. Hij kon een zendertje vanop afstand in een vogel schieten en het dier dan op zijn scherm volgen. Zwendel, die opnieuw de *dark side* zou kiezen, zou ook zo'n zendertje ingeplant krijgen en zo konden ze hem volgen tot op het eiland. Vandaar dat er op de cover van *Hommeles in Rommelgem* een radarinstallatie voorkomt die in het gelijknamige verhaal niet te zien is of verklaard wordt. Het was al een voorbereiding op dit nooit getekende avontuur. Hoewel, "nooit"... Franquin vertelde zijn ideeën aan Jean-Claude Fournier, zijn directe opvolger, zonder hem te verplichten er wat mee te doen. Fournier had er wel oren naar. Het is dan ook enigszins correct te stellen dat *Tora Torapa* (1972-1973) gebaseerd is op een voorstel van Franquin... Op dat eiland dat Franquin bedacht zou een affreus vrouwmens trouwens verliefd worden op Kwabbernoot. Ook hier zou Fournier op verder borduren, al kunnen we Ororea moeilijk affreus noemen en verliefd op Kwabbernoot was ze nu ook weer niet.

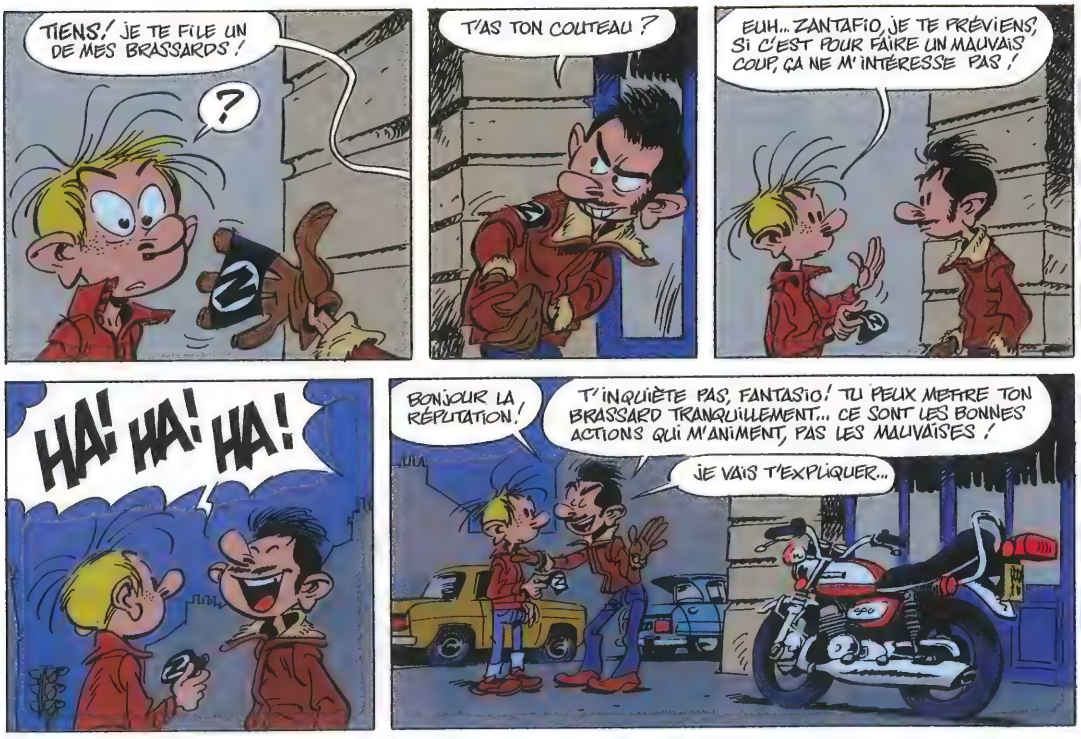
TIENS! JE TE FILE UN DE MES BRASSARDS !
?
T'AS TON COUTEAU ?
EUH... ZANTAFIO, JE TE PRÉVIENS, SI C'EST POUR FAIRE UN MAUVAIS COUP, ÇA NE M'INTÉRESSE PAS !
HA! HA! HA!
BONJOUR LA RÉPUTATION !
T'INQUIÈTE PAS, FANTASIO ! TU PEUX METTRE TON BRASSARD TRANQUILLEMENT... CE SONT LES BONNES ACTIONS QUI M'ANIMENT, PAS LES MAUVAISES !
JE VAIS T'EXPLIQUER...

KWABBERNOOTS JEUGD

La Jeunesse Héroïque de Fantasio (*De Heroïsche Jeugd van Kwabbernoot*) is de verzamelnaam voor kortverhalen waarvan er in 2011 en 2012 een drietal van verschenen in *Spirou*. Die zijn van de hand van Fabrice Tarrin, de tekenaar van het one-shot *Het Graf van de Rommelgems* uit 2007. Hij portretteerde effectief een jongere Kwabbernoot en zijn stoute neef Wiebeling die toen al een lastpak was. Ook zijn vader, zwangere (!) moeder en grootouders kwamen erin voor. Dit is geen kolder- en kleuterversie met veel pipikakahumor à la *De Kleine Robbe*, maar wel een komische avonturenserie met enkele twists die van belang blijken voor de huidige reeks. In 2012 was er nog sprake van dat Tarrin een eerste lang avontuur zou maken, maar sindsdien bleef het windstil.

ZWARTE LIJST

1978

Bedreigingen, verwijten en een vermelding op een zwarte lijst vielen Fournier te beurt door het verhaal *De Doodsman* (1976). Maar het personage van de Doodsman werd ook het symbool van de antinucleaire beweging in Bretagne. De Bre-toenen haalden er nog hun slag mee thuis ook. Met *De Doodsman* begaf Fournier zich op gevaarlijk politiek terrein, toch voor een strippersonage voor de jeugd. Tijdens de publicatie kreeg hij een anoniem telefoontje waarin een man hem verweet de geest van jonge lezers te verkrachten. Bij deze beschuldiging hoorde ook een bedreiging aan het adres van zijn kinderen met de details van de school waarheen ze gaan. In 1978 verscheen het verhaal in album in het Nederlands, het Frans, nog enkele talen waarin de stripreeks liep, en voor het eerst ook in het Bretoens. Datzelfde jaar was Plogoff gekozen als locatie voor een tweede kerncentrale in Frankrijk. Bretagne mobiliseerde zich en ging massaal de straat op om te demonstreren. Op het hoogtepunt schreeuwden tussen de honderdduizend en honderdvijftigduizend demonstranten hun ongenoegen uit. Door de expliciete antihouding van de Doodsman in Fourniers strip werd het personage uitgeroepen tot een symbool voor de demonstraties. Op plakkaten stond zijn beeltenis en dat gebeurde in veelvoud. Fournier gaf er de toestemming voor, maar hij had niet verwacht zijn creatie te zien passeren met een hoogte van drie meter. Ook in televisie-uitzendingen vielen de plakkaten op. Het gekke is dat de tekenaar door de directie van de kerncentrale in Yeun Elliz was uitgenodigd om er zijn strip te komen signeren. Een verantwoordelijke ontdekte kort voor zijn komst dat Fourniers naam op een zwarte lijst stond, die hem de toegang tot gelijk welke kerncentrale verbood. Er werd uitgeweken naar het gemeentehuis van Brennilis, nabij Yeun Ellez, maar toen de burgemeester het album las, sommeerde hij Fournier om op te krassen. In allerijl werd er uit een garage een caravan gehaald die aan de ingang van de kerncentrale werd geparkeerd. Daar ging de signeersessie door. Ondertussen had de pers lucht gekregen van de gang van zaken. Radiozenders, een regionale poot van televisiezender FR3 en kranten waren er ook bij, maar niet zozeer om een album te laten signeren. In mei 1981 haalden de Bretoenen hun slag thuis. François Mitterand werd verkozen als president en de nieuwe regering veegde de plannen voor een tweede kerncentrale in Bretagne van tafel. In 1985 werd ook de kerncentrale van Brennilis, die dus voorkomt in *De Doodsman*, gesloten onder druk van een paar (bom)aanslagen door een terroristische groepering. Het was de eerste ontmanteling van een kerncentrale in de geschiedenis en dat werd opgezet als een proefproject voor de toekomstige afbraak van andere kerncentrales.

2009

"EEN GEVOEL VAN ANTISEMITISME"

Na de verschijning van het one-shot *Piccolo in Veldgroen* (2009) ontstond er een polemiek met Joann Sfar als grootste criticaster. De Joodse strip- en filmmaker verweet scenarist Yann antisemitisme. Sfar erkende het talent en de beoogde subversiviteit van Yann, maar hij vond dat het beeld van de nazi's sinds de films van *Indiana Jones* gedegradeerd was tot een onschadelijk cliché. Op een blog nodigde hij de lezers uit om het album van Yann ook ernstig te nemen, wat hij zelf deed door zowel Yanns als Émile Bravo's album *Het Dagboek van een Fantast* (2008) te analyseren en met elkaar te vergelijken. Voor Yann is hij vernietigend in zijn bewoordingen om uiteindelijk te komen bij een "gevoel van antisemitisme". De scène met de ontmoeting tussen Robbedoes en het joodse meisje Audrey, die Robbedoes wil kussen, vond Sfar getuigen van een karikaturaal beeld van de vrouw, de liefde, Joden, de deportatie en het ontluiken van gevoelens. Sfar hield zijn blogbericht op een weergave van zijn mening en was niet van plan om verdere stappen te ondernemen.

ROBBEDOES! WACHT! IK WOU JE EEN GUNST VRAGEN!
IK HEB NOG NOOIT 'N JONGEN GEKUST... MAG IK?
EH... LUISTER, IK... HMM!
OH NEE! EN IK BEN?
DAG, ROBBEDOES, SUCCES, HÈ!
BOEM! BOEM!
TWEE REE-BRUINE OGEN DIE KIJKEN DE KAMER AAN... MIJN HART DEED BOEM
29

BS UITGELEZEN

ASTERIX IN SCHOTLAND

PAGINA 66

BELGIË À LA MAO

Heb je die oude vrouw gezien, daar ? Ze kijkt me de hele tijd aan...
STOP
Zeg eens, kleintje, heeft het einde van België je niets geleerd ?... De Vlaamse extremisten hebben hun rotzooi verspreid en jij, met je neonazistische band, je herhaalt dezelfde domheden in Wallonië !... Dat is schokkend !
Mevrouw, u vergist zich ! De Wilde Dieren van Hesbaye zijn een jeugdbeweging die morele waarden als delen of vriendschap voorstaat.
Wel wel !

Na vele jaren van aanslepende politieke crisis wordt België dan toch opgesplitst in twee deelstaten. De Democratische Republiek Wallonië wordt voortaan geleid door president-kapitein Fancis Delcominette. Namen is de hoofdstad geworden. 'Captain' Delcominette bouwt een bestuur uit gebaseerd op de Chinese methodes van de beroemde Mao Zedong. Hij bewondert Mao vooral voor het succesverhaal van zijn culturele revolutie in China. Net als het Parijse Louvre of de National Gallery in Londen, droomt Delcominette ook van een cultureel pronkstuk in Namen. Daarom wil hij er alles aan doen om het gebalsemde lichaam van Mao naar Wallonië te krijgen. Dat zou dan meteen het eerste topstuk worden van zijn 'levend museum'.

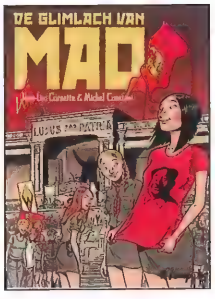

Onder dit hervormde politieke landschap groeit de 16-jarige Ludmilla op. Ludmilla is Belgische met Vietnamese roots en ze dweept met het ideeëngoed van de nieuwe president. Ze is zelf lid van de Wilde Dieren van Hesbaye, een scoutsvereniging die als een soort buurtpolitie optreedt. Op een dag wordt ze verwond door Antoine, een jongen die qua opvattingen lijnrecht tegenover Ludmilla staat. Antoine ontmoet in een centrum voor heropvoeding Franck, de derde hoofdrolspeler in dit verhaal. Franck is de vermoedelijke moordenaar van een jonge scout. Tussen deze drie jongeren ontspint zich een spannende intrige. Uiteraard is dit album een aanklacht tegen de toenemende spanningen in België. De laatste jaren gaan meer en meer stemmen op om België op te splitsen. Wat de mogelijke gevolgen hiervan zouden kunnen zijn, schotelen scenarist Cornette en tekenaar Constant ons voor. Het ziet er allemaal niet rooskleurig uit. Extreemrechtse invloeden steken vrij snel de kop op. Al wil dit verhaal geen pure politieke boodschap uitdragen. Het is eerder een misdaadverhaal in een vreemde politieke context. Het geheel levert een toch wel vreemd album op. Je weet als lezer niet goed wat je ervan moet denken. Het verhaal zet in ieder geval aan tot denken. En dat is op zich al een verdienste. (TV)

De glimlach van Mao
Tekst/tekeningen: Cornette/Constant
Futuropolis, 70 blz., Sc: 9,95 euro

De ontvoering van Guinevere

Carmelide wordt aangevallen door de schepen van een geheimzinnig vijandelijk volk dat afkomstig is uit de noordelijke zeeën. Het vreemde beschilderde volk aarzelt niet om koningin Guinevere te ontvoeren en druk uit te oefenen op het rijk van Logres. De vraag is of Leodogan de aangeboden hulp van Kaamelott zal aanvaarden? Leodogan is immers nogal eigenzinnig en wil kost wat kost bewijzen dat hij op militair vlak zijn eigen boontje kan doppen. Ik blijf deze reeks volgen. Als bewonderaar van het tekenwerk van de Vlaamse stripauteur Steven Dupré ben ik immers nog nooit ontgoocheld geweest. Ook nu valt er op de tekeningen niets af te dingen. Het scenario van Astier daarentegen viel wel tegen. Ik miste vooral de humor die toch o zo typerend is voor *Kaamelott*. Veel gekibbel, veel gevechten maar de spitsvondige dialogen en situatiehumor moest ik deze keer wel heel ver gaan zoeken. Jammer. (TV)

Kaamelott n° 7: Tegenaanval op Carmelide
Tekst/tekeningen: Astier/Dupré
Casterman, 48 blz., SC: 7,95 euro

EEN LEVEN IN DIENST VAN DE SPORT

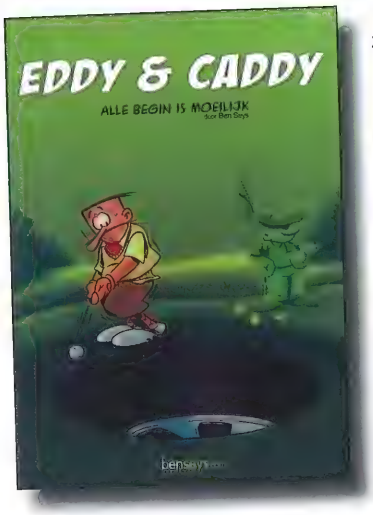

Van een opvallende cover gesproken! Giftgroen met op de voorgrond een enorme krater. Rond deze krater een zenuwachtige golfer en een ietwat ongeduldige Caddy. Zijn we hier getuige van een ons onbekende natuurramp of van een pas tot ontploffing gekomen kernreactor? Het antwoord luid volmondig nee. Alhoewel! Daar waar het edele golfspel een gestrest persoon schijnbaar tot rust laat komen, heeft het golfen op Eddy een uitwerking als een rode lap bij een stier. Zijn stress loopt op tot ongekende hoogten, zijn temperatuur loopt gevaarlijk op. Het infarct gluurt om het hoekje. En het kan nog erger. Hij stapelt de ene na de andere blunder op. Tovert af en toe de perfect gemaaide grasmat om in een waar slagveld, wat Eddy uiteraard niet in dank afgenomen wordt. Waarom Eddy en zijn onafscheidelijke caddie het niet opgeven begrijpt geen zinnig mens. Bij beide individuen zou het golfen pure routine moeten zijn. Al meer dan tien jaar duikt dit illustere duo namelijk op in bladen als: *WG Magazine*, *Play Golf*, *Top Golf* en *Golf Vlaanderen Magazine*. Helaas ondanks meer dan tien jaar doorgedreven training wil het Eddy niet lukken. Over het hoe en waarom kunnen we kort zijn. Eddy heeft het gewoon niet, zelfs de toekomst biedt geen uitzicht op ook maar enige verbetering. Ondanks de wijze, en de waarheid soms wat geweld aandoende raad van zijn caddie blijft hij halsstarrig opnieuw en opnieuw proberen. Bijna tot in het oneindige. Dit perfect elkaar aanvullende duo wordt in beeld en in gag gegoten door Ben Seys (www.benseys.com), met wie we reeds kennis maakten in P@per(nummer 1,16 & 20). Inderdaad dat andere blad van Brabant Strip. Ben weet zijn figuurtjes mooi uit te werken. Ze zijn levendig, beweeglijk, tonen diverse gezichtsuitdrukkingen, ze lijken als het ware uit hun kader te barsten. Het lijkt wel pure slapstick. Wie weet zien we Eddy en Caddy ooit als animatie? (WG)

Hole 01: Eddy & Caddy:
Alle begin is moeilijk
Tekst/tekeningen: Ben Seys
Ben Seys uitgaven, 46 blz, sc
Prijs: 6,95 euro
Verdeling: Pinceel
(Vanaf oktober) verkrijgbaar in de betere stripzaak en op stripbeurzen bij stand Brabantstrip
Bestellen kan ook rechtstreeks via: ben@benseys.com

Spetterende finale

Scenarist Dorison breit een spannend slot aan dit piratenepos dat losjes gebaseerd is op het beroemde *Schatteneiland*. Long John Silver, de hoogzwangere Vivian, dokter Livesey en de andere schipbreukelingen bereiken het eindpunt van hun reis: de mythische stad Guyanacapac. Eindelijk zullen ze de Incaschat met hun eigen ogen zien. Toch wacht hen nog een onverwachte valstrik met grote gevolgen en er is ook nog een weerzien met enkele oude bekenden. Niets dan lof over deze reeks. Dit laatste album ontgoochelt geenszins. De grauwe, lugubere sfeer van het verhaal wordt op magistrale wijze op papier gezet door Lauffray. Pluspunt is ook dat het verhaal niet nodeloos wordt gerekt. Een spannend verhaal van begin tot eind, mooi afgerond in vier albums. Wat kan een stripliefhebber nog meer wensen?

Long John Silver n° 4 : Guyanacapac
Tekst/tekeningen: Dorison/Lauffray
Dargaud, 56 blz., HC:14,95

In de ban van een geest

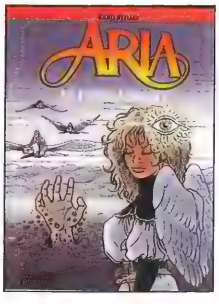

Sedert enkele nachten heeft Aria nachtmerries. Ze vermoedt dat de urn die haar grootvader uit Astrakale heeft meegebracht de oorzaak is van haar slaapprobleem. In de urn zit een vreemde geest opgesloten: de vogel-god Belgral. Jaren geleden werd het dier verast maar nu vindt hij het de hoogste tijd om naar zijn geboorteland teruggebracht te worden. Aria kan niet anders dan ingaan op de vraag van de geest want hij drijft haar compleet tot waanzin elke keer ze in slaap valt. Om de urn terug te brengen naar Astrakale moet ze een zee over. Ze wordt daarbij geholpen door Winderiks, fabelachtige vliegende dieren die zich heel snel kunnen verplaatsen. Ook nu weer biedt dit nieuwe album het vertrouwde recept van actie, avontuur en veel feministische uitspraken van de blonde heldin. Ze gaat ook nu fel te keer tegen allerlei vooroordelen als de mannelijke dominatie. Vernieuwend is het allemaal niet maar Weyland blijft met zorg zijn verhalen op papier zetten. De decors zijn heel feeërieke en ook nu zijn er weer heel wat intrigerende dieren te bespeuren. (TV)

Aria n° 35: De feniks verrijst
Tekst/tekeningen: Weyland
Dupuis, 48 blz., SC: 7,50 euro

WAT ALS JE JE MOEDER VERVLOEKT?

In dit intrigerende eerste deel maken we kennis met zes vijftienjarige meiden uit dezelfde school: de eenarmige Beatriz, computernerd Anggun, Harry Potter-adapt Marie, de zwarte Toronto, de tabaksverslaafde Valentine en de Aziatische Kom Piu. Ze hebben een ding gemeenschappelijk: ze groeien allen op in een gezin zonder vader en hebben een vertroebelde relatie met hun moeder. Daarom richten ze een bondgenootschap op. Hun clublokaal is de verlaten schoolkapel. Op een dag komen de meiden al surfend op een mysterieuze 'wreeksite' terecht, waar je iemand kan inhuren om straffen op maat te voltrekken. De meiden zien niet meteen de mogelijke gevolgen van hun actie en tikken passende straffen in voor de moeder van Valentine. Wat als een spel begint, groeit heel snel uit tot een ware nachtmerrie als de straffen ook effectief worden uitgevoerd. Het wordt dan ook een race tegen de klok om hun moeders te beschermen tegen de geheimzinnige wrekers met clownmasker. Laat je vooral niet misleiden door de karikaturale tekenstijl van Ers en Borecki. *Moederkillers* is geen kinderstrip. Tot ongeveer halverwege heeft het veel weg van een meidenstrip maar de sfeer slaat helemaal om als de wreker opduikt. Tieners die gek zijn op films als *Scream* en *I know what you did last summer* zullen smullen van dit album. Veelschrijver Zidrou ontgoochelt ook nu niet. De man is de voorbije jaren op een hoog niveau de meest diverse scenario's aan het bedenken. Reeksje om in de gaten te houden. Deel twee is eind augustus verschenen. (TV)

Moederkillers n° 1: Castigo
Tekst/tekeningen: Zidrou/Ers & Borecki
Dupuis, 48 blz., SC: 7,50 euro

Alex op zoek naar Alexander

Rome staat aan de rand van een burgeroorlog tussen Pompeius en zijn aartsrivaal Caesar. Julius Caesar is net als overwinnaar teruggekeerd uit de provincie Gallië. De veroveringshonger van Caesar is daarmee nog niet gestild. Hij voelt zich aangetrokken door het oosten. Hij stuurt Alex op een geheime missie om de beroemde magische ring van Alexander de Grote, het zogenaamde 'Zegel van de Leeuw', te zoeken. Geen evidente opdracht want niemand weet wat er met het stoffelijk overschot van Alexander de Grote is gebeurd. Samen met zijn goede vriend Enak en de mysterieuze gids Asham trekt Alex richting Levant. Na het afhaken van Christophe Simon als hoofdtekenaar van *Alex* werken momenteel afwisselend twee tekenaars aan deze serie: Marco Venanzi en Marc Jailloux. Over het tekenwerk van Venanzi liet ik me eerder al positief uit. Tekenaar Jailloux heeft daarentegen nog heel wat te leren. Je ziet heel vaak dat hij nog zoekende is naar de exacte tekenstijl die je mag verwachten van een tekenaar uit de 'stal' van Jacques Martin. De decors, profieltekeningen en close-ups van de personages zijn geslaagd. Het loopt vooral mis wanneer Jailloux personages van kop tot teen tekent. De verhoudingen tussen de armen en benen kloppen vaak totaal niet. Zo krijgen sommige personages vaak het uiterlijk van kleine kinderen. Het verhaal zelf is ook niet bijster origineel. Toegegeven, Alexander de Grote is en blijft een historisch personage dat tot de verbeelding blijft spreken. Eerder verschenen al twee andere albums rond Alexander de Grote in het universum van *Alex*. Dus kan een mens zich afvragen of dit verhaal nu nog echt nodig was. Ik vond het ook storend dat er op bladzijde 38 en 47 nog Franse woorden in de tekstballonnetjes stonden die de vertaler had vergeten weg te halen. (TV)

Alex n° 32: De laatste verovering
Tekst/tekeningen: Martin & Ranouil/Jailloux
Casterman, 48 blz., SC: 6,95 euro

BROOD EN SPELEN

Met dit negende album begint de succestandem Dufaux en Delaby aan de derde cyclus van hun Romeinse epos *Murena*. Op het einde van het vorige album waren we getuige van de grote brand in Rome. Keizer Nero vreest dat hij als de verantwoordelijke voor de brand zal worden bekeken en zoekt dan maar een zwart schaap. Hij vindt die slachtofferrol in de joodse bevolking en de clandestiene eerste christengemeenschappen. We krijgen dan ook een mix voorgeschoteld van intrige, bloederige gladiatorengevechten en folteringen. Voor mij blijft dit de beste reeks van Dufaux.

LIEFDE EN OORLOG

Billy Summer verloor op jonge leeftijd zijn ouders en zus bij een hevige woningbrand. Zijn oma Martha bekommerde zich over hem en doorheen de jaren bouwden ze een goede band op. Martha is niet naar de afscheidsplechtigheid van haar man kunnen gaan, die zestig jaar eerder aan het front in Korea is gesneuveld. Daarom vraagt ze Billy om af te reizen naar het verre Korea. Billy ziet die reis wel zitten al was het maar om zijn privéproblemen met zijn geliefde Emily even te laten rusten. Tijdens de reis ontdekt Billy echter dat zijn grootvader nooit overleden is. De man vertelt hem dat Martha hem had bedrogen met een andere man. Hij heeft die vernedering nooit kunnen plaatsen. Tijdens de oorlog voelde hij zich enerzijds te laf om te sterven en anderzijds te laf om Martha opnieuw onder ogen te komen en toe te geven dat hij van haar overspel op de hoogte was. Hij besloot dan maar de oorlog te ontvluchten en vond een nieuwe liefde in de mooie Koreaanse Mai. Je voelt het al. De oorlog tussen Noord- en Zuid-Korea is enkel maar een decor waarin dit familiedrama en deze complexe liefdesgeschiedenis zich afspelen. Grenson is voor het eerst zowel scenarist als tekenaar. Een duobaan die hem bijzonder goed ligt. Dromerige, emotionele passages met veel close-ups worden afgewisseld met harde oorlogstaferelen. Alles knap gedoseerd en boeiend verteld. Voor mij een van de beste albums in de auteurscollectie *Getekend*. (TV)

Geen weg terug
Tekst/tekeningen: Grenson
Le Lombard, 184 blz., HC: 29,95 euro

GEWOONTEAANKOOP MET DAT IETSJE MEER

De gagreeksen van veelschrijver Cauvin lijden de laatste jaren onder een gebrek aan creativiteit. Vooral bij *Agent 212* en *Vrouwen in 't wit* is dat wel heel opvallend. Dit is in mindere mate het geval voor de albums van *De Psy*. Het is en blijft een jaarlijks aangenaam terugzien met de praktijk van Anton Medard en de vreemde patiënten op zijn bank. Ook in dit alweer negentiende album komen de meest uiteenlopende klachten voorbij. Zo is er een patiënt die niet meer in staat is om te lachen. Anton moet ook een zwaargewonde stierenvechter uit de nood helpen. Verder zijn er patiënten met wel heel vreemde waanvoorstellingen. Zo is er iemand die denkt dat hij een fruitboom is en een ander beeldt zich in een vuurspuwende draak te zijn. Twee vrouwen vormen een opvallend rode draad. Poetsvrouw Yvonne eist meer dan een bijrol op door zelf in de huid van psy te kruipen. En dan is er nog de moeder van Anton die op creatieve wijze blijft tonen dat Anton veel te weinig tijd voor haar maakt. Bulderen van het lachen zal je met dit album niet doen. Maar ik vind het nog steeds de moeite waard, al was het maar voor de tekenstijl van Bédu die op een hoog niveau blijft. (TV)

De Psy n° 19: M'n stoppen slaan door
Tekst/tekeningen: Cauvin/Bédu
Dupuis, 48 blz., SC: 6,95 euro

Tekenaar Delaby bevestigt eens te meer zijn uitzonderlijk talent als realistisch tekenaar. Hij slaagt er als een van de weinigen in het genre in om al zijn personages en decors een typisch karakter en eigen sfeer mee te geven. Dat men niet vies is van wat erotische scènes, was al langer bekend. In dit deel is het erotische gehalte wel heel opvallend aanwezig. Voor de gewone versie is de meest gewaagde scène weggelaten. In november komt daarom een gelimiteerde gekartonneerde versie van dit album met een andere cover, enkele aangepaste pagina's en een dossier over de seksbeleving in het oude Rome. Iets zegt me dat deze versie snel uitverkocht zal zijn. Het oude Rome is nog nooit zo 'sexy' geweest. (TV)

Murena n° 9 : Doornen
Tekst/ tekeningen: Dufaux/Delaby
Dargaud, 56 blz., SC: 7,50 euro

ASTERIX IN SCHOTLAND

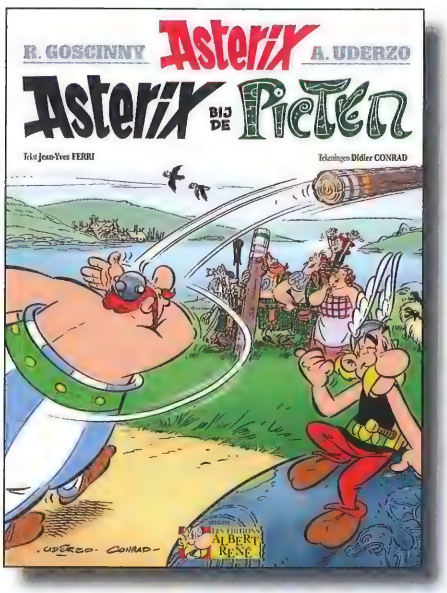

Een nieuw album van *Asterix*. Het is en blijft een evenement dat met veel toeters en bellen gepaard gaat. Het is al van 2005 geleden dat er nog een volledig nieuw album in de rekken lag. Voor het 35ste album is de aandacht in de pers nog groter dan anders. De strip werd gemaakt door een volledig nieuw duo: scenarist Jean-Yves Ferri en tekenaar Didier Conrad. Het brengt ons naar de stam van de Picten in Schotland. Bij de doortocht van Ferri en Conrad in Brussel mocht *Brabant Strip Magazine* uiteraard ook niet ontbreken. We kregen tien minuten om de heren enkele vragen te stellen.

DOOR **TOM VERMEEREN** EN **GERT BUSSENS**

Hoe zwaar was de druk om een monument als Albert Uderzo op te volgen?

Conrad: Het maken van dit album heeft me letterlijk bloed, zweet en tranen gekost. Ik moest mijn volledige levensritme omgooien. Ik ben ook fel vermagerd en het aantal uren slaap dat ik gewend was, moest fel omlaag om alle deadlines te halen. Inmiddels is er wel al weer wat gewicht bijgekomen, hoor! *(lacht)* Ik geef toe dat ik het zeker zou hebben opgegeven indien Uderzo niet achter mij stond. Ik moest meermaals platen hertekenen maar hij bleef mij steunen en zo heb ik dan ook doorgezet.

Ferri: Toen uitgeverij Albert-René me contacteerde in 2010, had ik nog geen idee dat ze aan mij dachten om een scenario voor de nieuwste *Asterix* te bedenken. Achteraf pas besefte ik dat er nog een achttal andere scenaristen een voorstel had ingediend. Onze

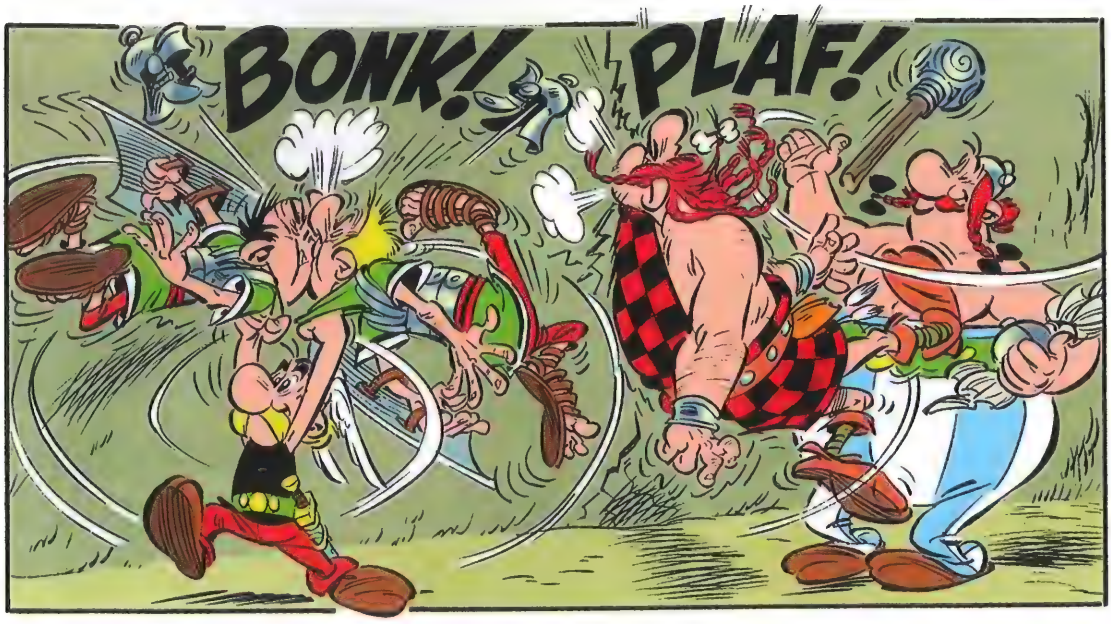

namen werden zorgvuldig verwijderd op de ingediende voorstellen en het zijn Albert Uderzo en Anne Goscinny (*dochter van de in 1977 overleden scenarist René Goscinny, nvdr.*) die uiteindelijk de eindbeslissing hebben genomen.

Welk deel van het werk kostte jullie het meest moeite?
Conrad: Ik had vooral het belang van het inkten onderschat. Ik was niet echt gewend om heel netjes te inkten en gebruikte dan ook zo goed als altijd penselen bij het inkten. Dat gaf *schwung* aan mijn tekeningen. Maar voor *Asterix* heb ik toch moeten zoeken naar een nieuwe manier van inkten. Ik wist dat Uderzo heel lang zelf geïnkt heeft. Pas toen hij problemen kreeg met zijn hand, gaf hij die job door aan Frédéric Mébarki. Ik heb bewust oudere albums ter hand genomen waarvan ik vond dat Uderzo op het hoogtepunt van zijn kunnen stond zowel op vlak van personages als inkten. Het is die stijl die ik mezelf eigen heb proberen te maken. *Asterix* mogen tekenen is dan ook een hele eer voor mij. Ik vond het niet meer dan normaal dat ik alles uit mezelf heb gehaald om te slagen. Ik herinner me dat ik bij de eerste ontmoeting met Uderzo als een stripfan op de drempel stond. Ik had zelfs een album uit mijn eigen verzameling bij om te laten signeren! *(brede lach)*
Ferri: De manier van vertellen van een verhaal is toch wel iets dat bij een *Asterix*-album vrij uniek is. Het vertrekpunt is heel vaak een klein incident met grote gevolgen. Een bepaalde gebeurtenis zorgt ervoor dat Asterix en zijn vrienden hun vertrouwde dorpje moeten verlaten om nieuwe horizonten te verkennen. De psychologie van de hoofdpersonages is ook belangrijk. Uiteraard moest ik me ook houden aan het laten opduiken van vaste waarden als de Romeinen en de piraten. Het meest last had ik met het humoristische van het verhaal. De klassieke woordgrapjes, de namen met dubbele betekenissen… Dat hoort bij een *Asterix*. Voor een klasse-scenarist als René Goscinny ging dat spontaan. Ik voel me vaak tekenaar als ik scenario's schrijf. Dat is toch wel een wezenlijk verschil. We hadden afgesproken dat Uderzo elk hoofdstuk zou nalezen. En ik moet toegeven dat ik niet veel zaken hebben moeten aanpassen. Didier (Conrad, nvdr.) moest veel meer aanpassingen doen. *(veelbetekenende knipoog)*

Wanneer is het idee voor de cover ontstaan?
Conrad: Oh, dat was een zware bevalling. Er waren een zestal verschillende versies. De definitieve cover is getekend door zowel Uderzo als mezelf. Uderzo heeft als een soort van laatste eerbetoon Obelix zelf getekend.

Wordt het volgende *Asterix*-album ook door jullie gemaakt?
Ferri: Oei… daarover spreken is momenteel nog lang niet aan de orde. We zijn al heel blij dat we dit verhaal hebben mogen en kunnen maken. Uiteindelijk zijn ook wij niet diegenen die zul-

len bepalen of wij aan het roer blijven staan. Nu zijn we volop bezig aan onze promotietoer. Ook dat is wennen voor ons. Nu pas voelen we dat *Asterix* een enorm succes is. Het album verschijnt deze maand in 23 talen en in het Frans alleen al bedraagt de oplage twee miljoen exemplaren. Cijfers om van te duizelen.
Conrad: Hopelijk blijft Uderzo ons vertrouwen schenken. Ik heb er in elk geval een goed gevoel bij. Uderzo heeft meermaals herhaald hoe blij hij is dat hij nu al weet dat zijn 'kind' niet zal sterven als hij er niet meer is. Hij vertelde vaak dat hij het jammer vond dat grote tekenaars als Morris of Peyo nooit zelf bewust hebben meegemaakt dat hun creaties toch nog zijn blijven verder leven. Hij beschouwt het als een voorrecht dat hij nu rustig op pensioen kan gaan. *(brede glimlach)*

SCHEEPSJOURNAAL

Nieuws vanuit het hoofdkwartier van de Reclamestripclub aan de Vlaamse Westkust, waar voorzitter Jean-Pierre Legein een oogje in het zeil houdt.

reclamestripclub@telenet.be

Historisch stripboek **800 jaar Geertruidenberg**

Ter gelegenheid van de viering van 800 jaar stadsrechten presenteerde de Stichting Boek en Drukwerk 800 jaar Geertruidenberg op donderdag 30 mei het educatieve historische stripboek *De raadselachtige reis van Geert Uytdenberghe* uit. Eric Heuvel, winnaar van de Stripschapsprijs 2012, schreef het scenario en maakte de tekeningen. Het stripboek werd gratis beschikbaar gesteld aan de basisscholen in de gemeente.

Aan de hand van de avonturen van de hoofdpersoon, Geert Uytdenberghe, maakt de lezer een reis door de historie van 800 jaar stad. Het verhaal van Geert, die onsterfelijk is, begint in de middeleeuwen en loopt via de Hoekse en Kabeljauwse twisten, het Beleg van Geertruidenberg, en de Tweede Wereldoorlog via de Letschertbrug naar de toekomst.

Toen het idee van het educatief stripboek ontstond, is door de Stichting Boek en Drukwerk 800 jaar Geertruidenberg contact gezocht met de Elisabeth Stichting (Stichting voor Katholiek Basisonderwijs). Hier reageerde men enthousiast op het idee om de 'groep achters' via het stripboek de geschiedenis van hun stad bij te brengen. De strip is overigens ook leuk voor volwassenen. Tekenaar Eric Heuvel is een detaillist, dus 'Bergenaren' zullen veel herkennen in de strip.

De Stichting Boek en Drukwerk 800 jaar Geertruidenberg nam het initiatief voor het stripboek. Maar zonder de sponsors was het stripboek er nooit gekomen. De sponsors zijn: BN de Stem, Holmatro, Enexis, Gemeente Geertruidenberg, Het Hoge Veer, De Riethorst Stromenland, Rabobank Amerstreek, Deloitte, Thebe, de Cultuurwerf en AKD. Verder is er subsidie verkregen van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Met Eric Heuvel heeft de Stichting een striptekenaar van formaat uitgekozen. Heuvel won in 2012 de Stripschapsprijs. De tekenaar heeft al diverse historische strips getekend, o.a. voor de Anne Frank Stichting en de gemeente Rotterdam. Heuvel kreeg internationaal bekendheid met zijn strip *January Jones*.

(Bron: http://www.geertruidenberg.nl/inwoner/nieuws_3583/item/historisch-stripboek-800-jaar-geertruidenberg_75303.html)

MINI-ALBUMS VAN DE SMURFEN

Deze advertentie (3 juni 1973) kwamen we per toeval tegen. Hans Matla wist ons te vertellen dat deze minialbums met volgende informatie in de tiende editie van de komende Stripkatalogus zal verschijnen:

KRIFFY-RECLAMEUITGAVEN
Pierre Culliford (Peyo) en medewerkers
Uitg. Alimenta
Bij aankoop van drie Kriffy candybars werd een van de boekjes gevoegd.
Franstalig en Nederlandstalig.
4.1 K211 Kriffy chez les Schtroumpfs 1 / Kriffy bij de Smurfen 1 [1976] 25
4.2 K212 Kriffy chez les Schtroumpfs 2 / Kriffy bij de Smurfen 2 [1976] 25
4.3 K213 Kriffy chez les Schtroumpfs 3 / Kriffy bij de Smurfen 3 [1976] 25
Heeft iemand van onze lezers dit in zijn of haar bezit?

RICK DE KIKKER
Het vrolijke geheim van Duinrell

Tijdens een lange speurtocht kwam ik op het spoor van een album dat ons nooit werd gemeld en ook niet vindbaar was. Gelukkig voor ons was een vriendelijke dame van Duinrell zeer begripvol en ging speciaal voor ons nakijken of er nog een album in voorraad was. Na een maand van geduld oefenen viel het gegeerde item toch nog in onze postbus.

In 2005 werd dit album geproduceerd door Concept BV te Nieuwkuijk naar een idee van Danny van de Ven, Pete Swenkels en Marij M. Sloothaak. De illustraties zijn van Richard van de Pol, de tekst van Marij M. Sloothaak. Supervisie: Duinrell BV &

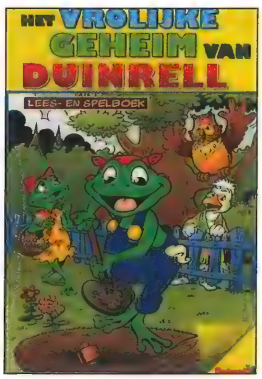

Erwin de Werd – ontwerper Rick de Kikker.

De uitgave vermeldt op de voorkaft Lees- en Spelboek. Er staan inderdaad een 3 tal pagina's in om te lezen met illustraties en 4 pagina's spelletjes. Kortom, deze uitgave is bestemd voor jonge lezers en is te koop geweest voor 4,95 euro in het vakantiepark. Het album bevat ook 13 pagina's strip van Rick de Kikker. "Voor het eerst heeft de kikker van Duinrell uit Wassenaar zijn eigen boek", vertelt de info op de achterkaft. We kennen wel een andere Rick de Kikker, getekend door Jan van Haasteren uit 1966, *Rick de Kikker en de gestolen gemeentekas*.

SMURFEN BIJ HUMO

Naar aanleiding van de film *The Smurfs 2* pakte het weekblad *Humo* in augustus uit met een Smurfen-actie. Wie bij aankoop van het blad 2 euro extra bijlegde, kreeg er een Smurfenalbum bij. De actie liep vier weken. Volgende titels werden aangeboden: *De Smurfin*, *De Babysmurf*, *De Gouden Boom* en *Doktersmurf*.

JOMMEKE BIJ STORY

De Smurfen bij *Humo*? Wel, albums van *Jommeke* kon je in juni 2013 ook verkrijgen als je bij aankoop van het weekblad *Story*, 2 euro bijlegde. Vier albums van Jommeke kon je zo aan je verzameling toevoegen: *Het Yacochacabeeldje*, *De Kokoskoe*, *De Modekoningin* en *De Zwarte Cactus*.

JAARTALLENLEVEN

Het boek *Het Jaartallenleven van Leuven* is een uitgave van het Koninklijk Verbond der Jaartallen vzw met een 25-tal tekeningen. in samenwerking met de Vlaamse Overheid en Stella Artois. Dit album op A4 is geschreven door Patrick Staudt en Jean-Marie Velghe. Inne Haine illustreerde belangrijke momenten en symbolen uit het Jaartallenleven. (uitgavejaar 2011)

BLOED GEVEN MET SUSKE EN WISKE

Ter gelegenheid van Wereld Bloeddonordag op 14 juni, verscheen er een speciale *Suske en Wiske*; *De Bloedbroeder*. Het album is gratis verkrijgbaar voor alle bloeddonoren en kan gereserveerd worden via de website van Sanquin. Er is een Engelse, een Vlaamse en een Nederlandse versie, waarbij het verschil zit in de bijlagepagina's of de achterkant.

Augustus 2013

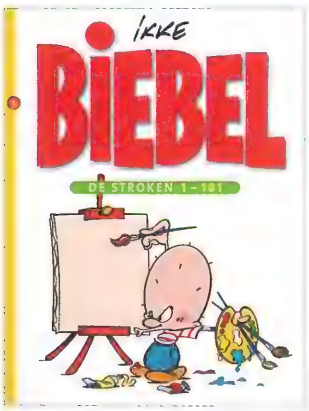

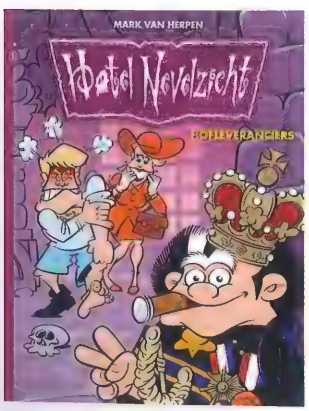

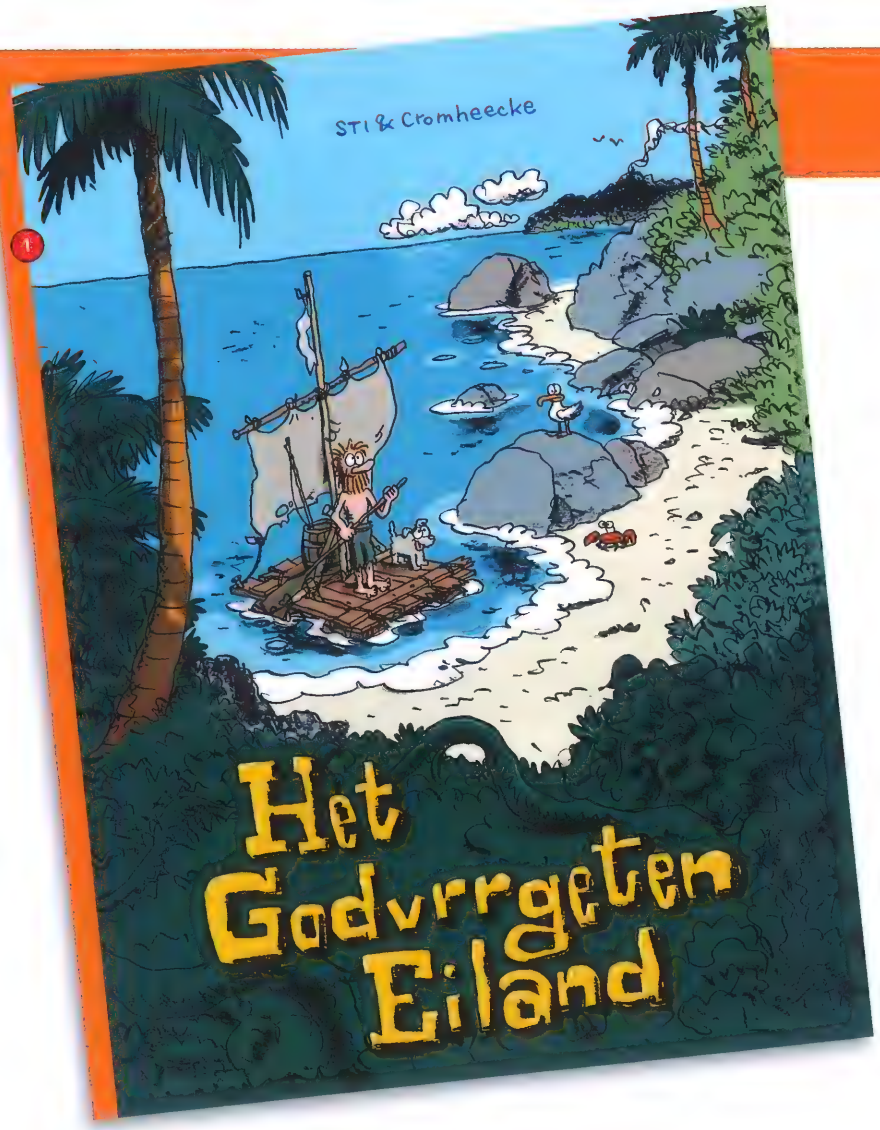

Het Godvrrgeten Eiland

Op het godvrrgeten eiland vindt u levenslustige piraten, beschaafde inboorlingen, pratende pinguïns, ruziënde krabben en bezoekers uit de toekomst. Een aangespoelde drenkeling probeert zich temidden van al die gekte staande te houden.

Onbekend Sleen-curiosum gevonden

Achterkant van de schoenendoos

BMW maakt reclame met "Daar gaat je hartslag". Dat is mij vorig jaar op de rommelmarkt van de Marollen in Brussel ook overkomen. 's Morgens had ik er niets speciaals gevonden, zoals wel meer gebeurt. Op de Marollen komen soms mooie zaken tevoorschijn, maar het kan evengoed zijn dat ik daar weken lang niets speciaals vind. Een verzamelaar mag dus niet naar zijn tijdsinvestering kijken. Omdat het die dag goed weer was, en ik na 4 uur bureauwerk wat frisse lucht nodig had, ben ik 's middags nog eens gaan kijken. Sommige standen waren al de opkuis aan het doen voor het grof vuil.

DOOR **CHRIS MOUTON**

Illustratie rechtsonder de schoendoos

Op een stand met oud kindergerief en keukeninboedel vond ik nog wat zaken van Disney (papieren filmrolletjes) en een catalogus van Stork (Belgisch kinderspeelgoed). Wel plezant om te vinden, maar niet echt speciaal. Dan zag ik een platte doos met gedrukte tekeningen op. Een oude schoendoos voor kinderen, vuil, platgedrukt en gescheurd. Met tekeningen van spelende kinderen rondom de doos. Ik zag geen handtekening, maar de stijl was 100% Marc Sleen, uit de jaren '53 –'58 denk ik. Dat zijn momenten dat je beter geen zwak hart hebt, want ik had iets in mijn handen dat ik nog nooit gezien had en ook nog nooit over gehoord. Na 30 jaar betekent dit al 'zeer zeldzaam'. En dan nog van Sleen, waar toch veel verzamelaars naar op zoek zijn. Weliswaar staan er geen Nero-figuren op, maar dat is eigenlijk bijzaak. Ik heb voor alles 10 Euro betaald, en heb mij dan een kwartier op een bankje gezet om deze supervondst nog eens goed te bekijken. Dit is wat ik elke dag hoop te vinden, maar wat in het echte leven maar eens om de zoveel jaar gebeurt. En zeggen dat als ik de doos niet gezien had, hij een half uur later bij het grof vuil gestaan zou hebben!

De schoendoos is van de schoenenfabrikant TAMBOUR, marque déposée, uit Saint Servais bij Namen. Ik heb op het internet geen gegevens over dit vermoedelijk verdwenen merk gevonden. Er heeft wel een familie Tambour in Saint Servais gewoond. De doos is maar 14,2 x 11,5 x 7,7 cm groot. Gedrukt met blauwgroene inkt op een zalmroze achtergrond. Echte klassieke kinderkleuren dus, maar zeer moeilijk reproduceerbaar. Gelukkig is er Photoshop om wat meer contrast te krijgen. Er staan 14 kinderen, 10 honden, 3 kippen en een vlinder op de doos. Volgens mij heeft Sleen ook het logo en de tekst geschreven.
Nu staat deze doos te pronken naast mijn andere mooie stukken van Sleen. Er blijven ook nog enkele vragen over: zijn er nog andere dozen gemaakt, wat is de connectie tussen Sleen en Tambour, waar zijn de originele tekeningen...? En zo kan voor iedereen de zoektocht naar een ander exemplaar of meer informatie beginnen.

Illustraties rechts- en linksboven de schoendoos

illustratie linksonder de schoendoos

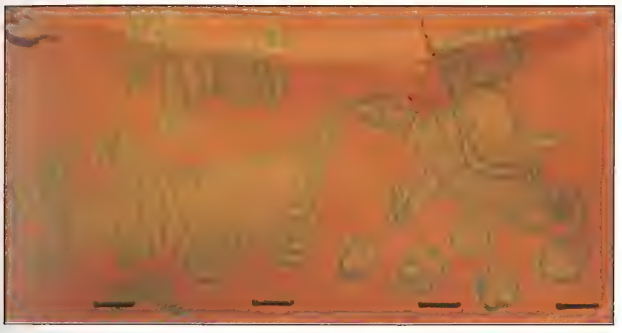

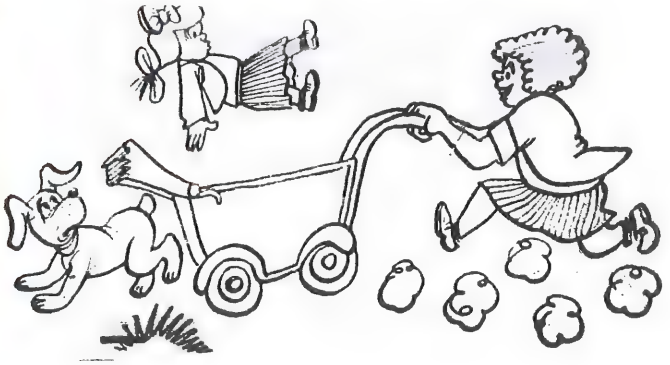

Boven: Bovenkant van de schoendoos (rechts zwart/wit scan)
Onder: Voorkant van de schoendoos (rechts zwart/wit scan)

Marc Sleen tekent voor Tambour

Marc Sleen bevestigt dat hij reclamewerk maakte voor Tambour maar kan zich helaas geen details meer herinneren over de omstandigheden noch over de periode waarin het werd gemaakt.

Door Yves Kerremans

Dat zijn illustratiewerk voor de schoenendoos die Chris Mouton vond geen eenmalig feit was, bewijst de originele tekening voor een andere doos. De illustraties tonen enkele trommelende speelgoedberen en het logo van de firma Tambour. De handtekening is nadien (jaren '90) door Marc Sleen op de tekening geplaatst.

Of het ontwerp daadwerkelijk gebruikt werd voor een schoendoos is niet geweten. De lijst met onopgeloste vragen wordt dus alleen maar langer...

Tambour ontwerptekening

BS
BRABANTSTRIPNIEUWS

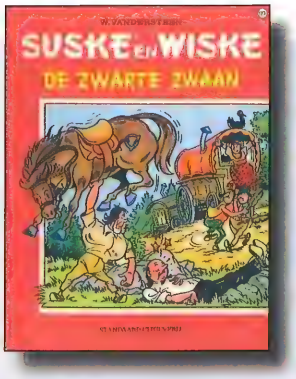

DE ZWARTE ZWAAN VERSUS HET ZETDUIVELTJE

Zie pagina 78

KAPER GEZOCHT (BIS)

Wij zijn nog steeds op zoek naar het aller allerlaatste *Jim Lont*-verhaal *De kaperkaper*, waarvan slechts enkele platen verschenen in het *Mechels Reclameblad*. Heeft u één of meerdere scans en/of knipsels van dit verhaal? Wij komen graag wanneer het u uitkomt langs om ter plaatste scans te maken (wij brengen al het materiaal mee!). Dan kunnen we dit onafgewerkte verhaal publiceren in het Fenix-album *Sluwe Baviaan* dat in 2014 verschijnt. Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!!
Marc de Lint
Graphic.touch@pandora.be

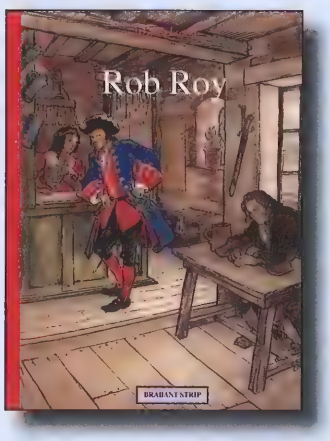

GEZOCHT: ORIGINELEN VAN JACQUES LAUDY

We zijn op zoek naar originelen van *De vier heemskinderen* en vooral van *Rob Roy*. Voor een albumuitgave zouden we graag een reproductie brengen van de originele tekeningen. Van *Rob Roy* ontbreken we nog slechts 3 platen! Wie ons hierbij kan helpen, gelieve een mail te sturen naar brabant.strip@gmail.com

NOG 2 NIEUWE FENIX-ALBUMS IN 2013

De FENIX-albums 92 en 93 verschijnen op 1 december, tijdens de stripbeurs in Gent. Wat mag u verwachten?

FENIX 92 - Dees Dubbel en Cesar – *De geroofde Rubens*
26 jaar na het Rubensjaar willen we u de spanning niet onthouden in *De geroofde Rubens*. Dees, Cesar en Pigoe als superdetectives in een geheimzinnige zaak. Per vergissing bevat ons vorig album van Dees Dubbel *De schat van Bibi* twee keer aflevering 32 waardoor 33 ontbreekt. Voor de volledigheid brengen we deze ontbrekende aflevering achteraan in *De geroofde Rubens*.

FENIX 93 – *Kramikske van de bakker*
Kramikske van de bakker begon zijn avonturen in 1970 in *De Volksmacht*. Jean-Pol tekende de eerste 36 gags op oblong formaat. In de Fenix collectie verschijnen deze gags voor het eerst volledig in een album à la *Oktaaf Keunink*! En goed nieuws: **Jean-Pol komt op 1 december naar Gent om het album te signeren aan onze stand!**

Fenix Boeken afhalen kan op onze ledendagen!

TURNHOUT 14 december
Ter gelegenheid van de Turnhoutse Stripdagen
In Cultureel Centrum De Warande
Warandestraat 42 te 2300 Turnhout
(Ondergrondse parking in de Wezenstraat)
Van 10 tot 17 u - Iedereen welkom!
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand
Vooraf reserveren bij Rudy Claessen
(0032) (0)14 / 65 61.24 (na 18u)
of via claessen.rudy@skynet.be

LICHTERVELDE 9 februari 2014
In Zaal Lichtenhove,
Torhoutstraat 36C
Lichtervelde
Vanaf 13u - Iedereen welkom!
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Reservatie noodzakelijk!
Info : Filip 051/724136 na 19h
of via: filip.vanderper@skynet.be

COLLECTIE FENIX

Nieuwe P@per

En jawel, zoals steeds geven wij u graag geschenken. Een nieuwe P@per bijvoorbeeld waarin u weerom heel wat tekentalent kan ontdekken. Veel leesplezier!

Jeroen ASTERIX-kampioen

Onze lay-outer Jeroen Denters nam deel aan de grote Asterix-coverwedstrijd. En hoera, zijn cover werd genomineerd. Jeroen werd nu uitgenodigd om de albumpresentatie in Parijs bij te wonen en zal de hand mogen drukken van Uderzo. Een iets uitgebreider verslag volgt in het volgende magazine. Maar via deze weg alvast: proficiat, Jeroen!

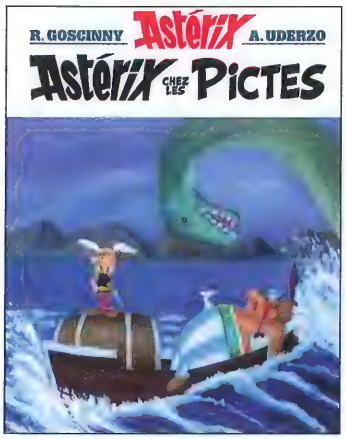

LAATSTE PUZZELSTUKJE GEVONDEN!

In magazine 196 deden we een oproep om ons een scan te bezorgen van de laatste onbekende aflevering van *Herculin* in nummer 25 van het tijdschrift *Mon Copain*. Peter Van Hooydonck bezorgde ons een scan van de aflevering en de cover van het magazine. En ook deze aflevering is nooit in het Nederlands verschenen wat het definitieve totaal van de enkel in het Frans verschenen afleveringen op 48 brengt!

Bul Super
Stripboekhandel
- sinds 1976-
Breestraat 20, Delft

Nieuw in de winkel:
Een zeer uitgebreid assortiment van antiquarische en uitverkochte titels in zeer goede staat

voor de normale prijs van €7,50!

Voor het verdere aanbod:
Zie www.bulsuper.nl

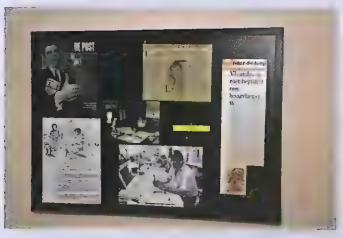

Jim Lont op de Open Deurdagen van 't Vlaams Stripcentrum

In samenwerking met het Wilrijkse 't Vlaams Stripcentrum werd een overzichtstentoonstelling samengesteld van het oeuvre van Erik Vandemeulebroucke. Dat die tentoonstelling een succes was, mag wel zo gesteld worden. Dat de receptie immens gezellig was, bewijzen onderstaande foto's! **(Foto's copyright Jakari Productions)**

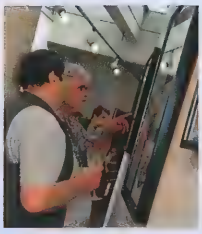

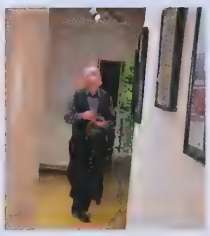

BD Must *éditions*

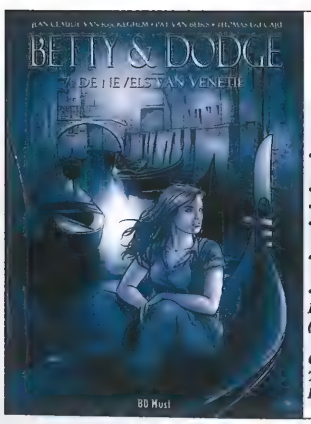

BETTY & DODGE

Luxe-editie van deel 7 :

- *333 exemplaren met een genummerde en gesigneerde ex-libris.*
- *Hardcoveralbum, formaat 22,5 x 32 cm.*
- *Exclusieve cover voor deze editie.*
- *56 pagina's in zwart-wit waaronder 14 pagina's met schetsen en een prentengalerij.*
- *Papiergrammage 150 gr./m 2*

- *Prijs: €39*

Eind oktober beschikbaar.
(Exclusief te koop bij BD Must)

Contact : info@bdmust.be
Tél : (+ 32) 477 201 688
BD Must, Kapellaan 1, BE 1200 Brussel.

BD Must heeft de eer u te verwelkomen

Signeersessie

met Thomas Du Caju
op woensdag 23 oktober
van 15u tot 19u

Espace BD Must
86 Champ du Vert Chasseur, 1180 Brussel

Inschrijving :
0477 201 688 / bdmust@skynet.be

- 5 hardcoveralbums in kleur, formaat 22 x 30 cm.
- Met deel 1 in de oorspronkelijke versie uit 1951: 62 pagina's, voor het eerst in kleur.
- Gelimiteerde oplage van 500 genummerde exemplaren.
- Met een door de familie De Moor gesigneerd certificaat.
- Prijs : €99

EXCLUSIEF TE KOOP BIJ DE UITGEVER
Contact : info@bdmust.be
BD Must, Kapellaan 1, BE-1200 Brussel
Tel (+32) 477 201 688

BS AGENDA

Organisatoren kunnen info sturen via e-mail naar:

johan.van.ransbeeck@telenet.be.
De agenda wordt afgesloten op de 1ste van iedere maand.

Meer up-to-date info over beurzen vindt u op www.brabantstrip.be.

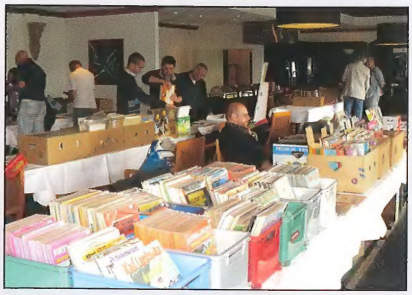

9 en 10 november Andenne
20ste Fête de la BD
In Salle Polyvalente, rue Malevé 5
van 10u00 tot 18u00
Met signeersessies van Pierre Alary, Denis Bodart, Gabor, Stefano Raffaele, Stedo, Yves Swolfs, Dan Verlinden,...
Info : http://lagrandeourse.over-blog.com/

10 november Heist-op-den-berg
2de Heistse Strip en DVD-beurs
In zaal De Zwaan, Stationstraat 53
van 10u00 tot 17u00
Info : http://www.buddys.be/shop/

11 november Tourinnes-Saint-Lambert
Grand festival BD
In Salle Le Fenil, rue de la cure 15
van 09u00 tot 17u00
Info : +32(0)498481251
of adhsergemarchand@hotmail.com

16 november Pont-à-celles
5 de Festival BD
In Athenée Royal, rue de l'eglise
van 10u00 tot 18u00
Met signeersessies van Henri Reculé, Laurent Sieurac, Christophe Simon, Vincent Pompetti,...
Info : http://bdpontacelles.over-blog.com/article-prochain-festival-bd-16-novembre-2013-116987794.html

17 november Sint-Truiden
5de stripbeurs
In 't Veilinghuis, Tongersesteenweg 150
van 10u00 tot 17u00
Met diverse signeersessies
Info : http://www.stripbeurssint-truiden.be/

30 november en 1 december Rumes
2de Festival BD
In Place du docteur Bocquet
Met signeersessies van Mohamed Aouamri, Miguel Diaz, Renaud Dillies, Eric Herenguel, Viviane Nicause,...
Info : info@bd-rumes.be

1 december Gent BS
BRABANT STRIP AANWEZIG
Gentse stripbeurs
In VIP-school, Martelaarslaan 1
van 10u00 tot 17u00
Met signeersessies van Daniel van den Broek, Ivan Bulté, Frodo De Decker, Walter Laureyssens, Rik Willemen, Waldo Van Gheluwe,...
Jean-Pol signeert Fenix 94 Kramikske van de bakker aan onze stand!
Info : http://www.gentsestripbeurs.be/

7 en 8 december Leuven
Stripbeurs Stip'n'beeld
In Lakenhalle Kul, Naamse straat/oude Markt
Met diverse exposities, lezingen, filmvoorstellingen, signeersessies
Info : steve@beeldbeeld.be of 0493/19.56.87

13 tot 15 december Turnhout
20ste strip Turnhout
In De Warande, Warandestraat 42,
vrijdag Bronzen Adhemar
Met tentoonstellingen van Marc Legendre, Lucky Luke, met diverse signeersessies en lezingen,...
Info : http://stripgids.org/festival/

14 december Turnhout BS
BRABANT STRIP LEDENDAG
Ter gelegenheid van de Turnhoutse Stripdagen
In Cultureel Centrum De Warande
Warandestraat 42 te 2300 Turnhout
(Ondergrondse parking in de Wezenstraat)
Van 10 tot 17 u - Iedereen welkom !
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand
Vooraf reserveren bij Rudy Claessen
(0032) (0)14 / 65 61.24 (na 18u)
of via claessen.rudy@skynet.be

26 januari Putte
Strip- platen-Cd-DVD-beurs
In Gemeenschapscentrum "Klein Boom",
Mechelbaan 604 van 09u00 tot 17u30
Info : Chris Stroobants 0495/12.03.72

30 januari tot 2 februari Angouleme
41ste Festival International de la BD
In de binnenstad
Met diverse exposities, lezingen, filmvoorstellingen, signeersessies
Info : http://www.bdangouleme.com

9 februari Lichtervelde BS
BRABANT STRIP LEDENDAG
In Zaal Lichtenhove
Torhoutstraat 36C, Lichtervelde
vanaf 13u00 - Iedereen welkom!
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Reservatie noodzakelijk!
Info : Filip 051/724136 na 19h
of via filip.vanderper@skynet.be

9 februari Opwijk
Stripbeurs
In Nijdrop, Kloosterstraat 9
van 10u00 tot 18u00
Info : 052 35 61 65 of griet@nijdrop.be

9 februari Leuven BS
BRABANT STRIP AANWEZIG
17de stripbeurs
In Zaal Redingenhof, Redingenstraat 90
van 10u00 tot 16u00
Info : hendrickxjeanpierre@skynet.be
of 016/23 65 97

(advertentie)

BSM 158 HERBEKEKEN

DE ZWARTE ZWAAN
VERSUS HET ZETDUIVELTJE

In 2008 bracht Brabant Strip Magazine 158 een overzicht van de Suske en Wiske-vierkleurenalbums. De bedoeling was om een lijst samen te stellen met zoveel mogelijk relevante informatie voor eerste drukherkenning. Eén van de albums die verschillende keren moest vernoemd worden in de lijst en het bijhorende artikel was Suske en Wiske 123: De zwarte zwaan. Helaas heeft het zetduiveltje op die dag genadeloos toegeslagen, zodat de informatie over dit album nogal verhakkeld in het magazine verscheen. Dit heeft sinds de publicatie van de bijdrage tot heel wat misverstanden onder verzamelaars (en catalogusbeheerders) geleid. Bovendien heeft verder onderzoek uitgewezen dat bepaalde aspecten, die in de bijdrage los van elkaar worden vermeld, in feite onderling verbonden zijn. Wat volgt is dus een rechtzetting en aanvulling bij de bijdrage in BSM 158.

DOOR **STEPHEN WINDROSS**

Eerst en vooral: de albums uit de *Suske en Wiske*-vierkleurenreeks vermelden vanaf nr. 105 een ISBN op de achterkaft. Maar, voor een goed begrip van wat volgt, is het belangrijk om weten dat dit ISBN aanvankelijk ook binnenin het album werd gedrukt, namelijk onderaan links op p. 2. Dit is het geval bij de albums 105 t.e.m 125 (deze info is ook te lezen in BSM 158 onder de "Bijzonderheden" bij nr. 105, maar daar staat onterecht dat ook 126 een ISBN op p. 2 heeft).
Ook de eerste druk van *Suske en Wiske 123: De zwarte zwaan* vermeldt dus zowel op de achterkaft als onderaan p. 2 een ISBN. Maar... wie bij dit album de twee nummers vergelijkt, merkt meteen dat ze verschillen. Op de achterkaft staat 90 02 11525, wat het correcte ISBN is, terwijl onderaan p. 2 het nummer 90 02 00342 0 staat, wat fout is (ook deze info staat in *BSM 158*, maar helaas onder de 'Bijzonderheden' bij album 122 i.p.v album 123; tot overmaat van ramp staat noch bij nr. 122 noch bij nr. 123 een verwijzing naar de lijst met 'Bijzonderheden', zodat de informatie nauwelijks terug te vinden is). Leuk detail: het foute ISBN onderaan p. 2 van *De zwarte zwaan* hoort in feite bij de Franstalige versie *Le cygne noir*.

Tot hiertoe vooral rechtzettingen, nu de voornaamste aanvulling. In het bijhorende artikel in *BSM 158* (p. 5) wordt terecht vermeld dat er van album 123 twee varianten bestaan. Het verschil tussen de twee ligt hem in de fontdikte van het reeksnummer op de kaft: de ene variant heeft een opvallend vettere font dan het andere. *BSM 158* biedt hiervoor geen verklaring, maar die is er nu wél! Wie pagina 2 van de twee varianten erop naslaat, zal merken dat de variant met vet reeksnummer onderaan p. 2 het foutieve ISBN vermeldt. De variant met dun reeksnummer vermeldt op p. 2 helemaal géén ISBN. Twee opmerkelijke typografische verschillen, en dus overduidelijk twee verschillende uitgaven. Bovendien is er een kwalitatief verschil tussen de varianten: het album met vette font en fout ISBN heeft vaak een geblazen of loskomende plastificeerlaag, in tegenstelling tot het andere album Maar welk van de twee is nu de eerste druk?

Om deze vraag te beantwoorden moeten we terugkeren naar het uitgangspunt: alle albums vanaf 105 tot 125 vermelden onderaan p. 2 een ISBN. Van de variant van album 123 met het foute ISBN en reeksnummer in dikkere font mag daarom aangenomen worden dat het een eerste druk is. Het heeft vaak een slechte plastificering, zoals ook andere *Suske en Wiske*-albums uit deze periode, met name de albums 120 tot 126. De variant met reeksnummer in dunnere font en zonder ISBN op p. 2 is logischerwijs verschenen na album 125, het laatste album met ISBN onderaan links op p. 2. Het is dus een herdruk.

Met medewerking van Rudy Claessen en Léon den Hartog

SW 123, tweede druk, géén ISBN-nummer

SW 123, eerste druk achterkaft

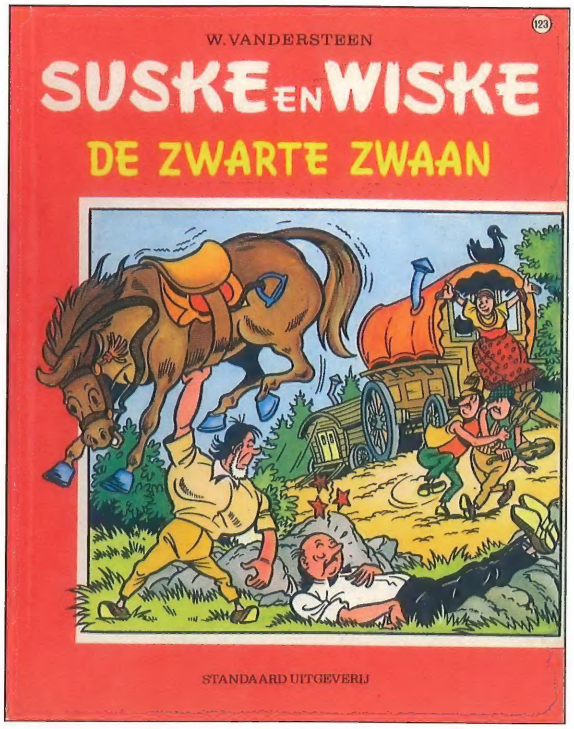

SW 123, eerste druk voorkaft

SW 123, eerste druk vet font

SW 123, tweede druk achterkaft

SW 123, tweede druk voorkaft

SW 123, tweede druk dun font

catawiki

Speciale Stripveilingen

November en december

Originele Striptekeningen veiling
Week 44, 48 en 52

Vandersteen Originelen veiling
Week 45

Marten Toonder / Bommel veiling
Week 46

Hergé / Kuifje veiling
Week 47 en 51

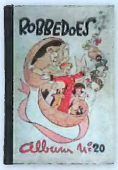

Robbedoes / Dupuis veiling
Week 49

Vandersteen / Suske en Wiske veiling
Week 50

Asterix veiling
Week 1 - 2014

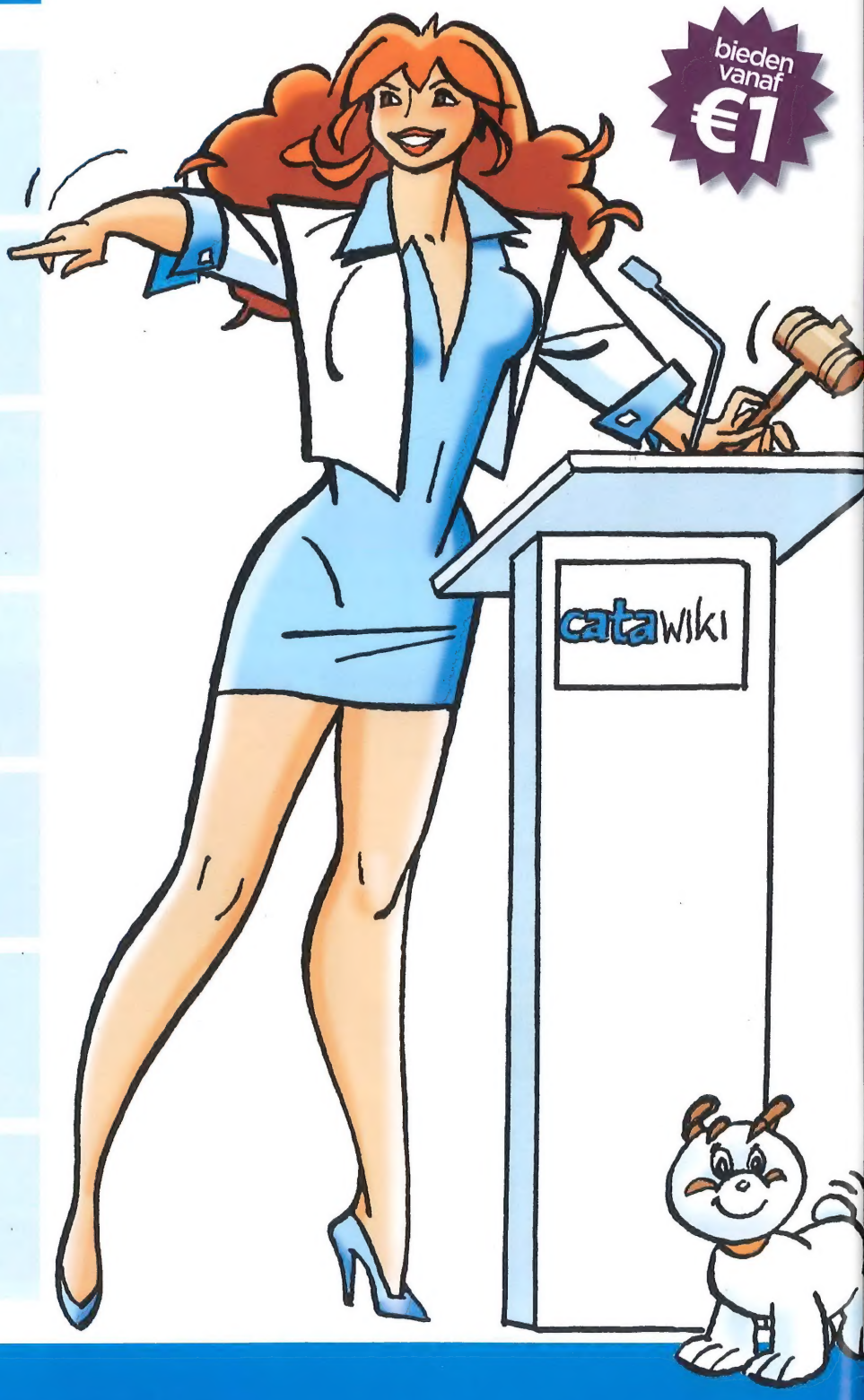

catawiki.nl/stripveiling catawiki.be/stripveiling